

รายงานฉบับสมบูรณ์ส่วนที่ 3

รายละเอียดของวรรณกรรมปริทัศน์

"โครงการประมวลองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาการวิจัยเศรษฐกิจ"

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มิถุนายน 2542

1

รายงานฉบับสมบูรณ์ส่วนที่ 3

รายละเอียดของวรรณกรรมปริทัศน์

“โครงการประมวลองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาการวิจัยเศรษฐกิจ”

เสนอต่อ

สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

มิถุนายน 2542

รายนามคณะวิจัย

ที่ปรึกษาโครงการ

ศาสตราจารย์ ดร. อัมมาร สยามวาลา

หัวหน้าโครงการ

รองศาสตราจารย์ ดร. อิศรา ศานติศาสน์

นักวิจัย

นายเทพณรงค์	นพกรวิเศษ
นางสาวรัชนี	ศรีบุญเที่ยง
นางสาวฐิติวรรณ	ศรีเจริญ
นางสาวสุวิทนา	ขวัญคำ

สารบัญ

ชื่อเรื่อง	หน้า
รายชื่องานวิจัยภาษาไทยที่ทำการปริทัศน์แล้ว	
กติกากการค้าและการปฏิรูปสถาบันที่เกี่ยวข้องกับระบบการค้าพหุภาคี	1
การคัดเลือกผลิตภัณฑ์กลยุทธ์สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็น อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์หมู่บ้าน	5
การคาดคะเนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยปี 2539	7
การค้าน้ำมันเถื่อนและวงเงินที่รัฐต้องสูญเสีย	8
การค้ายาเสพติด : ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง	11
การค้า VS ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากแกดเจ็ตถึงองค์การการค้าโลก	16
การเจริญเติบโตของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (Total Factor Productivity Growth) ของไทย : การวิเคราะห์ทางเศรษฐกิจ	18
การประมาณการส่งออก นำเข้า	20
การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกกับการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย	21
การผลิตและการค้ากุ้งของไทย	23
การพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจและบทบาทของนโยบายเพื่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ	25
การพัฒนากระบวนการซื้อขายและแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์	27
การเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	29
การฟอกเงินและผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง	31
การวิเคราะห์การนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมของไทย	34
การวิเคราะห์การเพิ่มผลผลิตภาคเกษตรและการใช้ทรัพยากรทางการเกษตร ของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ.2493-2535	35
การศึกษาโครงสร้างปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของ อุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา	38
การศึกษาแนวทางในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลไทย : กรณีศึกษา เชิงเปรียบเทียบระหว่างประเทศ	40
การศึกษาผลตอบแทนภาคราชการและการทดลองปรับให้เท่ากับภาคเอกชน	44
การศึกษาศักยภาพในตลาดใหม่เพื่อกำหนดกลยุทธ์การแข่งขัน	46

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่จนดักดาน และครัวเรือนที่มีคนดกงานเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	48
เกดตต์ รอบอุรุกวัยกับประเทศไทย	54
ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทย	56
คนจนในประเทศไทยทศวรรษ 2530 (2530-2540)	60
คนจนเมืองในทศวรรษ 2530	62
ความยากจนกับกลุ่มกรรมกร	63
ความยากจนในชนบท	66
โครงการกลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มสมรรถนะของภาคเกษตร	70
โครงการกลยุทธ์และแนวทางการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรในระยะยาว	73
โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนเร่งรัดการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค	76
โครงการตลาดการเงินในชนบทไทย 2539 (ตอนที่ 1)	80
โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรส่งออกปี 2539	82
โครงการวิจัยอุตสาหกรรมแปรรูปลำไย	84
โครงการศึกษาการพยากรณ์การส่งออกสินค้าสำคัญ (20 รายการ) ของประเทศไทยในตลาดโลก	87
โครงการศึกษาการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่กลุ่มประเทศอินโดจีน (ลาว เวียดนาม กัมพูชา) และพม่า	90
โครงการศึกษาโครงสร้างการเกษตรและสินค้ายุทธศาสตร์เกษตรในกิจกรรมด้านการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8	93
โครงการศึกษาจัดทำรูปแบบจำลองเพื่อการพยากรณ์การค้า	97
โครงการศึกษาแนวทางการพัฒนาและคุ้มครองแรงงานไทยตามกระแสการค้าโลก	101
โครงการศึกษาผลกระทบ ลู่ทาง และโอกาสของการเปิดเสรีด้านการลงทุน	104
โครงการศึกษาเพื่อประเมินขีดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าไทยในตลาดโลก	107

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
โครงการศึกษาศักยภาพการแข่งขันการค้าบริการของไทย	109
โครงการศึกษาเศรษฐกิจภาคบริการบางสาขาในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	111
โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : การบริหารจัดการสาธารณสุขของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2563	114
โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : ฉากทัศน์ของผู้ติดเชื้อเอชไอวีและผู้ป่วยโรคเอดส์ ในปี พ.ศ. 2563	116
โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : ด้านประชากรและสังคม	118
โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : แนวโน้มการเงินสาธารณสุขไทย	120
โครงการศึกษาอนาคตการสาธารณสุข : อนาคตของระบบบริการสาธารณสุขไทย	125
ทิศทางการค้าสินค้าอุตสาหกรรมไทยในทศวรรษหน้า	127
ทิศทางการพัฒนาอุตสาหกรรมไทยในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8	129
ทิศทางและกลยุทธ์ในการพัฒนาอุตสาหกรรมเกษตรของไทย กรณีศึกษาผลิตภัณฑ์จากเนื้อสัตว์	132
ทิศทางและโครงสร้างกระทรวงการคลังในปี ค.ศ.2020 (พ.ศ.2563)	135
นโยบายสาธารณะกับมาตรการกฎหมายสกัดการฟอกเงิน	137
แนวทางการปรับตัวของไทยในการเปิดการค้าเสรีเอเชียแปซิฟิก	138
แนวทางการวางระบบดัชนีชี้วัดเพื่อประเมินผลนโยบายการกระจายความเจริญสู่ภูมิภาค	141
บทบาทของธุรกิจสะสมทุนในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนภาคเหนือ	143
แบบจำลองและสัญญาณเตือนภัยภาวะการล้มละลายของบริษัทในประเทศไทย	145
ประเทศไทยกับการเปิดเสรีการค้าสินค้าเกษตรในเอเปค	147
ปัญหาการค้าชายแดนไทย-ลาว	149
ผลกระทบการเปิดเสรีทางการค้าและการลงทุนของ APEC ต่อสินค้าอุตสาหกรรมของไทย	152
ผลกระทบของการกระตุ้นเศรษฐกิจโดยมาตรการทางภาษีและการเพิ่มการใช้จ่ายภาครัฐ	154
ผลกระทบของการเจรจาอรรถกวีต่อการประเมินราคาทางศุลกากร : การประเมินราคา ทางศุลกากร การตรวจสอบสินค้าก่อนส่งออก และอุปสรรคทางด้านเทคนิค : อุปสรรคแฝงทางการค้า	156
ผลกระทบของการเจรจาอรรถกวีต่อตลาดการประกันภัยและประกันชีวิต	160

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
ผลกระทบของการเจรจาอบอุรุกวัยต่อสินค้าเกษตรในตลาดโลก และภาคเกษตรของไทย	162
ผลกระทบของการเจรจาอบอุรุกวัยต่ออุตสาหกรรมโทรคมนาคม	166
ผลกระทบของการเจรจาอบอุรุกวัยต่ออุตสาหกรรมสิ่งทอ	168
ผลกระทบของระบบ GSP สหรัฐอเมริกาที่มีต่อการส่งออกของไทย	170
ผลกระทบจากการที่สหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP สินค้าไทย	172
ผลกระทบจากการที่สหภาพยุโรปตัดสิทธิ GSP สินค้าไทย 9 กลุ่มสินค้า	174
ผลกระทบจากวิกฤตเศรษฐกิจต่อภาวะการจ้างงานทำ การว่างงาน และรายได้	177
ผลกระทบต่อภาพรวมเศรษฐกิจไทยของการเจรจาอบอุรุกวัย	179
ผลการลดหย่อนภาษีศุลกากรภายใต้การเจรจาอบอุรุกวัยต่อการขยายการส่งออก	181
สินค้าของไทยในตลาดสำคัญ สหรัฐอเมริกา สหภาพยุโรป ญี่ปุ่น	
ผลการสำรวจทัศนคติที่มีต่อร่างกฎหมายสกัดการฟอกเงิน	184
ผลการสำรวจทัศนคติเรื่องการพนันกับนโยบายสาธารณะ	185
แผนแม่บทการพัฒนากำลังคนเพื่ออุตสาหกรรมการผลิตและบริการของประเทศไทย	187
พ.ศ. 2541-2549	
แผนยุทธศาสตร์เพื่อรองรับโครงการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจในอนุภาค	189
ลุ่มแม่น้ำโขง 6 ประเทศ (ไทย เวียดนาม ลาว กัมพูชา พม่า และมณฑลยูนนาน)	
พหุวัฒนธรรม : การเสี่ยงโชคของชนชั้นกลาง	192
ภาพรวมเศรษฐกิจนอกกฎหมายของไทยและข้อเสนอด้านนโยบาย	194
รายการศึกษาแนวทางการปรับตัวของไทยในการเปิดการค้าเสรีเอเชีย-แปซิฟิก ผลกระทบ	197
ของการเปิดเสรีที่คาดว่าจะเกิดขึ้นต่อโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศไทย	
ภายใต้ “แผนพื้นฐาน” และ “แผนรุก” 2 รูปแบบ	
รายงานการศึกษาเรื่องประเทศไทยกับการเปิดเสรีการค้าเกษตรในเอเปค	200
วิกฤติการณ์เศรษฐกิจ ปัญหาการว่างงาน และความยากจน	202
วิกฤติเศรษฐกิจไทย : สุภาภรณ์เพื่อฟื้นฟูประเทศ	204
วิเคราะห์พระราชนิพนธ์การพนัน พ.ศ.2478	206
เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยปอนการพนัน	208
เศรษฐศาสตร์การเมืองว่าด้วยหวยใต้ดิน	210

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
เศรษฐกิจศาสตร์ว่าด้วยการค้าแรงงานข้ามชาติเน้นกรณีการค้าหญิงไทยไปญี่ปุ่น	212
สถานการณ์และแนวทางพัฒนาสหกรณ์ร้านค้าในประเทศไทย	214
สถานบริการสาธารณสุขในอนาคต	216
สถานภาพของคนจนในภาวะวิกฤติเศรษฐกิจ	218
เสถียรภาพของตลาดทุนไทย	221
อิทธิพลของนโยบายการเงินและนโยบายการคลังที่มีผลกระทบต่อรายจ่ายมวลรวม ของประเทศไทย	223
 รายชื่องานวิจัยภาษาอังกฤษที่ทำการปริทัศน์แล้ว	
Analysis and Forecast of Registered Motor Vehicles and of Car Ownership in Thailand	225
Assesing The Impact of Government Budget Deficits on Inflation Rate in Thailand	228
Education Expansions and Labour Earnings Inequality in Thailand : 1988 and 1992	230
Establishment of Key Indicators System for the 8 th Plan Monitoring and Evaluation	232

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
รายชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาไทย ที่ทำการปริทัศน์แล้ว	
การกระจายผลประโยชน์ที่ผู้ป่วยนอกในแต่ละกลุ่มรายได้ได้รับ จากโรงพยาบาลของรัฐ	236
การกำหนดราคาเสนอขายหุ้นสามัญใหม่ต่อสาธารณชนในตลาดแรก และพฤติกรรมราคาของหุ้นสามัญใหม่ในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย	239
การกำหนดอัตราดอกเบี้ยของสารตราหนี้ภาคเอกชนในประเทศไทย	241
การกู้ยืมเงินต่างประเทศของภาคเอกชนในประเทศไทย	243
การคาดประมาณขนาดและกำลังแรงงานในสาขาเกษตรของประเทศไทยในปี พ.ศ. 2540-2549	245
การค้าของไทยกับประเทศเพื่อนบ้าน	247
การเคลื่อนย้ายเงินทุนภาคเอกชนของประเทศไทยหลังจากการยกเลิกข้อจำกัดและ การผ่อนคลายการปรัวรตเงินตราต่างประเทศ	249
การใช้จ่ายภาครัฐและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	251
การตัดสินใจเพื่อเข้าครอบงำกิจการในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และผลกระทบของการครอบงำกิจการต่อราคาหุ้น	253
การตัดสินใจลงทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยใช้แบบจำลอง Arbitrage Pricing Theory (APT)	255
การถ่ายทอดเทคโนโลยีในการประกอบรถยนต์ : กรณีศึกษาเปรียบเทียบ บริษัทจากประเทศญี่ปุ่นและบริษัทจากประเทศเยอรมนี	257
การทดสอบกลยุทธ์การสร้างภูมิคุ้มกันความเสี่ยงด้านอัตราดอกเบี้ยของ หุ้นกู้ พันธบัตรรัฐบาล และพันธบัตรรัฐวิสาหกิจในประเทศไทย	260
การทดสอบพฤติกรรมการบริหารการลงทุนของกองทุนรวม	263
การทดสอบ Fisher Effect : กรณีประเทศไทย	266
การบริหารความเสี่ยงเกี่ยวกับการแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศ	268
การประมาณค่าความยืดหยุ่นของอุปสงค์การนำเข้าต่อราคาและรายได้ สำหรับประเทศไทย	270

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
การประมาณค่าเบต้าในแบบจำลองการกำหนดราคาสินทรัพย์ประเภททุน	272
การประเมินผลเชิงเศรษฐกิจสังคมของแหล่งน้ำขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย	274
การประเมินมูลค่าสิทธิในการขายเงินตราต่างประเทศในประเทศไทย	276
การประยุกต์ใช้ USD/THB Currency Option Pricing ตามแนวคิด Black and Scholes Model ช่วงปี พ.ศ.2538-ปี พ.ศ.2540	278
การประหยัดต่อขนาดและการประหยัดจากการขยายขอบเขตการผลิตของธนาคารพาณิชย์ไทยก่อน-หลังการเปิดเสรีทางการเงิน	280
การปรับตัวของรายรับและรายจ่ายรัฐบาลต่อภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย	282
การปรับตัวของอัตราดอกเบี้ยระยะสั้นในประเทศไทย	284
การปรับอัตราเงินเดือนข้าราชการและดัชนีค่าครองชีพ	286
การเปรียบเทียบความยืดหยุ่นแห่งการทดแทนกันระหว่างสินเชื่อในประเทศและสินเชื่อจากต่างประเทศอันเนื่องมาจากนโยบายการเงิน ในช่วงก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงิน	288
การเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการทำกำไรจากการลงทุนทางอ้อมโดยผ่านการลงทุนในหน่วยลงทุน กับการลงทุนทางตรงโดยผ่านการลงทุนในหลักทรัพย์กลุ่มธนาคารพาณิชย์ และกลุ่มบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	290
การเปรียบเทียบผลของการลงทุนภายในประเทศและการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ที่มีต่อการเจริญเติบโตและการจ้างงานของอุตสาหกรรมสิ่งทอของประเทศไทย	293
การเปรียบเทียบภาวะการแข่งขันและฐานะทางการเงินของบริษัทประกันชีวิตในประเทศไทยโดยแบ่งตามขนาดธุรกิจ	295
การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการคุ้มครองอุตสาหกรรมในประเทศไทย	297
การผลิตและการส่งออกผลิตภัณฑ์ข้าวของไทย	300
การระดมทุนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยกับความจำเป็นเติบโตทางเศรษฐกิจ	302
การวิเคราะห์การกำหนดราคาน้ำมันในระดับค้าปลีก	304

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
การวิเคราะห์การจําดองครูดสหกรรม : ศึกษากรณีอุตสาหกรรมการปลูกพืช	306
การวิเคราะห์การเจริญเติบโตของผลิภาพการผลิตโดยรวมของอุตสาหกรรม ในประเทศไทย	308
การวิเคราะห์การบริโภคแนวพุทธปรัชญา	310
การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงทางด้านโครงสร้างของตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทยเชิงเศรษฐศาสตร์ ตั้งแต่ พ.ศ.2518-2536	312
การวิเคราะห์การส่งผ่านราคา และการเคลื่อนไหวของราคาข้าวไทย	314
การวิเคราะห์การยอมโดยให้แบบจำลองทางเศรษฐกิจในประเทศไทย	316
การวิเคราะห์ความสามารถในการแข่งขันส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง ของประเทศไทย	318
การวิเคราะห์ค่าความยืดหยุ่นของงบประมาณรายจ่ายรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์ มวลรวมภายในประเทศของประเทศไทยในแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 1-7	320
การวิเคราะห์โครงสร้างการเจริญเติบโตของการค้าในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	321
การวิเคราะห์โครงสร้างการผลิตและการส่งออกของสินค้าเกษตรและ อุตสาหกรรมเกษตรที่สำคัญของไทย	323
การวิเคราะห์โครงสร้างและประสิทธิภาพการดำเนินงานของธุรกิจประกันชีวิต ในประเทศไทย	325
การวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลที่มีต่อความเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศไทย	327
การวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายภาครัฐที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ และการจ้างงานในประเทศไทย	329
การวิเคราะห์เชิงเศรษฐศาสตร์ของการผลิตข้าวโพดฝักอ่อนภายใต้ความเสี่ยง (Economic Analysis of Baby Corn Production Under Risk)	331
การวิเคราะห์ดุลยภาพบางส่วนในตลาดข้าวของโลก	332
การวิเคราะห์ตลาดส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทย	335

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
การวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติของความสัมพันธ์ระหว่างการส่งออกและ การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย	337
การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์เกี่ยวกับการออกหุ้นสามัญ หุ้นกู้ หุ้นกู้ควบ วอร์เรนท และหุ้นกู้แปลงสภาพ	339
การวิเคราะห์ทางเศรษฐศาสตร์และการเงินของฟาร์มโคนม	342
การวิเคราะห์ที่อยู่อาศัยในเชิงเศรษฐกิจสังคมโดยใช้สื่อ	344
การวิเคราะห์บทบาทของธนาคารพาณิชย์ในการดำเนินงานสินเชื่อการเกษตร	346
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาส่งออกข้าวไทย	348
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ไทย	350
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลกระทบต่ออุปทานถั่วเหลืองของประเทศไทย	352
การวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าพรีเมียมและค่าชดเชยความเสี่ยง ในการซื้อขายเงินตราต่างประเทศล่วงหน้า	353
การวิเคราะห์เปรียบเทียบประสิทธิภาพของการให้แรงจูงใจของรัฐ สำหรับโครงการอนุรักษ์พลังงานของประเทศ	355
การวิเคราะห์ผลกระทบของการขาดเสถียรภาพราคาดีบุกที่มีต่อรายได้จาก การส่งออกและความต้องการภายในประเทศของดีบุกไทย	357
การวิเคราะห์ผลกระทบของนโยบายอุตสาหกรรมน้ำตาลในประเทศไทย	359
การวิเคราะห์พฤติกรรมกรรมการบริโภคอาหารของครัวเรือนไทย	360
การวิเคราะห์ภาคการผลิตในระบบเศรษฐกิจไทย : ระหว่างภาคการผลิต ที่ผ่านและไม่ผ่านระบบตลาด	362
การวิเคราะห์ภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย	365
การวิเคราะห์ศักยภาพทางการค้าของสินค้าเกษตรบางชนิดในตลาดซื้อขาย ล่วงหน้าของประเทศไทย (Analysis of Trading Potential of Selected Agricultural Commercial in Thai Future Market)	366
การวิเคราะห์ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์ของไทย	369
การวิเคราะห์สาเหตุและผลกระทบของการขาดเสถียรภาพในการส่งออก สินค้าของไทย	371

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
การวิเคราะห์อัตราผลตอบแทนและความเสี่ยงจากการลงทุนในกองทุนรวม ในประเทศไทย	373
การวิเคราะห์อุปทานการสนองตอบข้าวไทย	375
การวิเคราะห์อุปทานของข้าวโพดเลี้ยงสัตว์ในประเทศไทย	376
การวิเคราะห์อุปสงค์ของนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกที่เดินทางเข้าสู่ ประเทศไทยโดยทางอากาศ	378
การวิเคราะห์อุปสงค์ต่อเงิน : ศึกษาผลกระทบจากการเปิดเสรีทางการเงิน	380
การวิเคราะห์อุปสงค์วัตถุดิบอาหารสัตว์	382
การศึกษาการใช้ทุนและแรงงานของอุตสาหกรรมที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุน ในประเทศไทย	384
การศึกษาความยืดหยุ่นของสินค้าส่งออกต่อราคา : กรณีก่อนและหลังการจัดตั้ง ธนาคารเพื่อการส่งออกและนำเข้าของประเทศไทย	386
การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงินเฟ้อและการออมของครัวเรือน	388
การศึกษาถึงภาวะภาษีของครัวเรือนในเขตเทศบาลแยกตามชั้นของรายได้ พ.ศ.2533	389
การศึกษาทางเศรษฐมิติของข้อมูลอนุกรมเวลารวมกับข้อมูลภาคตัดขวาง ในแบบจำลอง Translog	391
การศึกษาประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย	393
การศึกษาเปรียบเทียบระหว่างกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาระบบสถาบัน การเงินกับสถาบันคุ้มครองผู้ฝากเงินแห่งประเทศไทย	394
การศึกษาปัจจัยที่กำหนดการเคลื่อนย้ายเงินทุนระยะสั้นของ ธนาคารพาณิชย์ไทย	396
การศึกษาผลกระทบของตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีต่อการดำเนิน นโยบายทางการเงิน และความสัมพันธ์ของการดำเนินนโยบาย ทางการเงินกับปริมาณเงิน	398
การศึกษาพฤติกรรมการลงทุนของกองทุนรวมในประเทศไทย	400

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
การศึกษาอุปสงค์นำเข้าและผลสะท้อนของการปรับลดภาษีศุลกากรต่อ มูลค่านำเข้าของไทย	402
การสนองตอบของสินค้าเข้าและสินค้าออกของไทยต่อการเปลี่ยนแปลง ราคาและอัตราแลกเปลี่ยน	405
การออมของครัวเรือนและความสำคัญทางการเงินของประเทศไทย	407
ความเจริญเติบโตของผลิตภาพในภาคการเกษตรของประเทศไทย	409
ความเจือยของเงินเฟ้อในประเทศไทย	411
ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของการผลิตก๊าซปิโตรเลียมเหลว : การ ศึกษาด้านทุนทรัพยากรภายในประเทศ	413
ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมเหมืองแร่ในประเทศไทย	415
ความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบของอุตสาหกรรมยานยนต์ในประเทศไทย	419
ความต้องการถือเงิน : ศึกษากรณีประเทศไทยระหว่างปี 2525-2539	422
ความเป็นไปได้ของการใช้วิธีวิเคราะห์ทางเทคนิคในการทำนายราคาสลัด ของหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	423
ความเป็นไปได้ของระบบการเงินอาเซียน : บทเรียนจากระบบการเงินยุโรป	425
ความเป็นเหตุเป็นผลของการออม การลงทุน ดุลงบประมาณ และดุลบัญชี เดินสะพัด : กรณีของประเทศไทย	427
ความไม่มีประสิทธิภาพเชิงเทคนิคในอุตสาหกรรมการผลิต	429
ความรวดเร็วในการปรับตัวของราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่ง ประเทศไทย	431
ความสอดคล้องของการกำหนดอัตราค่าจ้างขั้นต่ำกับสถานะทางเศรษฐกิจ ในประเทศไทย	433
ความสัมพันธ์ของระบบโทรคมนาคมต่อการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ	435
ความสัมพันธ์ระหว่างเงินทุนต่างประเทศ และการเจริญเติบโตทาง เศรษฐกิจของประเทศไทย	437
ความสัมพันธ์ระหว่างฐานเงินและปริมาณเงินตามคำจำกัดความของ ธนาคารแห่งประเทศไทย และที่ควรปรับปรุงใหม่	440

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณเงินและระดับราคา อิทธิพลความล่าช้าของ นโยบายการเงินในประเทศไทย พ.ศ.2528-2537	443
ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราแลกเปลี่ยนและส่วนต่างของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริง	445
ความสามารถในการแข่งขันของสินค้าส่งออกไทย	447
ความสามารถในการแข่งขันทางการค้าระหว่างประเทศอุตสาหกรรม แนววงจรไฟฟ้า	449
ความสามารถในการพยากรณ์ของการวิเคราะห์ทางเทคนิคและทางเศรษฐศาสตร์ ของการเคลื่อนไหวของราคาหุ้นกลุ่มธนาคารและเงินทุนหลักทรัพย์	451
ความสามารถในการพยากรณ์ของแบบจำลองการประเมินราคาออร์เรนจ์	453
ความสามารถในการส่งออกของอุตสาหกรรมสิ่งทอไทย	455
ค่าจ้างขั้นต่ำกับภาวะเงินเฟ้อในประเทศไทย	457
ค่าเสียโอกาสในการลงทุนของรัฐบาล	459
โครงสร้างค่าจ้าง และแบบแผนการจ้างงานของอุตสาหกรรมเซรามิกส์ใน จังหวัดลำปาง	461
โครงสร้างตลาดธุรกิจการเลี้ยงปลาสวยงามในประเทศไทย	463
โครงสร้างตลาด พฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ใน ประเทศไทยในช่วงก่อนและหลังการเปิดเสรีทางการเงิน	464
โครงสร้างตลาดวิทยุติดตัวและพฤติกรรมการใช้ของผู้บริโภคในเขต กทม.	467
โครงสร้างพฤติกรรมและประสิทธิภาพการผลิตทางเทคนิคของอุตสาหกรรม แป้งมันสำปะหลังในประเทศไทย	469
โครงสร้างพฤติกรรมและผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย	472
เงินทุนเคลื่อนย้ายจากต่างประเทศและอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงของไทย	476
ต้นทุนการใช้ทรัพยากรภายในประเทศในอุตสาหกรรมเหล็กของไทย	478
ท่าเรือพาณิชย์แหลมฉบังกับการพัฒนาอุตสาหกรรมในภาคตะวันออก	480
ที่มาของการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทาง เศรษฐกิจในประเทศไทย ปี พ.ศ.2518-2533	482

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
น้ำหนักของสกุลเงินตราต่างประเทศและดัชนีค่าเงินบาท : ภายใต้ระบบ อัตราแลกเปลี่ยนแบบตะกร้าเงิน ปี พ.ศ.2527 ถึงปี พ.ศ.2540	484
บทบาทของธนาคารพาณิชย์กับการขยายตัวทางเศรษฐกิจส่วนภูมิภาค	486
บทบาทของแรงงานต่อการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในสาขาต่างๆ ในประเทศไทย	488
บทบาทของสินเชื่อการเกษตรจากธนาคารพาณิชย์ที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของ สาขาเกษตรกรรมในประเทศไทย	490
บทบาทของสินเชื่อต่อการกระจายการพัฒนาอุตสาหกรรมสู่ภูมิภาคของ ประเทศไทย : ศึกษากรณีภาคเหนือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และภาคใต้	492
บทบาทของอุตสาหกรรมครัวเรือนต่อการมีงานทำและรายได้	494
บทบาทและการปรับตัวของภาครัฐและภาคธุรกิจเอกชนไทยในอุตสาหกรรม รถยนต์และชิ้นส่วนรถยนต์ในทศวรรษ 1990	496
ประเมินการใช้เทคโนโลยีในการผลิตกระเทียมและหอมแดง	499
ประสิทธิภาพของเครื่องมือทางการเงินช่วงก่อนและหลังเปิดเสรีทางการเงิน	502
ประสิทธิภาพของเครื่องมือทางการเงินเพื่อควบคุมเป้าหมายของระบบเศรษฐกิจ	504
ประสิทธิภาพตลาดปริวรรตเงินตราต่างประเทศล่วงหน้าของไทยโดยวิธี Integration and Error Correction Model	506
ประสิทธิภาพในการดำเนินงานกับการปรับโครงสร้างธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์	508
ประสิทธิภาพภายในองค์กรของธุรกิจการประกันชีวิตในประเทศไทย	510
ประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการจัดสรรงบประมาณสำหรับโครงการพัฒนาจังหวัด	512
ปริมาณเงินที่ไม่ได้คาดการณ์และผลผลิตจริง : กรณีศึกษาประเทศไทย 2513-2537	514
ปัจจัยกำหนดการกู้ยืมเงินจากต่างประเทศของบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์	517
ปัจจัยกำหนดค่าใช้จ่ายบริการด้านสุขภาพของประเทศไทย	519
ปัจจัยกำหนดเงินกู้ยืมจากต่างประเทศของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	521
ปัจจัยกำหนดอัตราดอกเบี้ยในประเทศ : ความเชื่อมโยงของการเงินระหว่าง ประเทศกับนวัตกรรมทางด้านระบบการชำระเงิน	522
ปัจจัยกำหนดอายุครบกำหนดในการออกหุ้นกู้เอกชน	525

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีอิทธิพลต่อดัชนีราคาหุ้นกลุ่มเงินทุนและหลักทรัพย์ในประเทศไทย	528
ปัจจัยที่กำหนดการเคลื่อนย้ายเงินทุนที่มีความผันผวนในประเทศไทย	529
ปัจจัยที่กำหนดการเคลื่อนย้ายเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศในประเทศไทย	531
ปัจจัยที่กำหนดการดำรงสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์ไทย	533
ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงของบรรษัทข้ามชาติจากประเทศไต้หวันในประเทศไทย	535
ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศในประเทศไทย	537
ปัจจัยที่กำหนดการลงทุนภาคเอกชนในประเทศไทย	539
ปัจจัยที่กำหนดอัตราดอกเบี้ยในตลาดสินเชื่อของระบบธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	540
ปัจจัยที่กำหนดอัตราแลกเปลี่ยนระหว่างเงินบาทกับเงินดอลลาร์สหรัฐอเมริกา	542
ตามวิธี Portfolio Balance	
ปัจจัยที่กำหนดอุปทานการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมของประเทศไทย	544
ปัจจัยที่กำหนดอุปทานการให้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยของธนาคารพาณิชย์	546
ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์การส่งออกกุ้งแช่แข็งของไทยไปตลาดญี่ปุ่นและสหรัฐ	548
ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์ของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นสำหรับเสื้อผ้าสำเร็จรูปของประเทศไทย	549
ปัจจัยที่กำหนดอุปสงค์และอุปทานการส่งออกไก่สดแช่แข็งของไทยไปญี่ปุ่น	550
ปัจจัยที่มีบทบาทในการกำหนดอัตราดอกเบี้ยภายหลังการเปิดเสรีทางการเงิน	552
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการขยายขนาดสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ไทยระหว่างปี	554
พ.ศ. 2530-2539	
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำรงเงินสดสำรองส่วนเกินของธนาคารพาณิชย์ในประเทศไทย	556
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการดำรงเงินสดสำรองส่วนเกินของระบบธนาคารพาณิชย์ไทย	558
ระหว่างปี พ.ศ. 2535-2539	
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการย้ายถิ่นของสมาชิกครัวเรือนเกษตร	560
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการไหลของเงินทุนต่างประเทศในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	562
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อดุลบัญชีเดินสะพัดของไทย	564
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อปริมาณสินเชื่อจากการประกอบกิจการวิเทศธนกิจของ	567
ธนาคารพาณิชย์ไทย	
ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อบุคลากรการส่งออกสิ่งทอของไทยกับสหรัฐอเมริกา	569

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
ปัจจัยที่มีผลต่อการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลท้องถิ่น	571
ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการดำเนินธุรกิจของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย	573
ปัจจัยที่มีผลต่อดัชนีราคาหลักทรัพย์ไทย	575
ปัจจัยที่มีผลต่อผลิตภาพแรงงานในสาขาอุตสาหกรรมของประเทศไทย	577
ปัจจัยที่มีผลต่อราคาเสนอขายหุ้นสามัญในตลาดแรกและการเปรียบเทียบกับมูลค่าทางทฤษฎี	579
ปัจจัยที่มีผลต่อสภาพคล่องของธนาคารพาณิชย์และบริษัทเงินทุน	581
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดการกำหนดอัตราแลกเปลี่ยนของประเทศไทย	583
ตามวิธีทางการเงิน	
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำหนดราคารถยนต์ในประเทศไทย	585
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการส่งออกของประเทศไทย : พ.ศ. 2500-2537	587
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออุปสงค์และอุปทานของน้ำมันเชื้อเพลิงกับการทดแทนการนำเข้าของประเทศไทยปี พ.ศ. 2538-2543	589
ปัจจัยและกลยุทธ์การตลาดในการสนองความต้องการของธุรกิจบ้านจัดสรรในเขตกรุงเทพฯ และปริมณฑล	591
ปัญหาของอุตสาหกรรมธนาคาร : กรณีศึกษานักกลางของธนาคาร	593
ผลกระทบข้อตกลงการค้าและภาษีศุลกากรรอบอุรุกวัยต่อการผลิตและการส่งออกข้าวของไทย	595
ผลกระทบของการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียนที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงการค้าระหว่างประเทศกับ 5 สมาชิกในกลุ่ม	598
ผลกระทบของการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าล่วงหน้าต่อเสถียรภาพของราคาสินค้าในตลาดเงินสด	601
ผลกระทบของการใช้จ่ายผ่านบัตรเครดิตต่อปริมาณเงินฝากในธนาคารพาณิชย์	603
ผลกระทบของการดำเนินนโยบายการเงินของธนาคารแห่งประเทศไทยต่ออัตราดอกเบี้ยในตลาดเงินของไทย	605
ผลกระทบของการเปิดเสรีทางการเงินต่อความต้องการถือเงินและตัวแปรทางเศรษฐกิจในประเทศไทย	607

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
ผลกระทบของการเปิดเสรีทางการเงินต่อบัณฑิตพื้นฐานการเกิดเงินเฟ้อของไทย	609
ผลกระทบของการพัฒนาอุตสาหกรรมกับคุณภาพชีวิต	611
ผลกระทบของการยอมรับพันธะข้อ 8 และการผ่อนคลายการบริวรรตเงินตราต่อ ดุลชำระเงินของไทย	613
ผลกระทบของการรวมภาคเกษตรในข้อตกลงเขตการค้าเสรีอาเซียนต่อเศรษฐกิจไทย	615
ผลกระทบของการรับช่วงซื้อตั๋วสัญญาใช้เงินของธนาคารแห่งประเทศไทยต่อมูลค่า การส่งออกของประเทศไทย	617
ผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการลงทุนในอุตสาหกรรม อิเล็กทรอนิกส์ของไทย	618
ผลกระทบของการลงทุนทางตรงจากญี่ปุ่นต่อดุลการค้าของไทยที่มีต่อญี่ปุ่น	620
ผลกระทบของการส่งออกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	622
ผลกระทบของกิจการวิเทศธนกิจที่มีต่อฐานเงินของประเทศ	624
ผลกระทบของความผันผวนในอัตราค่าเงินบาทต่อปริมาณเงินและอัตราดอกเบี้ย ต่อระดับผลผลิตและราคาในประเทศไทย	625
ผลกระทบของค่าใช้จ่ายภาครัฐในโครงสร้างพื้นฐานต่อรายได้ต่อหัวในระดับภาค ของประเทศไทย	628
ผลกระทบของโครงสร้างตลาด และประสิทธิภาพต่อกำไรของธนาคารพาณิชย์ไทย	631
ผลกระทบของงบประมาณรายจ่ายด้านการเกษตรที่มีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายใน ประเทศไทย	634
ผลกระทบของทุนภาครัฐบาลต่อต้นทุนการผลิตของภาคเอกชน	636
ผลกระทบของนโยบายการเงินต่อรายได้ประชาชาติภายใต้ระบบอัตราแลกเปลี่ยนคงที่ และแบบยืดหยุ่น	638
ผลกระทบของนโยบายเรียกเก็บค่าธรรมเนียมพิเศษการนำเข้าข้าวโพดต่อตลาด เมล็ดข้าวโพด ตลาดเนื้อไก่ ตลาดเนื้อสุกร และตลาดไข่ไก่	640
ผลกระทบของนโยบายอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ระหว่างธนาคารที่มีต่อการออมและการลงทุน ในประเทศไทย	643
ผลกระทบของ BIS ต่อการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ไทย	645

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
ผลกระทบของบัตรเครดิตต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจของประเทศไทย	647
ผลกระทบของปัจจัยทางเศรษฐกิจต่อพฤติกรรมการออมของภาคครัวเรือนผ่านสถาบันการเงิน	649
ผลกระทบของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีต่อการกระจายรายได้ในประเทศไทย	651
ผลกระทบของภาษีสิ่งแวดล้อมกับการส่งออกกุ้งของประเทศไทย	653
ผลกระทบของอัตราแลกเปลี่ยนที่แท้จริงต่อดุลการค้าของประเทศไทย	655
ผลของการลงทุนโดยตรงของญี่ปุ่นในภาคอุตสาหกรรมต่อการส่งออกสินค้าไปประเทศญี่ปุ่น	656
ผลของการผ่อนคลายการควบคุมทางการเงินต่อการบริโภคและการออมของครัวเรือนในประเทศไทย	657
ผลของเงินทุนไหลเข้าจากต่างประเทศที่มีต่อการออมและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วงปี 1975-1996	659
ผลของภาวะเงินเฟ้อจากการปรับตัวของอัตราแลกเปลี่ยนต่อภาวะเศรษฐกิจของประเทศไทย	662
ผลของสินเชื่อที่มีต่อผลผลิตสาขาเกษตรกรรมและสาขาอุตสาหกรรม	664
ผลตอบแทนทางสังคมของการลงทุนโดยภาครัฐ : กรณีศึกษาการสงเคราะห์การปลูกแทนของสำนักงานกองทุนสงเคราะห์การทำสวนยาง	666
พฤติกรรมการครอบงำกิจการ (Takeover) บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	667
พฤติกรรมการปรับตัวของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมเสื้อผ้าสำเร็จรูปในประเทศไทย	670
พฤติกรรมของธนาคารพาณิชย์และการกระจายการให้บริการ	672
พฤติกรรมความต้องการถือเงินโดยมีการคาดการณ์อย่างสมเหตุสมผล	675
มาตรการด้านอัตราแลกเปลี่ยนและด้านสินเชื่อกับการรักษาเสถียรภาพของดุลการค้าและภาวะเงินเฟ้อ	678
มาตรการและนโยบายในการพัฒนาอุตสาหกรรมรถยนต์ของไทย ภายใต้ภาวะการเปิดเสรีทางการค้า	680
ลักษณะและปัจจัยที่กำหนดการลงทุนจากต่างประเทศในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	682
ศักยภาพในการแข่งขันของอุตสาหกรรมปิโตรเคมีในไทย	684

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
หลักการซื้อขายทางเทคนิคกับการทดสอบสมมติฐานประสิทธิภาพตลาดของตลาด หลักทรัพย์แห่งประเทศไทย	686
แหล่งที่มาของความเจริญเติบโตของสาขาเศรษฐกิจหลักในประเทศไทย	688
อัตราผลตอบแทนจากการลงทุนในการศึกษา : กรณีศึกษาผู้จบปริญญาโทสาขา บริหารธุรกิจจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศและมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา	691
อัตราผลตอบแทนทางสังคมจากการลงทุนของรัฐในการวิจัยและพัฒนาข้าวโพดพันธุ์ใหม่ ที่ให้ผลผลิตสูงในประเทศไทย	694
โอกาสและศักยภาพในการค้าภาคอุตสาหกรรมของไทยในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก	696
รายชื่อวิทยานิพนธ์ภาษาอังกฤษ ที่ทำการปริทัศน์แล้ว	
A Study of The Structure of Interest Rates in Thailand	699
A Test of Risk Sharing Using Provincial Data	702
An Analysis of Export Instability in Thailand	704
Bank Credit - Multiplier Model : เครื่องมือในการดำเนินนโยบายการเงิน	707
Capital Controls and Financial Sector's Foreign Liabilities in Thailand	709
Comparision of Determinants of Foreign Direct Investment in ASEAN	711
Country Risk Analysis : The Case of ASEAN	713
Credit Card : The Impact on Demand for Money	715
Credit Rationing กับการจัดสรรสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์	717
Deprivation Index and Its Implication of The Public Health	719
Budget Allocation for The Low - Income People	
Determinants of Capital Inflows to Thailand	722
Determinants of Japanese Direct Investment in Thailand	724
Do Stock Prices Overreact ? : Theory and Empirical Test	726

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
Dynamic Response Pattern of Trade Balance and The Terms on Trade : The J-Curve ?	728
Economic Fluctuation and Its Origin in Thailand	730
Economic Loss and Road Accident Related Factors	732
Financial Development and Economic Development : Role of Stock Market	734
Fiscal Structures in Transitional Economies	736
Flexible Exchange Rate, Price and the Role of "News" : A Case Study of Thailand	738
Forecasting Devaluation of Thai Baht	741
Household Decision on Residential Location and Lot Size	743
How Does Economic News Affect Exchange Rate and Interest Rate ? : "The Case of Thailand"	745
Impacts of Foreign Investment on The Thai Stock Market : VAR Analysis	747
Impact of HIV/AIDS on Household Consumption Reallocation and Economic Growth in Thailand	749
Impact of Permanent Income and Relative Export and Import Prices on Export and Import Values in ASEAN	752
Information Content of Monetary Aggregates in Thailand	754
Macroeconomic Aspects of Foreign Direct Investment in Thailand	756
Managed Float Exchange Rate System and The Efficiency of Thailand Foreign Exchange Market	759
Margin Regulation and The Market Responses : Evidence From The Stock	761
Probability of Debt Crisis and Devaluation in Developing Countries	763
Purchasing Power Parity : A Re-Examination of Thailand's Evidence	766

สารบัญ (ต่อ)

ชื่อเรื่อง	หน้า
Quality-Adjusted Price Indexes : A Case Study of The Personal Computer Industry in Thailand, 1986-1995	769
Risks and Returns of Thai Corporate Bonds	771
Saving Behavior in Thailand	774
Saving - Investment Gap in Thailand	776
Structure and Conduct of Statellite Dish Industry : A Case Study of Thailand	778
Tariff Reduction and Productivity Growth in Electrical Products : A Case Study of NSO's Surveyed Firms in Thailand	780
The Behavior of Non-Financial Firm in Forward Market : Case Study of Firms Listed in The Stock Exchange of Thailand	782
The Comparative and Competitive Advantages of Semiconductor Industry : A Case Study of Thailand, Malaysia, and Indonesia	784
The Demand for Money in Thailand : Case Study 1974-1993	786
The Demand for Risky Asset in The Stock Exchange of Thailand	788
The Determinants of Foreign Capital Inflows in The Form of Non-Resident Baht Account	790
The Effect of The Insurance Business on The Balance of Payments	792
The Effects of EU's New Generalized System of Preferences (GSP) on Thailand : Industrial Products Case	794
The Long-Run Relationship Between Nominal Interest Rates and Inflation in Thailand : After Financial Deregulation	796
The Short Run Impact of Fiscal Policy on The Money Supply	799
Trade Creation and Diversion in The ASEAN Economic Integration	801
Trade Deficit and Macroeconomic Policy	803
Value-at-Risk for Thai Government's Foreign Bonds and Loans	805
Index	807

งานวิจัยที่ทำการปริทัศน์แล้ว

ชื่อผลงาน	กติกการค้าและการปฏิรูปสถาบันที่เกี่ยวข้องกับระบบการค้าพหุภาคี
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	ทัชชฌาย์ กฤษะสุต คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วัน/เดือน/ปี	กรกฎาคม 2539
วัตถุประสงค์	1. นำเสนอกติกาของแกตต์ก่อนที่จะมีการจัดตั้งองค์การการค้าโลกว่ามีปัญหาในการนำมาใช้ในทางปฏิบัติหรือการนำมาใช้บังคับกับประเทศภาคีทั้งหลายของแกตต์มากน้อยเพียงใด และหลังจากที่มีการจัดตั้ง WTO แล้ว ปัญหาดังกล่าวเหล่านั้นสิ้นไปหรือไม่ 2. การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกฎเกณฑ์กติกาเหล่านี้จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อนโยบายทางการค้าของประเทศไทยอย่างไร โดยวิเคราะห์ให้เห็นถึงช่องว่างหรือข้อบกพร่องของกติกาที่อาจจะก่อให้เกิดผลกระทบต่อประเทศกำลังพัฒนาโดยเฉพาะประเทศไทยได้ในอนาคต
วิธีการศึกษา	ศึกษาในเชิงกฎหมายประกอบกับความรู้ทางด้านเศรษฐศาสตร์ โดยเปรียบเทียบกติกาเดิมของแกตต์กับกติกาใหม่ที่ปรากฏอยู่ในข้อตกลงต่างๆ ภายใต้องค์การการค้าโลก และศึกษาผลงานการวิเคราะห์ในเรื่องกติกาใหม่จากงานของนักกฎหมายชั้นนำ อาทิ Professor Robert E. Hudec, Professor John H. Jackson, Patrick Low and Alexander Yeats เป็นต้น
สรุป	การศึกษาแบ่งเป็น 5 หัวข้อคือ <u>1. มาตรการป้องกัน</u> มาตรการป้องกันในแกตต์ 1947 ประสบปัญหาในการนำมาใช้ เนื่องจากสาเหตุ 2 ประการ คือ ก. กลไกในการใช้ที่ประเทศผู้ใช้ต้องใช้อย่างไม่เลือกปฏิบัติ ในขณะที่ประเทศที่ถูกใช้สามารถตอบโต้ได้อย่างเลือกปฏิบัติ ทำให้ประเทศต่างๆ ไม่นิยมใช้ เพราะสร้างภาระและต้นทุน จึงหลีกเลี่ยงไปใช้มาตรการจำกัดการส่งออกโดยสมัครใจหรือ VER แทน ซึ่งมีผลเป็นการกีดกันทางการค้าอีกทางหนึ่งเช่นกัน ข. ความคลุมเครือของความหมายในถ้อยคำของบทบัญญัติแกตต์ เช่น "สถานการณ์ที่อาจคาดไม่ถึง (Unforeseen Development)" เป็นต้น ทำให้เมื่อเกิดข้อพิพาทก็จะตีความเข้าข้างตน ตามกติกาใหม่ ข้อตกลงว่าด้วยมาตรการป้องกัน (Agreement on Safeguard) ภายใต้องค์การการค้าโลกได้แก้ปัญหาดังกล่าวทั้งสองประการนี้ โดย

กำหนดนิยามของถ้อยคำที่มีปัญหาในการตีความเอาไว้ค่อนข้างชัดเจน สำหรับ VER นั้น ข้อตกลงได้กำหนดระยะเวลาสิ้นสุดไว้อย่างค่อนข้างเป็น ค่อยไป เพื่อให้ประเทศต่างๆที่เคยใช้มาตรการนี้ปรับตัวเพื่อรับการแข่งขัน ที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเมื่อยกเลิกมาตรการนี้ไป นอกจากนี้ข้อตกลงยังได้ สร้างระบบการแจ้งข้อมูลและการปรึกษาหารือไว้ในมาตรา 12 และมีท บัญญัติที่ให้ความสำคัญกับประเทศกำลังพัฒนา โดยระบุไว้ในมาตรา 9 ว่า จะใช้มาตรการป้องกันกับประเทศกำลังพัฒนาไม่ได้ ถ้าปริมาณการนำ เข้าสินค้าจากประเทศนั้นน้อยมาก ขณะเดียวกันถ้าประเทศที่ใช้มาตรการ เป็นประเทศกำลังพัฒนา ระยะเวลาในการใช้มาตรการจะถูกขยายออกไป อีก 2 ปี

เมื่อข้อตกลงได้ปรับเปลี่ยนแก้ไขเช่นนี้ คงทำให้มีผู้ใช้มากขึ้น จึง ควรพิจารณาประเด็นในข้อตกลงที่อาจก่อให้เกิดปัญหาต่อไปในอนาคต คือ

1. มาตรการป้องกันในข้อตกลงสิ่งทอ ในข้อตกลงระบุว่าประเทศ สมาชิกอาจใช้มาตรการป้องกันเป็นการชั่วคราวได้ หากมีการนำเข้าสินค้า ชนิดใดชนิดหนึ่งสูงมากจนก่อให้เกิดความเสียหายต่อผู้ผลิตภายใน ประเทศ ที่มีการแข่งขันกันโดยตรงกับสินค้าที่นำเข้านั้นๆ โดยให้ใช้แบบ เลือกปฏิบัติได้ แต่การใช้มาตรการป้องกันในกรณีนี้ก็มิมีระยะเวลาดำเนินการ กำหนดไว้เช่นกัน เพื่อมิให้มีการใช้มาตรการกันยาวนานเกินความจำเป็น
2. การพิสูจน์ถึงองค์ประกอบในการใช้ที่อาจทำได้ง่ายขึ้น ตามมาตรา 2(1) ได้ตัดถ้อยคำว่า "สถานการณ์ที่อาจคาดไม่ถึง" (Unforeseen Development) และ "ความผูกพันที่ประเทศภาคีมีอยู่ต่อแกตต์" (GATT Obligation) ออก ทำให้ประเทศที่จะอ้างมาตรานี้ไม่ต้องพิสูจน์ถึงองค์ ประกอบสองประการนี้
3. อาจมีการใช้มาตรการแบบ "เลือกปฏิบัติ" ได้อยู่ถ้าเป็นไปตามมาตรา 5 (2)(b) คือ หากมีการนำเข้าสินค้าจากประเทศใดพุ่งสูงขึ้นอย่างไม่ได้สัดส่วน เมื่อเปรียบเทียบกับปริมาณการนำเข้าสินค้านั้นทั้งหมด ประเทศผู้นำ เข้าก็อาจจัดสรรโควตาให้กับประเทศผู้ส่งออกรายนั้น โดยไม่ต้องคำนึงถึง สัดส่วนการส่งออกในปริมาณหรือราคาของสินค้าของประเทศผู้ส่งออกนั้น ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา

4. การยกเลิก VER ประเทศต่างๆอาจเลือกที่จะยกเลิกเฉพาะสินค้าที่ตนแข่งขันได้เท่านั้น ส่วนสินค้าที่แข่งขันไม่ได้ก็อาจจะไปยกเลิกเมื่อถึงกำหนดระยะเวลา ประเทศผู้ส่งออกต้องคำนึงถึงความจริงข้อนี้เพื่อเตรียมรับมือต่อไป

5. เอกชนในประเทศผู้ส่งออกที่ได้รับผลกระทบไม่มีสิทธิในการร้องเรียนด้วยตนเอง กล่าวคือ เมื่อได้รับผลกระทบต้องไปร้องเรียนต่อรัฐ ซึ่งหากระบบของรัฐไม่มีประสิทธิภาพ ความเสียหายนั้นๆก็จะไม่ได้รับการเยียวยา

6. VER ในข้อตกลงอื่น คือ VER การทุ่มตลาดและการช่วยเหลือหนุน

7. การห้ามตอบโต้ในช่วงสามปีแรก อาจทำให้ประเทศที่ถูกใช้มาตรการเสียเปรียบ ถ้าประเทศผู้ใช้ได้ยกเลิกไปก่อนสามปี ก็จะไม่มีความเสียหายในการตอบโต้ และทำให้ความเสียหายที่เกิดระหว่างนั้นไม่ได้รับการเยียวยา

2. การช่วยเหลือหนุนและการตอบโต้การช่วยเหลือหนุน เกิดปัญหาในการนำมาใช้สองประการคือ

ก. ความไม่ชัดเจนในถ้อยคำ เช่น “สินค้าที่คล้ายคลึงกัน” ซึ่งจะนำไปสู่การตีความในลักษณะที่เป็นประโยชน์ต่อตน

ข. ในการเจรจารอบโตเกียวได้พยายามขยายข้อตกลงนี้ให้มีความชัดเจนขึ้น โดยการจัดทำ Subsidy Code ขึ้นมา เป็นแบบ Side Agreement คือ การเข้าเป็นภาคีข้อตกลงนี้เป็นตามความสมัครใจ และก่อนที่จะเป็นภาคีก็ต้องดำเนินการต่างๆที่สร้างภาระผูกพันให้กับประเทศนั้นๆด้วย ทำให้ประเทศต่างๆไม่อยากเป็นประเทศภาคี

การเจรจารอบอุรุกวัยได้เกิดข้อตกลง SCM ที่มีวัตถุประสงค์แก้ปัญหา Side Agreement และยังแยกการช่วยเหลือหนุนสินค้าเกษตรออกจากการช่วยเหลือหนุนสินค้าอุตสาหกรรมอีกด้วย

3. การทุ่มตลาดและการป้องกันการทุ่มตลาด ประสบปัญหาในการใช้หลายประการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งวิธีการคิดราคาเปรียบเทียบเพื่อพิจารณาว่ามีการทุ่มตลาดตามที่กล่าวอ้างจริงหรือไม่

4. การระงับข้อพิพาท เมื่อการเจรจารอบอุรุกวัยสิ้นสุดลงได้มีการจัดทำ “ความเข้าใจว่าด้วยกฎและกระบวนการที่ใช้กับการระงับข้อพิพาท” และประการสำคัญได้มีการจัดตั้งองค์กรอุรุกวัยเพื่อพิจารณาความเป็น

ธรรมในคำตัดสินของ Panel ทำให้ประเทศที่พิพาทมีความมั่นใจระดับหนึ่งว่าตนจะได้รับความเป็นธรรม

5. องค์การการค้าโลก : โครงสร้าง ประเด็นที่ไทยต้องดำเนินการภายหลังการเข้าเป็นสมาชิก WTO นอกจากการปรับปรุงกฎหมายแล้วก็คือ

1. การดำเนินนโยบายเชิงรุกและรับอย่างมีประสิทธิภาพ
2. การปรับปรุงกฎหมายภายในที่เป็นอุปสรรคทางการค้า
3. การประสานงานที่ไม่สอดคล้องกันระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อาจทำให้เกิดอุปสรรคต่างๆ ดังนั้นจึงควรมีการรวมหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไว้ด้วยกันเพื่อการทำงานอย่างเป็นระบบ
4. การให้บริการข่าวสารจากหน่วยงานของรัฐ
5. การตรงไปตรงมา และยึดถือกฎเกณฑ์ที่ถูกต้อง

ชื่อผลงาน	การคัดเลือกผลิตภัณฑ์กลยุทธ์สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์เป็นอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์หมู่บ้าน
งานวิจัย	งานวิจัย
ผู้วิจัย	นาย สวัสดิ์ หน่อคำ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี นาย กังวล เทียนกันต์เทศน์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
เดือน/ปี	มิถุนายน 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อค้นหาชนิด ประเภทของผลิตภัณฑ์หรือชิ้นส่วนอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถนำมาใช้เป็นผลิตภัณฑ์กลยุทธ์ (Strategic Products) สำหรับการพัฒนาอุตสาหกรรมในหมู่บ้าน + เพื่อค้นหาปัจจัยของความสำเร็จและข้อจำกัดในการพัฒนาอุตสาหกรรมในหมู่บ้านโดยการใช้อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ + เพื่อเสนอแนะนโยบาย มาตรการในการสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมในหมู่บ้านโดยใช้ผลิตภัณฑ์กลยุทธ์ที่ได้คัดเลือกไว้
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากโรงงานอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ในเขตกรุงเทพฯ สมุทรปราการ ระยอง ฉะเชิงเทรา ชลบุรี และนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ โดยนำเอาผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์จำนวนทั้งสิ้น 1372 รายการมาทำการวิเคราะห์ และยังได้ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการ (ผู้จัดการ) หรือผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวข้อง
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาโดยการพิจารณาระดับเทคโนโลยีการผลิต ระดับความรู้ของแรงงานที่ใช้ในการผลิต การควบคุมคุณภาพ ความยากง่ายและสลับซับซ้อนในการใช้เครื่องจักรและอุปกรณ์ที่ใช้ในการควบคุมคุณภาพ ซึ่งมีวิธีการคัดเลือก 3 ขั้นตอนคือ 1. ประเมินระดับเทคโนโลยีการผลิตและการควบคุมคุณภาพ (สูง-กลาง-ต่ำ) 2. คัดเลือกเฉพาะรายการที่ได้รับการประเมินว่ามีระดับเทคโนโลยีต่ำ 3. เลือกผลิตภัณฑ์ที่ติดตลาดและมีระดับเทคโนโลยีต่ำ
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่ารายการผลิตภัณฑ์ที่สมควรกำหนดเป็นผลิตภัณฑ์กลยุทธ์มีจำนวนทั้งสิ้น 146 รายการซึ่งเป็นชิ้นส่วนและอุปกรณ์ของผลิตภัณฑ์ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์ 19 ชนิดได้แก่ Laser Beam Printer, Car Stereo, CD Player, Stereo Set Video Cassette, Video Tape Recorder, Monitor Display, Colour TV, Word Processor, Personal

Computer, Plain Paper Copier, Facsimile, Cordless Telephone, Portable Telephone, Air Conditioner, Washing Machine, Rice Cooker, Refrigerator และ Microwave Oven ซึ่งความล้ำเร็วของการนำอุตสาหกรรมเข้าไปสู่หมู่บ้านในลักษณะของการกระจายการผลิตหรือรับช่วงการผลิตของอุตสาหกรรมไปผลิตในหมู่บ้านนั้นจะขึ้นอยู่กับเงื่อนไขดังต่อไปนี้ แหล่งที่ตั้ง, กำไรต่อหน่วย, การขนส่ง, การตลาด, การเงิน, สิ่งแวดล้อม, จำนวนผลิตภัณฑ์หรือชิ้นส่วน, การฝึกอบรม, การจัดการ และการควบคุมคุณภาพ

ส่วนข้อเสนอแนะเพื่อพัฒนาอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในหมู่บ้าน (Electronics Cottage Industry) นั้นจำเป็นต้องการได้รับความร่วมมือจากประชาชน บริษัทอุตสาหกรรมเอกชนตลอดจนหน่วยงานสนับสนุนต่างๆ โดยจะต้องทำความเข้าใจเกี่ยวกับอุตสาหกรรมในหมู่บ้านจนมีความคิดรวบยอดถูกต้องและตรงกัน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะรูปแบบการจัดตั้งอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในหมู่บ้านไว้ 7 รูปแบบได้แก่ผู้แทนของบริษัทอุตสาหกรรมเอกชนรับชิ้นส่วนไปมอบให้ประชาชนในหมู่บ้าน, คนงานของบริษัทเอกชนรับช่วงไปมอบให้ประชาชน, บริษัทรับช่วงงาน, ผู้แทนหมู่บ้าน, องค์กรหมู่บ้าน, ผู้แทนของหน่วยงานเฉพาะกิจที่จัดตั้งโดยภาคเอกชน และอุตสาหกรรมครอบครัวที่ดำเนินกิจการอยู่แล้ว สำหรับแนวทางในการสนับสนุนอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในหมู่บ้านได้แก่เสนอให้มีโครงการนำร่อง, จัดให้มีการฝึกอบรมฝีมือแรงงาน, ให้การสนับสนุนทางเทคโนโลยี ทางด้านเงินทุนและทางด้านการตลาด

ชื่อผลงาน	การคาดคะเนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยปี 2539
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ฝ่ายวิเคราะห์สถิติการพาณิชย์ ศูนย์สถิติการพาณิชย์
เจ้าของโครงการ	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	ธันวาคม 2538
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อหาความสัมพันธ์ของมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยว่าขึ้นอยู่กับปัจจัยใดบ้าง + เพื่อสร้างรูปแบบจำลอง (Model) ในการคาดคะเนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย + เพื่อคาดคะเนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในปี 2539
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลารายปี ตั้งแต่ พ.ศ. 2525-2537
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีอุปสงค์-อุปทาน
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการวิเคราะห์สมการถดถอย (Regression Analysis) ซึ่งมีตัวแปรตามคือมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทย ตัวแปรอิสระที่ใช้ได้แก่ ผลผลิตกุ้งของไทย, GDP ของโลก, GDP ของประเทศต่างๆ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น, อาเซียน, สหภาพยุโรป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับตลาดที่พิจารณา และใช้โปรแกรม TSP เข้าช่วยในการประมวลผล
สรุปโดยย่อ	จากผลการศึกษาพบว่าแบบจำลองที่เหมาะสมในการคาดคะเนมูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยในภาพรวมอยู่ในรูปแบบของ Log-Linear โดยมีค่า Log ของ GDP โลกและค่า Log ของผลผลิตกุ้งของไทยเป็นตัวแปรอิสระที่สำคัญ ในกรณีของการส่งออกไปยังประเทศต่างๆ พบว่าแบบจำลองที่เหมาะสมอยู่ในรูปสมการเชิงเส้นตรง โดยมีตัวแปรอิสระที่สำคัญคือ ผลผลิตกุ้งของไทยและ GDP ของแต่ละประเทศตามแต่ตลาดที่วิเคราะห์ ยกเว้นเพียงตลาดอาเซียนเท่านั้นที่มูลค่าการส่งออกกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็งของไทยขึ้นอยู่กับผลผลิตกุ้งของไทยเท่านั้น ส่วนผลจากการคาดคะเนโดยแบบจำลองที่ใช้พบว่าในปีพ.ศ. 2539 ไทยจะมีมูลค่าการส่งออกกุ้งไปยังประเทศญี่ปุ่นมากที่สุด (2.08 หมื่นล้านบาท) รองลงมาได้แก่ สหรัฐอเมริกา, สหภาพยุโรป และอาเซียน โดยมีมูลค่า 1.48 หมื่นล้านบาท, 5.32 พันล้านบาท และ 3.5 พันล้านบาทตามลำดับ

ชื่อผลงาน	การค้าน้ำมันเถื่อนและวงเงินที่รัฐต้องสูญเสีย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.นวลน้อย ตีรรัตน์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
เครื่องมือที่ใช้	ข้อมูลจากสำนักงานคณะกรรมการนโยบายแห่งชาติ ประมาณการอุปสงค์และอุปทานการใช้้ำมัน โดยการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย รายงานประจำปีการ ใช้พลังงานแห่งประเทศไทย และการสัมภาษณ์
สรุป	สาเหตุหลักของการค้าน้ำมันเถื่อนนั้นเกิดจากช่องว่างทางโครงสร้างราคาน้ำมัน ประกอบกับโครงสร้างการค้าน้ำมันภายหลังการเปิดเสรีที่ก่อให้เกิดสถานีบริการน้ำมันจำนวนมากมาเกิดขึ้นเพื่อการแข่งขันทางการค้าน้ำมันกลับมีผลในอีกด้านหนึ่ง คือ กลายเป็นคู่ทางการตลาดสำหรับผู้ลักลอบค้าน้ำมันเถื่อน (น้ำมันดีเซลเถื่อนบางส่วนยังขายให้โรงงานอุตสาหกรรมโดยตรงอีกด้วย) ขยายฝั่งอ่าวไทยมีการลักลอบขนส่งน้ำมันเถื่อนถึง 70% ส่วนอีก 30% เป็นการลักลอบน้ำมันเถื่อนในฝั่งทะเลอันดามัน จุดนัดพบฝั่งอ่าวไทย ได้แก่ จังหวัดสมุทรสาคร ประจวบคีรีขันธ์ ชุมพร สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช สงขลา ปัตตานี และนราธิวาส จุดนัดพบทางฝั่งทะเลอันดามัน ได้แก่ จังหวัดระนอง พังงา ภูเก็ต กระบี่ ตรัง และสตูล วิธีการขนส่งน้ำมันเถื่อนทำได้โดย 1.ขนถ่ายน้ำมันเถื่อนกลางทะเลโดยเรือขนาดใหญ่(ดัดแปลงจากเรือเล็กหรือเรือประมงประมง) เรือลำหนึ่งๆจะบรรจุน้ำมันได้ประมาณ 20,000 ลิตร ขนถ่ายจากเรือใหญ่ที่ลอยอยู่ในน่านน้ำสากล ใช้วิทยุติดต่อสื่อสารกัน ราคาน้ำมันตรงนี้จะถูกกว่าราคาท้องตลาดบนบกประมาณ 40% 2.แจ้งประมาณการนำเข้าน้ำมันไม่ตรงกับความจริง โดยแอบซ่อนน้ำมันเถื่อนตามส่วนต่างๆของเรือเพื่อหลบเลี่ยงภาษี หรือติดสินบนเจ้าหน้าที่กรมศุลกากรโดยตรง จะได้ไม่ต้องซ่อนน้ำมันแต่ใช้ในลักษณะตัวเวียน คือ แจ้งหลักฐานนำเข้า 1 เทียว แต่ขนส่งจริง 3-4 เทียว 3.นำเข้าโดยเรือบรรทุกน้ำมัน โดยไม่แจ้งกรมศุลกากรแล้วขนถ่ายเข้าคลังน้ำมัน หรือปลอมแปลงเอกสารว่าเป็นน้ำมันจากโรงกลั่นในประเทศและชำระภาษีแล้ว

4. ลักลอบผ่านทางชายแดนไทย-มาเลเซีย โดยการลักเลียงผ่านท่อส่งใต้แม่น้ำ ซึ่งวิธีการนี้เป็นวิธีการแรกในการลักลอบค้าน้ำมันเถื่อนเข้าประเทศ แต่ปัจจุบันแทบไม่ได้ใช้วิธีนี้แล้ว เพราะน้ำมันที่ได้มีปริมาณน้อยและต้นทุนสูง

5. ไม่ได้ส่งออกน้ำมันไปต่างประเทศตามที่แจ้ง(ซึ่งจะได้รับการคืนภาษีน้ำมัน) แต่นำมาขายต่อในประเทศ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐคอยให้ความช่วยเหลือ มี 2 วิธี คือ

(ก). การนำน้ำมันไปส่งประเทศลาว (ขนส่งทางบก) แต่มิได้นำส่ง กลับนำโคเวต้าไปขายให้กับผู้ค้าน้ำมัน(มักเป็นสถานบริการในภาคอีสาน) พร้อมขอคืนภาษี หรือ แจ้งว่าเป็นน้ำมันเชื้อเพลิงที่จะนำไปใช้ในต่างประเทศ แต่นำน้ำมันเชื้อเพลิงขึ้นเรือเดินทางไปต่างประเทศน้อยกว่าที่แจ้งไว้ หรือไม่มีการเติมจริง แต่นำรายการดังกล่าวไปจำหน่ายในท้องตลาดแล้วนำหลักฐานมาขอคืนภาษี

(ข). ขอดังคลังสินค้าทัณฑ์บน โดยอ้างว่าจะนำน้ำมันไปขายต่างประเทศ แต่กลับลักลอบออกจำหน่ายในประเทศแทน

วงเงินที่เกี่ยวข้องในการค้าน้ำมัน

ในการประเมินปริมาณน้ำมันเถื่อนที่ลักลอบนำเข้าในประเทศไทย ได้ศึกษาจากข้อมูลจาก 2 แหล่งด้วยกัน คือ จากการประมาณการของบริษัทน้ำมันรายใหญ่และการประเมินโดยสำนักคณะกรรมการนโยบายพลังงานแห่งชาติ(สพช.) โดยทั้ง 2 แห่งใช้วิธีการประมาณการที่เหมือนกัน คือ ดูจากความแตกต่างของอุปสงค์(ประมาณการความต้องการใช้น้ำมันภายในประเทศ โดยมีตัวแปรที่สำคัญคืออัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และตัวแปรทางเศรษฐกิจที่สำคัญอื่นๆ เช่น ปริมาณรถยนต์ เป็นต้น)และอุปทาน(ปริมาณน้ำมันที่นำเข้าอย่างถูกต้องตามกฎหมายและปริมาณน้ำมันที่กลั่นเองในประเทศ)

ข้อสังเกตจากการประเมินตัวเลขของทั้ง 2 แหล่งคือ

1. ตัวเลขการประมาณที่ใกล้เคียงกันอยู่ในช่วงปี พ.ศ.2534-2535 ซึ่งอัตราการขยายตัวของน้ำมันอยู่ที่ 11% ต่อปี และอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ประมาณ 7.9% ต่อปี

2. ตัวเลขจากทั้งสองแหล่งคลาดเคลื่อนกันมากที่สุดที่ประมาณ 20% ในทศวรรษปี พ.ศ. 2536-2537

อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอยู่ที่ประมาณ 8.1% ต่อปี และภาคเอกชนประมาณอัตราการขยายตัวของน้ำมันอยู่ที่ 12.2% ต่อปี การประเมินวงเงินที่เกี่ยวข้องนั้นสามารถแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ พิจารณาเฉพาะรายได้ภาษีศุลกากรที่รัฐต้องสูญเสีย และพิจารณารวมรายได้ภาษีศุลกากรที่รัฐต้องเสียบวกค่าการตลาดที่ถือว่าเป็นรายได้ที่ภาคเอกชนดำเนินการอย่างถูกต้อง วงเงินประมาณการภาครัฐและเอกชนที่ได้จะแตกต่างกันตามความแตกต่างของการประมาณการปริมาณน้ำมันเถื่อน จากตัวเลขของภาคเอกชน แสดงว่ารัฐต้องสูญเสียรายได้ประมาณ 7 พันล้านบาท ในปีพ.ศ.2537

ชื่อผลงาน	การค้ายาเสพติด:ผลประโยชน์ที่เกี่ยวข้อง
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผู้วิจัย	ผศ. ดร.นวลน้อย ตีรรัตน์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
เครื่องมือที่ใช้	เอกสารของป.ป.ส. และการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ป.ป.ส. และใช้การเขียนในเชิงพรรณนา
สรุป	ยาเสพติดที่ระบาดอยู่ในประเทศไทยแบ่งได้เป็น 4 ประเภท คือ ฝิ่นและเฮโรอีน/ กัญชา/ แอมเฟตามีนหรือยाम้า/ สารระเหย แต่เนื่องจากว่าสารระเหยนั้นประกอบด้วยสารเคมีหลายชนิดและสามารถหาซื้อได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ดังนั้นในบทความนี้ขอเลือกเฉพาะ 3 ประเภท แรกในการศึกษา 1. <u>ฝิ่นและเฮโรอีน</u> บริเวณสามเหลี่ยมทองคำเป็นบริเวณสำคัญของการผลิตฝิ่นและเฮโรอีนคิดเป็นร้อยละ 75 ของปริมาณการปลูกฝิ่นของโลก(พ.ศ.2536) โดยผลผลิตฝิ่นส่วนใหญ่มาจากประเทศพม่า แต่ในปี พ.ศ.2537 ปริมาณการผลิตฝิ่นในพื้นที่นี้ลดลงเหลือเพียงร้อยละ 60 ของผลผลิตฝิ่นทั่วโลก โดยการผลิตฝิ่นได้ขยายเข้าไปทางจีนตอนใต้ในมัลลรัฐยูนนาน ส่วนไทยนั้นถึงจะมีพื้นที่ปลูกฝิ่นเล็กน้อยแต่ไทยก็เป็นผู้ค้าที่สำคัญของโลก เพราะไทยเป็นทางผ่านของฝิ่นจากลาวและพม่าไปสู่ประเทศที่สาม โดยอาจค้าโดยตรงหรือส่งอ้อมไปยังมาเลเซีย ส่องกง และขบวนการแปรรูปจากฝิ่นเป็นเฮโรอีนจะทำการที่บริเวณชายแดนไทย พม่า ลาว นั้นเอง ผู้เสพติดยาเฮโรอีนส่วนใหญ่อยู่ในภาคกลางและภาคใต้และมีอาชีพเกษตรกร (ร้อยละ 37) กับชาวประมงน้ำจืด (ร้อยละ 22) ส่วนผู้เสพติดยาส่วนใหญ่อยู่ทางภาคเหนือเป็นชาวเขาและเกษตรกร(ร้อยละ 99) ประเทศไทยนับเป็นประเทศที่มีเส้นทางการลำเลียงเฮโรอีนที่สำคัญสายหนึ่ง ทั้งนี้เพราะมีการคมนาคมที่สะดวก เฮโรอีนจะถูกส่งไปยังประเทศกัมพูชาและส่งผ่านลงทางใต้ ราคาของเฮโรอีนนั้นค่อนข้างคงที่ จนปี 2539 ราคาได้เพิ่มเป็นเท่าตัวและราคาจะเพิ่มมากขึ้นตามระยะทางการขนส่งถ่าย ณ จุดนำเข้า (ในภาคเหนือ) ประมาณ 2-3 เท่าตัว และราคาในต่างประเทศจะยิ่งสูงขึ้นมากเป็น20-30 เท่าในตลาดสหรัฐอเมริกา การบริโภคเฮโรอีนในประเทศประเมินว่ามีจำนวน 5-6 ตัน (มิงสรรค ขาวสะอาดและจิราภรณ์ แผลง

ประพันธ์,2537) ซึ่งราคาขายปลีกเฉลี่ยทั่วประเทศอยู่ประมาณ 50-150 บาท การประเมินจึงใช้ราคากลางคือ 100 บาท ดังนั้นมูลค่าของการเสพภายในประเทศตกประมาณปีละ 10,000-12,000 ล้านบาท ถ้าประมาณการมูลค่าการบริโภคเฮโรอีน โดยใช้ค่าเฉลี่ยในการเสพต่อวันของผู้เข้ารับการบำบัดรักษานั้น ผู้เสพจะใช้จ่ายเงินในการซื้อเฮโรอีนประมาณวันละ 174.83 บาทหรือปีละ 13,667 สูงกว่าวิธีการประมาณข้างต้นเล็กน้อย ดังนั้นขอปรับการประเมินมูลค่าการบริโภคเฮโรอีนในประเทศเป็น 10,000-13,667 ล้านบาท (ช่วงปี 2536-2537) การส่งออกเฮโรอีนนั้นสามารถประมาณการได้จากการนำเข้าหักด้วยการบริโภคภายในประเทศและการจับกุม ซึ่งจะเหลือปริมาณเฮโรอีนที่ส่งออกประมาณ 42-43 ตัน(ปี 2537) คิดเป็นมูลค่าการส่งออกที่ราคา fob ประมาณ 6,600-8,00 ล้านบาท

มูลค่าการบริโภคเฮโรอีนในประเทศ	10,000-13,667	ล้านบาท
มูลค่าการส่งออกเฮโรอีนที่ fob	6,660- 8,000	ล้านบาท
รวม	16,600-21,667	ล้านบาท
หักมูลค่าการนำเข้า	4,645- 6,430	ล้านบาท
มูลค่าเพิ่มในการค้าเฮโรอีน	11,955-15,237	ล้านบาท

2. กัญชา จังหวัดที่มีพื้นที่การปลูกกัญชามากได้แก่ นครพนม สกลนคร และหนองคาย แต่เดิมก่อนหน้าปี 2538 ประเทศไทยเป็นประเทศผู้ผลิตและจำหน่ายกัญชารายใหญ่รายหนึ่งของโลกต่อมามีการปราบปรามอย่างหนักทำให้เกิดการกระจายพื้นที่การปลูกกัญชาเป็นพื้นที่ย่อยๆอยู่ใน 20-22 จังหวัดเรียงตามลำดับความรุนแรงได้ดังนี้ รุนแรงมากได้แก่ พนมมานคร มุกดาหาร สกลนคร เชียงใหม่ ตาก พิษณุโลกสุราษฎร์ธานี ชุมพร นครศรีธรรมราช/ ปลูกปานกลาง ได้แก่ เชียงราย เพชรบูรณ์ ประจวบคีรีขันธ์ กาญจนบุรี พัทลุง สตูล/ ปลูกเบาบาง ได้แก่ เลย แพร่ ลำปาง สุพรรณบุรี เพชรบุรี ตรัง กระบี่ แต่ตั้งแต่มีการจับกุมปราบปรามอย่างหนักในประเทศไทย พื้นที่การปลูกกัญชาจึงเปลี่ยนไปเป็นประเทศลาว กัมพูชา และพม่า แทน โดยเฉพาะลาวที่กลายเป็นผู้ผลิตรายใหญ่แทนประเทศไทย ส่วนไทยยังคงเป็นผู้ส่งออกรายใหญ่อย่างเดิม เครือข่ายผู้ปลูกกัญชาแบ่งได้เป็น

1.เกษตรกรผู้ปลูกกล้วยา อาจทำในรูปอิสระหรือรับจ้างนายทุนปลูกโดยได้รับทุนในการปลูกก่อน การปลูกกล้วยาลงทุนประมาณไร่ละ 8,000 บาท (ค่าปุ๋ยกับยาฆ่าแมลง ไม่รวมค่าแรงงานและค่าพันธุ์) ราคาของกล้วยาขึ้นอยู่กับคุณภาพ เกษตรกรมีรายได้จากการปลูกกล้วยามากกว่าปลูกข้าวถึง 10 เท่าตัว ราคาขึ้นอยู่ที่ 50-200 บาท/กิโลกรัม

2.นายทุนหรือนักค้ากล้วยาระดับท้องถิ่น คนเหล่านี้มีฐานะเป็นพ่อค้าคนกลางระหว่างผู้ปลูกกับนายทุนอีกระดับ เป็นตัวแทนในการจัดหา รวบรวมผลผลิต และนักค้ากล้วยาอิสระยังเป็นผู้ส่งออกกล้วยาอีกด้วย นักค้ากล้วยาระดับท้องถิ่นนี้มักเป็นผู้มีอิทธิพลในท้องถิ่น คนกลุ่มนี้จะใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่รัฐ มีความสามารถในการติดต่อผู้รักษากฎหมายในท้องถิ่นให้อำนวยความสะดวกในการทำงาน แต่คนกลุ่มนี้ก็มีความเสี่ยงสูงพอๆกับรายได้ที่ได้รับจากการค้ากล้วยา หรือโคแ้วจากนายทุนกับราคาที่จ่ายให้กับผู้ปลูก

3.นายทุนกล้วยาระดับกลาง ดำเนินการในลักษณะเป็นตัวแทนของนายทุนค้ากล้วยาระดับใหญ่ หรืออยู่ในลักษณะกลุ่มอิสระ นายทุนเหล่านี้มักมีธุรกิจที่ถูกต้องตามกฎหมายบังหน้า โดยเฉพาะการส่งออก อาศัยความสัมพันธ์กับเจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นหรือผู้มีอิทธิพลทางการเมืองสนับสนุนการค้ากล้วยาของตน

4.นายทุนค้ากล้วยาระดับใหญ่ มักเป็นนักธุรกิจที่มีฉากบังหน้าว่าประสบความสำเร็จในการทำงานอย่างสูง หรือเป็นนักการเมืองระดับชาติ หรือคนที่มีชื่อเสียงทางสังคม พวกนี้จะใช้อิทธิพลของตนเพื่อคุ้มครองการค้ากล้วยาของตน พวกนี้จะมีบทบาทในการเจรจาการค้ากล้วยากับต่างประเทศในปริมาณมากๆ นายทุนต่างชาติที่เกี่ยวข้องกับการค้ากล้วยาเรียงตามลำดับ ได้แก่ อเมริกา ออสเตรเลีย แคนาดา ฮองกง และสิงคโปร์ แต่ในการดำเนินการจะไม่ดำเนินการเองโดยเฉพาะในระดับประเทศแต่จะอาศัยตัวแทนซึ่งถ้าถูกจับกุมก็จะสาหัสไม่ถึงตัว

มูลค่าเพิ่มในการค้ากล้วยา

มูลค่าการบริโภคกล้วยา	3,614	ล้านบาท
มูลค่าการนำเข้า	563-568	ล้านบาท
มูลค่าเพิ่มในการค้ากล้วยา	3,046-3,051	ล้านบาท

3. ยาม้า หรือ แอมเฟตามีนจากการสำรวจเพื่อประมาณการผู้ติดยาเสพติดของ TDR ปี 2536 พบว่าผู้ติดยาม้ามีจำนวน 257,965 คนทั่วประเทศ โดยกลุ่มที่มีการติดยาม้าที่สุดคือกลุ่มประชาชนในหมู่บ้านและเกษตรกรร้อยละ 65.6 รองลงมาคือชุมชนแออัดร้อยละ 6.6 และคนขับรถบรรทุกร้อยละ 5.9 กลุ่มเกษตรกรที่พบว่ามี การติดยาม้ามากที่สุดนั้น เพราะเกิดจากการที่คนกลุ่มนี้ติดยาแก้ปวดชนิดหนึ่งที่มีส่วนผสมของคาเฟอีนมาก่อน ต่อมายาม้าระบาดในกลุ่มแรงงานรับจ้างตัดอ้อยและกรีดยาง เนื่องจากต้องทำงานอย่างเร่งรีบนายจ้างจึงนำยาม้าผสมลงในน้ำให้ลูกจ้างดื่มในขณะที่ทำงาน โครงสร้างการผลิตยาม้าแบ่งได้เป็น 2 รูปแบบคือ

1. กลุ่มผู้ผลิตหัวเชื้อ ถือว่าขั้นตอนนี้สำคัญที่สุดในการผลิตยาม้า และลักลอบผลิตในจังหวัดกรุงเทพฯ นครปฐม ราชบุรี ปทุมธานี นนทบุรี สระบุรี เพชรบุรี สุพรรณบุรี (จากการสัมภาษณ์ จนท.ป.ป.ส.)
2. กลุ่มผู้ผลิตอัดเม็ด กลุ่มนี้จะนำหัวเชื้อมาผสมกับสารตัวอื่นๆ และอัดเป็นเม็ดออกมา แหล่งผลิตอัดเม็ดกระจายอยู่ในทุกภาคของประเทศไทย ในพื้นที่กว่า 20 จังหวัด กลุ่มนี้จะดำเนินการค้าส่งหรือค้าให้กับผู้ค้าส่งหรือขายให้กับผู้ค้าปลีกด้วย

ปัจจุบันแนวโน้มการเสพยาบ้าในประเทศไทยมีความรุนแรงมากขึ้น ในปี 2538-39 พบว่ายาม้าแพร่หลายไปอย่างรวดเร็วโดยเฉพาะในกลุ่มเยาวชน ทั้งนี้เป็นเพราะกลุ่มผู้มีอิทธิพลได้เข้ามามีส่วนในการค้ายาม้าด้วย ซึ่งแบ่งได้เป็น

1. ข้าราชการที่ทำหน้าที่ในกระบวนการยุติธรรมหรือปราบปรามโดยตรง เช่น ตำรวจ
2. ข้าราชการทั่วไปที่เกี่ยวข้องกับการปกครองและทหาร
3. กลุ่มระดับท้องถิ่น เช่น กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน
4. กลุ่มการเมือง เช่น สมาชิกสภาจังหวัด เทศบาล นักการเมืองระดับชาติ
5. เจ้าของบ่อนที่ทรงอิทธิพลในท้องถิ่น

มูลค่าเพิ่มของการค้ายาบ้า

จำนวนผู้ติดยาบ้า	257,965	คน
การเสพยาบ้าเฉลี่ยต่อปี	188.3	ล้านเม็ด/ปี
ราคายาบ้าเฉลี่ยทั่วประเทศ	70-80	บาท
มูลค่าการค้ายาบ้าโดยรวม	13,181-15,064	ล้านบาท
หักต้นทุนค่าสารเคมีนำเข้าเฉลี่ย	564.9	ล้านบาท
มูลค่าเพิ่มของยาบ้า	12,616.1-14,499.1	ล้านบาท

การระดมความคิดในเชิงนโยบายต่อการค้ายาเสพติดนั้นพบว่า มีการตั้งคำถามถึงความจริงใจของผู้มีอำนาจในระดับสูงถึงการแก้ปัญหา ยาเสพติด เพราะว่าในหลายๆกรณีการค้ายาเสพติดจะพัวพันกับผู้มีอำนาจตั้งแต่ระดับล่างจนถึงระดับบน สำหรับมาตรการทางกฎหมาย ต่างๆที่ออกมาใช้นั้นมักเกิดจากแรงกดดันภายนอกมากกว่าที่จะเกิดจากภายใน นอกจากนี้แล้ว เนื่องจากปัจจุบันมูลค่าการค้ายาเสพติดที่เป็นหมื่นๆ ล้านนั้น เกิดจากการบริโภคในประเทศ ซึ่งจะต้องมีการผลักดันอย่างต่อเนื่องและจริงจังที่ให้ประชาชนตระหนักถึงอันตรายในการเสพยาเสพติด โดยเฉพาะเยาวชนที่มีอัตราการเสพเพิ่มสูงขึ้น เพื่อลดจำนวนผู้เสพยาเสพติดในประเทศลง ในขณะที่เดียวกันคงต้องออกกฎหมายสกัดการฟอกเงิน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการปราบปรามผู้ค้ายาเสพติด

ชื่อผลงาน	การค้า VS ปัญหาสิ่งแวดล้อมจากแกตต์ถึงองค์การการค้าโลก
ลักษณะ	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
ผู้วิจัย	มิ่งสรรพ ขาวสะอาด พิสมัย ภูริสินธิ์ธิ์ เอี่ยมสกุล
วัน/เดือน/ปี	มีนาคม 2538
วัตถุประสงค์	เพื่อให้ความกระจ่างถึงความเป็นมาและประเด็นโต้แย้งของกลุ่มการค้าเสรี และกลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อม เกี่ยวกับปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งเป็นปัญหาร่วมของกลุ่มประชาคมโลก และเพื่อสรุปสิ่งที่ประเทศไทยจะต้องศึกษาเพื่อการเจรจาการค้าและสิ่งแวดล้อมในอนาคต
วิธีการศึกษา	ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและหารือกับผู้เชี่ยวชาญด้านเจรจาการค้าของไทย
สรุป	ถึงแม้ว่าผลของการประชุมในรอบอุรุกวัยจะไม่มีข้อตกลงหลักเป็นพิเศษว่าด้วยการค้าและสิ่งแวดล้อมก็ตาม แต่ก็มีการจัดตั้งคณะกรรมการการค้าและสิ่งแวดล้อมขึ้น เพื่อออกกฎเกี่ยวกับการค้าที่ "มีความรับผิดชอบ" ต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้น อนุสัญญาพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อมหลักที่สำคัญ มีผลเกี่ยวข้องกับการค้าระหว่างประเทศ และมีมาตรการควบคุมการค้าอย่างชัดเจนมี 3 สัญญา คือ 1. อนุสัญญาว่าด้วยการค้าระหว่างประเทศซึ่งพืชและสัตว์ที่ใกล้จะสูญพันธุ์ (Convention on International Trade in Endangered of Wild Fauna and Flora) ซึ่งเรียกย่อๆว่า "ไคเตส" (CITES) หรือบางทีอาจเรียกว่าอนุสัญญาวงชิงตัน 2. พิธีสารมอนทรีออล (Montreal Protocol) ที่เกิดขึ้นเพราะการสูญเสียชั้นบรรยากาศโอโซน ภายใต้อนุสัญญาเวียนนา (Vienna Convention) และ 3. ปัญหาการส่งออกกากที่เป็นภัยไปทิ้งนอกประเทศ ก่อให้เกิดอนุสัญญาบาเซลว่าด้วยการเคลื่อนย้ายและกำจัดกากที่เป็นภัยข้ามแดน (Basel Convention on the Control of Transboundary Movements of Hazardous Wastes and Their Disposal) ความเป็นไปได้ที่ WTO จะเข้าแทรกแซงหาอนุสัญญาพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม WTO คงไม่ทำให้อนุสัญญาพหุภาคีด้านสิ่งแวดล้อม (Multilateral Environmental Agreements : MEAs) ไร้ประสิทธิภาพอย่างที่กลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมคะเนไว้ นอกจากนี้ข้อวิวาทะระหว่างผู้พิทักษ์สิ่งแวดล้อม

และกลุ่มนิยามการค้าเสรีในอีกประเด็นหนึ่งคือ ปัญหาด้านมาตรฐานหรือปัญหาด้านความสามารถในการแข่งขัน กล่าวคือ

ประเด็นแรก แกตต์จะอิงมาตรฐานสากลเป็นหลัก ซึ่งประเทศพัฒนาแล้วหลายประเทศมีมาตรฐานสูงกว่ามาตรฐานสากล และใช้มาตรฐานที่สูงกว่าของตนกับสินค้านำเข้า ทำให้ประเทศผู้ส่งออกที่เป็นประเทศกำลังพัฒนาอ้างว่าเป็นการกีดกันการค้าที่มีไม่ภาษี (Non – Tariff Barrier : NTB)

ประเด็นที่สอง คือ กลุ่มพิทักษ์สิ่งแวดล้อมเรียกร้องให้ใช้มาตรฐานร่วมกันเพื่อแก้ปัญหาการอพยพของอุตสาหกรรมสกปรก และเพิ่มคุณภาพสิ่งแวดล้อม แต่ประเทศพัฒนาเห็นว่าไม่เป็นธรรม และเรียกร้องให้ใช้มาตรการที่เป็นไปได้ ปัญหานี้เรียกว่า Lowest Common Denominator Problem ดังนั้น GATT รอบอุรุกวัยจึงตกลงให้ใช้มาตรฐานสากล

ประเด็นที่สาม มาตรการกรรมวิธีการผลิต (PPM) ซึ่งถ้าใช้มาตรการนี้จะสามารถบังคับให้ประเทศผู้ค้าใช้กรรมวิธีการผลิตที่รักษาสีสิ่งแวดล้อมไปด้วย เช่น เครื่องเหล็กเลี้ยงเตาในการจับกุ้งทะเล แต่ข้อนี้ WTO ไม่เห็นด้วย เพราะเหตุที่ไม่สามารถแยกได้ว่าสินค้าส่วนไหนผลิตด้วยกรรมวิธีอะไร

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการศึกษาด้านการค้าและสิ่งแวดล้อมในอนาคต

ข้อขัดแย้งการค้าและสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องใหม่สำหรับประเทศไทย การศึกษาเชิงประจักษ์ถึงผลกระทบในประเทศเรียกได้ว่าแทบไม่มีเลย แต่แนวโน้มการเจรจาระหว่างประเทศในอนาคตจะก่อให้เกิดความต้องการการศึกษาดังนี้

1. วิวัฒนาการและประเด็นการเจรจาระหว่างประเทศ โดยเฉพาะประเด็นความสามารถในการแข่งขัน ซึ่งต้องมีการติดตามทุกเวที
2. ต้นทุนทางสิ่งแวดล้อมของอุตสาหกรรมส่งออกของไทยจะเป็นอย่างไร
3. จุดอ่อนด้านนโยบายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอยู่ที่ไหน จะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไทยและการส่งออกอย่างไร
4. การศึกษาการย้ายถิ่นฐานของอุตสาหกรรมตั้งแต่ปี 2531 ว่าเป็นอุตสาหกรรมสกปรกหรือไม่ และรัฐควรมีมาตรการอย่างไร
5. โครงสร้างฉลากสิ่งแวดล้อมที่มีในต่างประเทศมีการกำหนดกฎเกณฑ์อย่างไร มีผลต่อการส่งออกของไทยหรือไม่
6. กฎระเบียบทางสิ่งแวดล้อมที่เข้มงวดขึ้นของสหภาพยุโรปจะส่งผลกระทบต่ออุตสาหกรรมส่งออกของไทยอย่างไร ไทยมีนโยบายและมาตรการสนับสนุนอุตสาหกรรมไทยได้อย่างไร

ชื่อผลงาน	การเจริญเติบโตของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (Total Factor Productivity Growth) ของไทย : การวิเคราะห์ทางเศรษฐมิติ
ลักษณะงาน	ผลงานวิจัย
ผู้วิจัย	ดร. ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์ (คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย)
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
เดือน/ปี	สิงหาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อประมาณการผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (TFP Growth) ของไทย + เพื่อทำการทดสอบเพื่อยืนยันคำกล่าวที่ว่า ความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจไทยในช่วงเวลาที่ผ่านมาเกิดจากผลของการพัฒนาผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (Total Factor Productivity) มากน้อยเพียงใดหรือไม่ + เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยหลักที่มีส่วนสนับสนุนให้มีการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม ที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อการขยายตัวของเศรษฐกิจระยะยาว
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทศนิยม แบบอนุกรมเวลาระหว่างปี พ.ศ. 2513 - 2539
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีว่าด้วยการเจริญเติบโตของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (TFP Growth) รวมทั้งแนวทางและวิธีการวัด อีกทั้งในการศึกษาครั้งนี้จะไม่มีการบังคับใช้ข้อจำกัดของเงื่อนไขผลตอบแทนต่อการผลิตที่จะต้องเป็นแบบคงที่ (Constant Return to Scale)
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยสมมติให้ฟังก์ชันการผลิตแบบ Cobb-Douglas ซึ่งมีรูปแบบที่ไม่ซับซ้อนนักและทำการทดสอบใน 8 สาขาการผลิตหลักคือ เกษตรกรรม,เหมืองแร่, หัตถอุตสาหกรรม, ก่อสร้าง, ไฟฟ้าประปา, สื่อสารขนส่ง, พาณิชยกรรม และบริการ ซึ่งใช้การทดสอบและประมาณค่าความยืดหยุ่นของปัจจัยทุนและแรงงานด้วยแนวทาง Cointegration and Error Correction Model เพื่อใช้ในการคำนวณให้ได้ค่าที่น่าเชื่อถือของ TFP Growth มากที่สุดต่อไป อีกทั้งยังได้ทำการคำนวณโดยวิธี Growth Accounting ซึ่งเป็น non-Parametric Method เพื่อเป็นการเปรียบเทียบกับ และยังสามารถพัฒนาตัวแบบสมการเพื่ออธิบายสาเหตุที่สามารถสนับสนุนการ(ไม่)ขยายตัวของ TFP Growth โดยใช้แนวคิด Endogenous Growth ที่ว่า TFP Growth ไม่ใช่ปัจจัยภายนอก (Residual Growth) ที่ไม่สามารถหาเหตุอธิบายได้

สรุปโดยย่อ

จากวิธีการศึกษาพบว่ารูปแบบและแนวโน้มของ TFP Growth ที่คำนวณได้ด้วยวิธีทางเศรษฐมิติให้ผลคล้ายคลึงกับที่ได้จากวิธี Growth Accounting แต่ด้วยวิธีทางเศรษฐมิตินั้นจะสามารถบอกนัยสำคัญทางสถิติของตัวแปรแต่ละตัวได้ ผลการศึกษาพบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 ได้เริ่มมีการชะลอตัวลดลงของบทบาทหรือการสนับสนุนการขยายตัวที่เนื่องมาจากแรงงานและการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (TFP Growth) ซึ่งบทบาทโดยเฉลี่ยของการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวมของไทยยังต่ำอยู่ โดยเฉลี่ยมีขนาดเพียงร้อยละ 0.8 ต่อปีเมื่อเทียบกับขนาดของการขยายตัวของผลผลิตโดยเฉลี่ยร้อยละ 7.3 ต่อปี บทบาทการขยายตัวของเศรษฐกิจมาจากการขยายปัจจัยการผลิตเป็นหลักทั้งทางปัจจัยแรงงานและปัจจัยทุน ผลของการพึ่งพิงการขยายตัวจากการอัดฉีดปัจจัยการผลิตโดยเฉพาะอย่างยิ่งปัจจัยทุนเข้าในระบบเศรษฐกิจนั้นแม้ว่าจะสามารถทำให้เศรษฐกิจขยายตัวในเกณฑ์ที่สูงได้ แต่หากพิจารณาว่าปัจจัยการผลิตที่มีอยู่ในระบบเศรษฐกิจใดๆ ย่อมมีอยู่อย่างจำกัด รวมทั้งการเพิ่มขึ้นของปัจจัยการผลิตใดๆ ก็ตามจะต้องประสบกับปัญหาการลดน้อยถอยลงของผลได้ (Diminishing Marginal of Return) และปัญหาการแข่งขันกันแย่งทรัพยากรที่เพิ่มมากขึ้นของประเทศต่างๆ ในภูมิภาคนี้เพื่อต้องการที่จะเร่งพัฒนาเศรษฐกิจของระบบเศรษฐกิจแบบเปิดแล้ว ย่อมนำไปสู่ข้อสรุปที่ว่าระบบเศรษฐกิจเช่นนี้ไม่น่าจะเป็นการขยายตัวที่ยั่งยืนในระยะยาวได้ นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมการขยายตัวของผลิตภาพของปัจจัยการผลิตโดยรวม (TFP Growth) มีอยู่หลายประการเรียงตามลำดับขนาดของผลกระทบที่มีต่อการขยายตัวได้แก่ ความสามารถทางการแข่งขันในตลาดโลกทางด้านราคาเปรียบเทียบ, ความสามารถในการบริหารการจัดการที่มีประสิทธิภาพ, การสนับสนุนให้เกิดการแข่งขันในประเทศและจัดการผูกขาดให้เหลือน้อยที่สุด, การลดการอาศัยปัจจัยการผลิตหรือทุนนำเข้าจากต่างประเทศซึ่งจะช่วยยกระดับผลิตภาพของเศรษฐกิจได้อย่างรวดเร็วในระยะสั้น, การลงทุนในการวิจัยและการพัฒนาเป็นต้น อย่างไรก็ตามการจัดลำดับที่ได้นี้เป็นเพียงการพิจารณาในรูปของส่วนเพิ่ม (Marginal Effect) เท่านั้น ยังคงมีความจำเป็นที่จะต้องศึกษาทางด้านต้นทุนของแต่ละปัจจัยในการที่จะสามารถประยุกต์หามาตรการที่เหมาะสมที่จะก่อให้เกิดประสิทธิผลสูงที่สุดต่อไปด้วย

ชื่อผลงาน	การประมาณการส่งออก นำเข้า
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	น.ส. สมบูรณ์ศรี แก่นสุวรรณ
เจ้าของโครงการ	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	กันยายน 2540
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อจัดทำแบบจำลองอย่างง่ายซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลกระทบต่อการส่งออกและนำเข้าสินค้าของประเทศไทย + เพื่อคาดคะเนมูลค่าการส่งออกและนำเข้าสินค้าของไทย ในช่วงแผนพัฒนา ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544)
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลาตั้งแต่ปีพ.ศ. 2526-2539 โดยใช้ปีพ.ศ. 2533 เป็นปีฐานในการปรับข้อมูล
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดที่เกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีอุปสงค์-อุปทานของสินค้า
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงปริมาณโดยการสร้างแบบจำลองสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression) และใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) ในการประมาณค่า ซึ่งจะทำการทดสอบกับสมการในหลายรูปแบบได้แก่ แบบเส้นตรง, แบบ Semi-Log และแบบ Double-Log
สรุปโดยย่อ	จากผลการศึกษาพบว่าในแบบจำลองสมการการส่งออกนั้น มูลค่าการส่งออกมีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในที่แท้จริงของโลกและมูลค่าการส่งออกของไทยในปีที่ผ่านมา ตามลำดับขนาดของผลกระทบ ส่วนในแบบจำลองสมการนำเข้านั้นพบว่ามูลค่าการนำเข้ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันกับผลิตภัณฑ์ในประเทศที่แท้จริงของไทยในปีที่ผ่านมาและการสะสมทุนภายในประเทศของไทย แต่มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกับดัชนีราคาเปรียบเทียบของสินค้านำเข้ากับราคาขายส่งภายในประเทศ และจากการใช้แบบจำลองในการคาดคะเนมูลค่าการส่งออก-นำเข้าพบว่า มูลค่าการส่งออกสินค้าของไทย ณ ราคาคงที่จะมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 10.34 ต่อปี (2540-2544) โดยในปี 2540 มูลค่าการส่งออกจะเพิ่มขึ้นจากปี 2539 ร้อยละ 11.9 ส่วนในด้านการนำเข้านั้นคาดการณ์ว่าจะมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 8.63 ต่อปี โดยในปี 2540 จะมีมูลค่าการนำเข้าเพิ่มขึ้นจากปีก่อนร้อยละ 4.26

ชื่อผลงาน	การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจโลกกับการพัฒนาอุตสาหกรรมไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ดร.คณิศ แสงสุพรรณ
เดือน/ปี	พฤษภาคม 2539
ทฤษฎี-แนวคิด	ใช้การศึกษาเชิงพรรณนา
สรุป	ผลกระทบจากข้อตกลง WTO ผลกระทบโดยตรงจากการลดภาษีศุลกากรสินค้าอุตสาหกรรมภายใต้ข้อตกลง WTO ไม่ได้เป็นเงื่อนไขสำคัญที่ทำให้เกิดการปรับตัวของอุตสาหกรรมไทย ผลกระทบจากการตกลงสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่ม การประมาณการจากหลายแหล่งแสดงให้เห็นว่าข้อตกลงสิ่งทอและเครื่องนุ่งห่มจะก่อให้เกิดประโยชน์ด้านการขยายตัวของการค้าทั้งการผลิตสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป โดยกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในเอเชียจะได้รับประโยชน์ ส่วนผู้ที่เสียประโยชน์รายใหญ่คือ สหรัฐอเมริกา และสหภาพยุโรป ดังนั้นหากประมวลผลการศึกษาในลักษณะแนวโน้มจะเห็นได้ชัดเจน 2 ประการ คือ <u>ประการแรก</u> ฐานการผลิตสิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูปจะกระจุกตัวอยู่ภายในกลุ่มประเทศเอเชีย ทำให้เกิดการแข่งขันและการส่งออกสูงขึ้น ส่วนประเทศที่พัฒนาแล้วจะเป็นผู้เสียเปรียบเนื่องจากจะเป็นฐานการผลิตและการส่งออก <u>ประการที่สอง</u> จะเกิดการปรับเปลี่ยนสินค้าเฉพาะสินค้าที่ไม่มีการนำเข้าหรือไม่มีข้อจำกัดในการนำเข้าปีแรกๆ และเก็บสินค้าที่มีความอ่อนไหวไว้ทีหลัง ผลกระทบจากการตกลงว่าด้วยมาตรฐานการลงทุนที่เกี่ยวกับการค้า ซึ่งระบุให้สมาชิกต้องปฏิบัติดังนี้ 1.ลดข้อกำหนดบังคับใช้ชิ้นส่วนที่ผลิตในประเทศ (Local Content Requirement) 2. ผ่อนคลายข้อกำหนดปริมาณส่งออกและนำเข้า (Trade Balancing Requirement) ซึ่งจำกัดปริมาณหรือมูลค่าสินค้าที่จะนำเข้าและกำหนดให้ส่งออกในปริมาณหนึ่ง โดยข้อกำหนดทั้งสองลักษณะประเทศพัฒนาแล้วต้องยกเลิกภายใน 2 ปี (พ.ศ.2540) ประเทศกำลังพัฒนาต้องยกเลิกภายใน 5 ปี (พ.ศ.2543) และประเทศด้อยพัฒนาต้องยกเลิกภายใน 7 ปี (พ.ศ.2545) เงื่อนไขดัง

กล่าวมีผลกระทบโดยตรงต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อเนื่อง โดยเฉพาะ อุตสาหกรรมชิ้นส่วนรถยนต์และอุตสาหกรรมผลิตหลอดภาพโทรทัศน์ ซึ่งยังมีการบังคับใช้ชิ้นส่วนภายในประเทศอยู่

นัยสำคัญของข้อตกลง AFTA ต่ออุตสาหกรรมไทย

ขวัญใจ อรุณสมบัติและนวนน้อย ตริรัตน์ (2538) ประเมินการไว้ว่าการ ลดภาษีในกลุ่ม AFTA จะมีผลทำให้ผลผลิตมวลรวมประชาชาติแท้จริง (Real GDP) ของประเทศไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 2.97 โดยผลกระทบต่ตัวแปรเศรษฐกิจที่สำคัญ ได้แก่ การจ้างงาน การลงทุนที่แท้จริง การส่งออก และการนำเข้า จะมีอัตราเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.01, 3.10, 3.15, และ 2.94 ตามลำดับ ส่วนดัชนีราคาผู้บริโภคมีผลกระทบในอัตราที่ลดลง ร้อยละ 0.11

กลยุทธ์การพัฒนาการค้าสินค้าอุตสาหกรรมและทำพิธีของรัฐบาลไทย

ภาคอุตสาหกรรมของไทยกำลังเข้าสู่ยุคการเปิดเสรีทางการค้า ซึ่งมาตรฐานต่างๆ จะเข้ามามีความสัมพันธ์กับการค้าอุตสาหกรรมมากขึ้นและซับซ้อนยิ่งขึ้น ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องดำเนินการเจรจาการค้าและจัดเวทีการค้าให้สินค้าของไทยสามารถรุกไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง การพัฒนาตลาดสินค้าอุตสาหกรรมของไทยอาจทำได้โดย

1. การเพิ่มสัดส่วนตลาดส่งออกในประเทศคู่ค้าหลักคือ สหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น และสหภาพยุโรป
2. กลยุทธ์การขยายผลภายใต้ข้อตกลง AFTA
3. กลยุทธ์การเพิ่มตลาดส่งออกใหม่

ในส่วนของกระทรวงอุตสาหกรรมเองก็ต้องมีบทบาทสำคัญในการค้ามากขึ้น โดยมีบทบาทนำในการเจรจาการค้า และไม่เพียงแต่จะวางแนวทางที่จะลดผลกระทบต่ออุตสาหกรรมไทย แต่ต้องผลักดันให้ผลการเจรจามีส่วนในการเสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของภาคอุตสาหกรรมให้ล้ำหน้าประเทศคู่แข่งอีกด้วย

ชื่อผลงาน	การผลิตและการค้ากุ้งของไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	น.ส. วันนี สุขสมานพันธ์ (กองวิจัยสินค้าและการตลาด)
เจ้าของโครงการ	กองเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	ธันวาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาศักยภาพทางการผลิตและการค้ากุ้งของไทย ปัญหาอุปสรรคและกฎเกณฑ์ทางการค้าของประเทศคู่ค้า
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลาช่วงปีพ.ศ. 2531-2540
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ ทฤษฎีด้านต้นทุน, อุปสงค์-อุปทานของสินค้า
แบบจำลอง-เครื่องมือสรุปโดยย่อ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา (คุณภาพ) ในระยะเวลา 10 ปีที่ผ่านมาการจับกุ้งจากทะเลมีแนวโน้มลดลง แต่การเพาะเลี้ยงกุ้งตามชายฝั่งมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้น (โดยเฉพาะกุ้งกุลาดำ) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2530 เป็นต้นมา โดยผลผลิตกุ้งของไทยมีการขยายตัวสูงขึ้นอย่างมากตามพื้นที่การเลี้ยงกล่าวคือในปีพ.ศ. 2517 ผลผลิตกุ้งเลี้ยงมีประมาณ 1,775 ตันและเพิ่มขึ้นเป็น 230,000 ตันในปีพ.ศ. 2540 ส่วนการผลิตกุ้งกระป๋องในน้ำเกลือขนาด 7 ออนซ์นั้นจะเห็นได้ว่าในส่วนของวัตถุดิบนั้นโรงงานขนาดกลางมีความได้เปรียบมากที่สุด ในขณะที่โรงงานขนาดใหญ่ต้นทุนที่เป็นแรงงานสูงกว่าโรงงานขนาดกลางและขนาดเล็ก แต่โรงงานขนาดใหญ่จะได้เปรียบในเรื่องของการบรรจุเพราะทำให้เครื่องจักรที่มีประสิทธิภาพสูงกว่า ด้านการค้านั้นไทยเป็นทั้งผู้ผลิตและผู้ส่งออกกุ้งที่อยู่ในอันดับต้นของโลกในระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2536-2540) การส่งออกกุ้งของไทยเฉลี่ยปีละ 2.2 แสนตันมูลค่า 6.33 หมื่นล้านบาท โดยส่งออกในลักษณะของกุ้งสดแช่เย็นแช่แข็ง, กุ้งกระป๋องและแปรรูป, กุ้งแห้ง, กุ้งต้มสุกแช่เย็น และมีตลาดส่งออกที่สำคัญคือ สหรัฐอเมริกา, ญี่ปุ่น, สิงคโปร์, ออสเตรเลีย, แคนาดา, จีน, สหภาพยุโรป, ไต้หวันและฮ่องกง ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการค้ากุ้งที่พบมี 3 ลักษณะด้วยกันคือ 1. ปัญหาการเพาะเลี้ยงได้แก่ ขาดแคลนพ่อแม่พันธุ์จากธรรมชาติและพ่อแม่พันธุ์แม่พันธุ์มีราคาสูง, แหล่งเพาะเลี้ยงเสื่อมโทรม, การระบาดของโรคต่างๆ, ต้นทุนการผลิตสูงและขาดการจัดการฟาร์มที่ดี 2. ปัญหาในการแปรรูปได้แก่ ความไม่สม่ำเสมอของวัตถุดิบ, โรงงานแปรรูปขั้นต้นมี

ขนาดเล็กและกระจัดกระจายอยู่ทั่วไป, แรงงานส่วนใหญ่เป็นชาวต่างชาติ, ต้นทุนการผลิตด้านสาธารณูปโภคโดยเฉพาะน้ำประปาและไฟฟ้ามีราคาแพง 3. ปัญหาในการส่งออกได้แก่ การกีดกันการนำเข้าของประเทศคู่ค้าทั้งมาตรการภาษีและมาตรการที่มิใช่ภาษี, การแบกรับภาระในเรื่องค่าขนส่งที่มีราคาสูงขึ้น, การขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์สำหรับการส่งออกสินค้า และการขอคืนเงินชดเชยสำหรับผู้ส่งออกกึ่งล่าช้าทำให้สูญเสียโอกาสในการนำเงินมาใช้หมุนเวียนในการลงทุนดำเนินงานต่อไป

ชื่อผลงาน	การพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจและบทบาทของนโยบายเพื่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
ลักษณะงาน	ผลงานวิจัย
ผู้วิจัย	รศ.ดร. โกเมน จิรัญกุล (คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)
ผู้ว่าจ้าง	สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เดือน/ปี	กรกฎาคม 2540
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาข้อจำกัดและความคลาดเคลื่อนของการพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจ + เพื่อศึกษาผลกระทบของการพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจที่มีต่อนโยบายเพื่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา รายปี ตั้งแต่ ค.ศ. 1968-1986
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดเกี่ยวกับการพยากรณ์ทางเศรษฐกิจ (Economics Forecastings) และแนวคิดเกี่ยวกับการกำหนดและการบริหารนโยบายเพื่อเสถียรภาพ (Stabilization Policy)
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการนำเอาวิธีการพยากรณ์ที่นิยมใช้กันมาก 3 วิธีด้วยกันคือ 1. การสำรวจความคิดเห็นของผู้จัดการบริษัทและผู้บริโภคในระบบเศรษฐกิจ 2. การรวบรวมผลของการคาดคะเนที่มีผู้ทำได้แล้ว (Survey of Forecast) 3. การสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ (Econometric Forecasting Model)
สรุปโดยย่อ	การใช้นโยบายเพื่อเสถียรภาพทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องอาศัยการพยากรณ์เพื่อคาดการณ์ค่าตัวแปรที่สำคัญเช่น ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ, อัตราเงินเฟ้อ, อัตราการว่างงาน และอัตราดอกเบี้ย ซึ่งเมื่อทราบทิศทางการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรทางเศรษฐกิจเหล่านี้แล้วก็จะช่วยในการวางมาตรการทางเศรษฐกิจให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ส่วนการพยากรณ์ภาวะเศรษฐกิจนั้นทำได้หลายวิธีและวิธีที่นักเศรษฐศาสตร์นิยมใช้กันอยู่อย่างแพร่หลายคือ การสร้างแบบจำลองทางเศรษฐมิติ ซึ่งทำให้สามารถใช้วิธีการทางสถิติเพื่อกะประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของตัวแปรในแบบจำลองจากตัวเลขทางสถิติในอดีตแล้วนำไปใช้พยากรณ์สิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคต อย่างไรก็ตามปัญหาสำคัญในการสร้างแบบจำลองเพื่อการพยากรณ์ก็คือการคาดคะเนของคนในระบบเศรษฐกิจและการเปลี่ยนแปลงโดยไม่คาดฝันที่เกิดขึ้นซึ่งจะทำให้เกิดความผิดพลาดในการ

พยากรณ์ได้ นอกจากนี้ในการใช้นโยบายเพื่อเสถียรภาพนั้นยังต้องพบอุปสรรคของปัญหาความล่าช้าในการเข้าใจปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้น การตัดสินใจในการใช้มาตรการเพื่อแก้ปัญหาและระยะเวลาที่นโยบายจะเริ่มมีผล อีกทั้งผลจากแบบจำลองที่ใช้ข้อมูลตัวเลขทางสถิติเพื่อพยากรณ์ มักขาดความแม่นยำในการนำไปใช้ทำนายผลทางเศรษฐกิจ ในระยะหลังจึงได้มีการปรับเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการต่างๆ เช่น การปรับค่า Intercept ในสมการ, การปรับค่า Residual และการเพิ่มตัวแปรบางตัวเข้าไปในแบบจำลอง จึงช่วยให้ความคลาดเคลื่อนของผลการพยากรณ์ลดน้อยลง

ชื่อผลงาน	การพัฒนาระบบการซื้อขายและแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ดร. อนุภาพ ถิรลาภ (หัวหน้าโครงการ : สถาบันพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง) ดร. จันทร์บุรณี สถิตวิริยวงศ์ ดร. วรพจน์ กรีสระเดช อาจารย์ โอฟาร วงศ์วิรัตน์ อาจารย์ ผลินี เตชะมวไลยวิทย์
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
เดือน/ปี	พฤศจิกายน 2540
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคในการซื้อขายและแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนและส่วนประกอบในอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ + เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาระบบธุรกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงการผลิต, การเพิ่มมูลค่าเพิ่ม และลดต้นทุนการผลิตภายในประเทศ + เพื่อศึกษาการจัดระบบธุรกรรมที่สามารถเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิตหน่วยราชการ และสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากสถานการณ์ที่เกี่ยวกับปัญหาการซื้อขายและแลกเปลี่ยนชิ้นส่วนภายในประเทศ รวมทั้งข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง
ทฤษฎีและแนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดระบบการไหลเวียนของงาน (Workflow) ระบบปฏิบัติการคอมพิวเตอร์และเครือข่ายของระบบธุรกรรม
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่าระบบธุรกรรมใหม่ต้องมีลักษณะที่สำคัญ 2 ประการคือ เป็นธุรกรรมที่สามารถเชื่อมการผลิตภายในประเทศได้ทั้งระบบ มีความปลอดภัยและง่ายต่อการใช้ อีกทั้งยังจะต้องมีหลักการในการแก้ปัญหา 2 ประการคือ ปัญหาพื้นฐานในด้านโครงสร้างภาษีอากรไม่เหมาะสม และปัญหาความไม่สมบูรณ์ของกลไกการแก้ปัญหาที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นแต่ส่งเสริมการส่งออกเท่านั้น จึงไม่เอื้อต่อการเชื่อมโยงธุรกรรมของอุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์ในประเทศ ส่วนปัญหาในด้านภาษีนั้นได้แก่อัตราภาษีที่สูงเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศอื่นๆ มีลักษณะการจัดเก็บ

ภาษีแบบขั้นบันไดซึ่งหมายถึงอัตราภาษีสินค้าสำเร็จรูปต่ำกว่าอัตราภาษี
ขั้นส่วน และอัตราภาษีขั้นส่วนต่ำกว่าอัตราภาษีวัตถุดิบ

กลไกใหม่ควรจะเป็นระบบธุรกรรมที่สามารถให้บริการได้อย่างเบ็ดเสร็จ
ในจุดเดียวเป็นเสมือนศูนย์กลางในการทำธุรกรรมภายในประเทศ โดย
ประสานงานกับหน่วยงานอื่น มีมาตรฐานของระบบและมาตรฐานข้อมูล
ที่เป็นมาตรฐานสากลเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไป ในระบบธุรกรรมใหม่จะ
ประกอบไปด้วย 3 ระบบย่อยได้แก่ ระบบลงทะเบียนและขอขึ้นสูตรการ
ผลิตของผู้ประกอบการที่ประสงค์เป็นสมาชิก, ระบบการนำเข้า และ
ระบบการส่งออก อีกทั้งควรเป็นระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลทาง
อิเล็กทรอนิกส์ (Electronic Data Interchange : EDI) โดยมีมาตรฐาน
การจัดรูปแบบข้อมูลตามมาตรฐาน ISO 9735(UN/EDIFACT) ซึ่งม
ีความเป็นสากลเป็นที่ยอมรับ การส่งข้อมูลไม่ซ้ำซ้อน มีความรวดเร็ว
และมีความปลอดภัยของข้อมูลสูง โดยให้มีศูนย์กลางการควบคุมอยู่ที่
กระทรวงอุตสาหกรรม

ชื่อผลงาน	การเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันทางเศรษฐกิจของประเทศไทย
ลักษณะงาน	เอกสารวิจัยส่วนบุคคล
ผู้วิจัย	นาย ทนง พิทยะ (กรรมการผู้จัดการใหญ่ ธนาคารทหารไทย จำกัด มหาชน)
เจ้าของโครงการ	วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
เดือน/ปี	2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาสถานภาพทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในตลาดโลก + เพื่อศึกษาจุดอ่อนและจุดแข็งทางเศรษฐกิจของไทยในด้านต่างๆ ในการพิจารณากำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมที่จะช่วยให้ประเทศไทยสามารถเพิ่มศักยภาพทางการแข่งขันและเพิ่มประสิทธิภาพในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญก้าวหน้าได้อย่างต่อเนื่อง
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา รายปี ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2503-2538
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	ทฤษฎีแนวคิดของ Michael E. Porter เป็นหลักในงานวิจัยนี้ โดยระบุว่าประเทศที่จะมีความได้เปรียบทางการแข่งขันเมื่อเทียบกับประเทศอื่นได้นั้น จะต้องเป็นประเทศที่ประสบความสำเร็จในการส่งเสริมให้อุตสาหกรรมของประเทศสามารถพัฒนาศักยภาพทางการผลิต โดยเน้นการเพิ่มผลิตภาพทางการผลิตให้สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาพร้อมนำเสนอข้อมูลและสาระสำคัญในรูปของตารางสถิติหรือแผนภาพ อีกทั้งยังได้คัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีสมรรถนะทางการแข่งขันซึ่งน่าจะเป็นอุตสาหกรรมหลักในการเพิ่มสมรรถนะการแข่งขันของประเทศได้ โดยการใช้ Model ของ Porter ในการพิจารณาซึ่งมีดัชนีชี้วัดสมรรถนะทางการแข่งขันคือสัดส่วนในมูลค่าการผลิตภาคอุตสาหกรรม, สัดส่วนมูลค่าการส่งออกเทียบกับมูลค่าการส่งออกรวม, อัตราการเติบโตของมูลค่าการส่งออกเฉลี่ยต่อปี, อัตราการเติบโตของมูลค่าการผลิตเฉลี่ยต่อปี และสัดส่วนของส่วนแบ่งตลาดส่งออกแต่ละประเภทเทียบกับส่วนแบ่งตลาดของการส่งออกรวมของไทย (Relative Focus)
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาทางพัฒนาการทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วง 4 ทศวรรษที่ผ่านมาชี้ให้เห็นว่า โครงสร้างทางเศรษฐกิจของไทยอยู่ในช่วงของการเปลี่ยนผ่าน (Transition) จากการผลิตในภาคเกษตรไปสู่การผลิตในภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นและมีลักษณะค่อยเป็นค่อยไปตามภาวะเชื้ออำนาจของตลาดโลก กระแสโลกาภิวัตน์ที่เกิดขึ้นส่งผลให้เศรษฐกิจโลกมีภาวะการแข่งขันที่รุนแรงยิ่งขึ้นและมีแนวโน้มที่จะทวีความสลับซับซ้อน

เพิ่มมากขึ้นด้วย เนื่องมาจากวิวัฒนาการทางเศรษฐกิจสังคมและเทคโนโลยีทำให้ประเทศต่างๆ ทั่วโลกมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด และต่างก็มีอิทธิพลทั้งทางด้านสนับสนุน-ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งกันและกัน ดังนั้นความสำเร็จของการพัฒนาเศรษฐกิจของไทยต่อไปในอนาคตคือความสามารถที่จะกำหนดวิสัยทัศน์ที่เหมาะสม, สร้างระเบียบแบบแผนที่จำเป็น และสอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี ค่านิยม ทัศนคติและอุดมการณ์ร่วมของคนในชาติ ส่วนในด้านการศึกษาเพื่อคัดเลือกอุตสาหกรรมที่มีศักยภาพทางการแข่งขันสูงของประเทศไทยตามแนวคิดและแบบจำลองของศาสตราจารย์ Porter เพื่อที่จะให้อุตสาหกรรมดังกล่าวเป็นกลไกสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ มีส่วนเกื้อหนุนการเติบโตและเสริมสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมประเภทอื่นๆ อันจะเป็นการเพิ่มสมรรถนะทางการแข่งขันของไทยในภาพรวมให้สูงขึ้นอีกระดับหนึ่ง ซึ่งอุตสาหกรรมที่กล่าวมานี้ได้แก่ อุตสาหกรรมน้ำตาล, อุตสาหกรรมสิ่งทอ, อุตสาหกรรมเครื่องใช้ไฟฟ้า, อุตสาหกรรมรถยนต์และส่วนประกอบ, อุตสาหกรรมปิโตรเคมี, อุตสาหกรรมธุรกิจพาณิชย์ และอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ชื่อผลงาน	การฟอกเงินและผลกระทบต่อเศรษฐกิจ สังคม การเมือง
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิธิดาเรียว
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.นวลน้อย ตีรรัตน์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
จุดประสงค์	เพื่อแสดงให้เห็นถึงภาพรวมของแหล่งที่มีการฟอกเงิน และแสดงผล กระทบที่เกิดขึ้นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมืองไทยของการดำรง อยู่ของเศรษฐกิจที่ผิดกฎหมาย
เครื่องมือที่ใช้	ใช้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้องและใช้การศึกษาวิเคราะห์เชิงพรรณนา
สรุป	รูปแบบของการฟอกเงินทั่วโลกพบว่ามี 5 วิธี คือ (ก).นำเงินสดติดตัวออกนอกประเทศ วิธีนี้ทำโดยการจ้างคนให้ถือ เงินสดติดตัวไปในประเทศที่มีการใช้เงินสดในระบบเศรษฐกิจค่อนข้าง มาก และเป็นประเทศที่ไม่มีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงิน (ข).การฝากเงินกับสถาบันการเงิน พวกนี้จะฝากเงินโดยใช้ชื่อแฝง หรือปลอมชื่อเพื่อป้องกันไม่ให้สืบสาวถึงต้นตอของแหล่งเงินทุน วิธีนี้นิยม ใช้ในประเทศที่ทำธุรกิจด้วยเงินสดและไม่มีกฎหมายการปราบปรามการ ฟอกเงิน ซึ่งมักมีกฎหมายเกี่ยวกับการให้สิทธิแก่ธนาคารในการปกปิด ความลับของลูกค้า (ค).การส่งเงินสดหรือการโอนเงินออกนอกประเทศ คือ การนำเงิน สดไปฝากไว้ในประเทศที่ไม่มีการควบคุมระบบธนาคารหรือสถาบันการ เงินอย่างเคร่งครัด จากนั้นจึงโอนกลับมาสู่ผู้ทำกิจกรรมที่ผิดกฎหมายอีก ครั้ง (ง).การจัดตั้งบริษัทหรือกิจการขึ้นบังหน้า เป็นกรณีที่ต้องคัดกร อาชญากรรมปกปิดแหล่งที่มาของเงินโดยการจัดตั้งหรือซื้อกิจการในต่าง ประเทศ แล้วให้กิจการของตนในประเทศกู้ยืมเงินหรือซื้อสินค้าจากกิจการ ในต่างประเทศในราคาแพงกว่าปกติ เพื่อให้เงินดังกล่าวหมุนเวียนและ ประหนึ่งว่ากิจการนั้นมีผลกำไรสูง (จ).จัดตั้งธุรกิจประกอบการที่ใช้เงินสด เช่น ที่ประเทศสหรัฐ อเมริกามีการเปิดธุรกิจเครือข่ายการขายพืชชา และคอยถ่ายโอนเงินเข้า ธนาคาร ซึ่งจริงๆแล้วเป็นการถ่ายโอนเงินจากการค้ายาเสพติด เป็นต้น แหล่งที่มาของการฟอกเงิน ได้แก่ 1.การค้ายาเสพติดซึ่งถือว่าเป็นแหล่งใหญ่ที่สุดของโลก

2.เงินจากวงการเมืองและการคอร์ปชั่น

3.เงินจากการฉ้อโกงประชาชน เช่น เงินจากการเล่นแชร์หรือการหลอกลวงให้ร่วมลงทุน

4.เงินจากวงการพนัน

5.เงินจากบริษัทหรือบุคคล มักเกิดกับบริษัทข้ามชาติ เช่น บริษัทน้ำมันเหมือนแร่ ซึ่งไปตั้งในประเทศที่ไม่มีความมั่นคงทางการเมือง เงินเหล่านี้จะถูกใช้ในทางใต้ดินเพื่อเข้าแทรกแซงกิจการทางการเมืองของประเทศนั้นๆ

6.เงินจากรัฐ เป็นเงินที่เจ้าของนำไปเก็บไว้เพื่อทำกิจกรรมที่ไม่เปิดเผย เช่น เงินสืบทายาทลับ เป็นต้น

7.เงินนอกระบบอื่นๆ เช่น เงินจากการค้ำมนุษย์ ค้าประเวณี

สถานที่สำหรับฟอกเงิน

1.สถาบันการเงินในประเทศ ประเทศที่มีชื่อเสียงว่าเป็นแหล่งฟอกเงินโดยผ่านสถาบันการเงินในประเทศของตน ได้แก่ สวิตเซอร์แลนด์ ประเทศแถบหมู่เกาะทะเลแคริบเบียน และประเทศที่เป็นศูนย์กลางทางการเงิน เช่น ฮองกง เป็นต้น

2.บ่อนการพนันทั้งที่ถูกและผิดกฎหมาย การฟอกเงินด้วยวิธีนี้สามารถทำได้สะดวกและรวดเร็ว

3.ตลาดหุ้น

4.การค้าที่ดิน

5.การแลกเปลี่ยนเงินตรา

6.แหล่งอื่นๆ เช่น การซื้อขายสินทรัพย์ที่มีค่าที่ผู้ซื้อและผู้ขายตกลงราคากันเอง

ประเทศในเอเชียที่ถูกจัดอันดับอยู่ในประเทศที่มีระดับของการเป็นแหล่งฟอกเงินสูงมี 3 ประเทศคือ ฮองกง สิงคโปร์ และไทย โดยเฉพาะประเทศไทยนั้นถือเป็นแหล่งฟอกเงินที่ได้จากการค้ายาเสพติดเป็นสำคัญ ทั้งนี้เป็นเพราะระบบธนาคารและระบบการเงินนอกภาคธนาคารของไทยที่เปิดบริการอยู่ทั่วไปไม่มีขั้นตอนที่ยุ่งยาก ประกอบกับไทยไม่มีกฎหมายปราบปรามการฟอกเงินอย่างจริงจังและรัดกุม (อเมริกาจัดให้ไทยเป็นประเทศที่ 17 ของทำเนียบประเทศที่มีการฟอกเงินสูง)

ผลกระทบของธุรกิจการฟอกเงินกับการพัฒนาประเทศ

1.การเพิ่มขึ้นขององค์กรอาชญากรรม

2.ผลกระทบทางด้านเศรษฐกิจ

(ก) ผลทางบวก กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่ผิดกฎหมายนับเป็นแหล่ง
การจ้างงานขนาดใหญ่ และถือเป็นแหล่งที่มาของเงินตราต่างประเทศด้วย
เช่น ในกรณีของการค้าประเวณีข้ามชาติ เป็นต้น

(ข) ผลทางลบ ก่อให้เกิดความไม่มีเสถียรภาพในระบบเศรษฐกิจ
ทำให้นักลงทุนทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศขาดความมั่นใจในระบบ
เศรษฐกิจไทย

3. เกิดธุรกิจการเมือง กล่าวคือ การที่นักการเมืองใช้เงินซื้อเสียงเพื่อให้ตน
เองหรือพรรคพวกได้เข้าไปมีบทบาทในรัฐบาล และเพื่อใช้อำนาจจาก
ตำแหน่งหาเงินในรูปแบบต่างๆ

4. เกิดวิกฤติทางสังคม เครือข่ายของอาชญากรรมทางเศรษฐกิจประกอบ
ไปด้วยบุคคลหลายอาชีพ เช่น ข้าราชการการเมืองระดับสูง นักการเมือง
ทหาร ตำรวจ ครู ฯลฯ ซึ่งบุคคลเหล่านี้มีส่วนในการสนับสนุนวัฒนธรรม
บริโภคนิยมแบบเลว เกิด สร้างค่านิยมการชอบเสียงแสงสวโชค ซึ่งเท่ากับเป็น
การทำลายจริยธรรมที่ฝังามในการสร้างตัวด้วยความสุจริตและจริยธรรม
อันดีงามของไทย จนกระทั่งเรื้อรังกลายเป็นปัญหาทางโครงสร้าง ทำให้
เกิดความไม่มั่นคงในอาชีพและชีวิตของคนส่วนใหญ่ และนำไปสู่ปัญหา
คุณภาพชีวิตของคนไทย

ชื่อผลงาน	การวิเคราะห์การนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมของไทย
ลักษณะงาน	ผลงานวิจัย
ผู้วิจัย	รศ.ดร. โกเมน จิรัญกุล (คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์)
ผู้ว่าจ้าง	สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
เดือน/ปี	มีนาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาโครงสร้างการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมของไทย
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา รายปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2519-2539 โดยได้แบ่งสินค้าอุตสาหกรรมนำเข้าออกเป็น 4 หมวดใหญ่ๆ ด้วยกันคือ สินค้าเพื่อการบริโภค, สินค้าชั้นกลางและวัตถุดิบ, สินค้าทุน และสินค้าอื่นๆ
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการนำเอาข้อมูลมาคำนวณเป็นร้อยละ และอัตราเพิ่ม เพื่อดูแนวโน้มและเปรียบเทียบทั้งในรูปแบบของระหว่างสินค้าและระหว่างประเทศ
สรุปโดยย่อ	ประเทศไทยมีมูลค่าการนำเข้าสินค้าอุตสาหกรรมสูงจนทำให้เกิดปัญหาการขาดดุลการค้ามาเป็นเวลาหลายปีติดต่อกัน เนื่องจากประเทศไทยมีระบบเศรษฐกิจแบบเปิดโดยมีดัชนีชี้วัดของความเปิดซึ่งวัดจากสัดส่วนของมูลค่าการนำเข้าต่อมูลค่าของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศจากร้อยละ 21.97 ในปีพ.ศ. 2529 เป็นร้อยละ 58.79 ในปีพ.ศ. 2539 ซึ่งเห็นว่าประเทศไทยเปิดให้มีสินค้านำเข้าไหลเข้าประเทศเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสาเหตุสำคัญมาจากการพึ่งพิงสินค้านำเข้าประเภททุนและสินค้าชั้นกลางและวัตถุดิบในสัดส่วนและอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยค่อนข้างสูง โดยเฉพาะการนำเข้าสินค้าเหล่านี้จากประเทศญี่ปุ่นและสหรัฐอเมริกา สินค้านำเข้าในประเภทสินค้าอุตสาหกรรมทั้งสองหมวดนี้แยกตามประเภทได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า, เหล็กและเหล็กกล้า, ผลิตภัณฑ์เคมี, เครื่องจักร, รถยนต์และชิ้นส่วน, ส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ และน้ำมันหล่อลื่น,

ชื่อผลงาน	การวิเคราะห์การเพิ่มผลผลิตภาคเกษตรและการใช้ทรัพยากรทางการเกษตรของประเทศไทยระหว่างปี พ.ศ. 2493-2535
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ส่วนเศรษฐกิจทรัพยากรธรรมชาติ สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร
เจ้าของโครงการ	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
เดือน/ปี	- / 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อวัดและวิเคราะห์การเพิ่มผลผลิต และการขยายตัวของภาคเกษตร และการใช้ทรัพยากรเพื่อการผลิตทางการเกษตรระหว่างช่วงเวลา พ.ศ. 2493-2535
ข้อมูลที่ใช้	อาศัยข้อมูลทุติยภูมิแบบอนุกรมเวลา รายปีตั้งแต่พ.ศ. 2493-2535 ทางด้านผลผลิต ปัจจัยและราคา โดยที่สาขาของพืชในการศึกษาคั้งนี้จะแบ่งออกเป็น 4 กลุ่มดังนี้ 1. กลุ่มพืชอาหารได้แก่ ข้าว ข้าวโพด ข้าวฟ่าง อ้อย มันสำปะหลังและถั่วเขียว 2. กลุ่มพืชน้ำมันได้แก่ ถั่วเหลือง ถั่วลิสง ละหุ่ง งา มะพร้าว ปาล์มน้ำมัน และพืชน้ำมันอื่นๆ 3. กลุ่มพืชเส้นใยได้แก่ ฝ้าย ปอแก้ว ปอกระเจา ทุเรียน และพืชเส้นใยอื่นๆ 4. กลุ่มพืชเบ็ดเตล็ดได้แก่ ยางพารา ยาสูบ หอม กระเทียม พริก ผัก และผลไม้ ในส่วนของข้อมูลสาขาปศุสัตว์ประกอบด้วย โค กระบือ นมและผลิตภัณฑ์จากนม สุกร ไก่ เป็ด ไข่ และอื่นๆ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยการนำเอาผลคำนวณการเพิ่มผลผลิตต่อแรงงาน การเพิ่มผลผลิตต่อทุน และการเพิ่มผลผลิตต่อทรัพยากรทั้งหมดหรือที่เรียกว่าการเพิ่มผลผลิตรวม ซึ่งใช้ดัชนีผลิตภัณฑ์มวลรวมสุทธิทางเกษตร และดัชนีมูลค่าเพิ่มทั้งหมดเป็นบรรทัดฐานในการวัด
สรุปโดยย่อ	จากผลการศึกษาพบว่าในปีพ.ศ. 2525 การเพิ่มของมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสุทธิทางเกษตร คิดเป็นประมาณ 5 เท่าของมูลค่าเมื่อปีพ.ศ. 2493 และมีอัตราเพิ่มโดยเฉลี่ยร้อยละ 5.8 ต่อปี ส่วนในระหว่างพ.ศ. 2526-2535 มีการเพิ่มขึ้นอีกกว่า 1 เท่าตัวด้วยอัตราการขยายตัวร้อยละ 3.9 ต่อปี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 4 (2520-2524) อัตราการขยายตัวของการผลิตได้ลดต่ำลงเหลือเพียงประมาณร้อยละ 3.5 ต่อปีเท่านั้น เมื่อพิจารณาทางด้านทรัพยากรและปัจจัยการผลิตทางการเกษตรในปีพ.ศ. 2525 ทรัพยากรทางการเกษตรทั้งหมดได้มีการขยายตัวเพิ่มขึ้นประมาณ 2 เท่าของปริมาณเมื่อปีพ.ศ. 2493 และมีอัตราการขยายตัวเฉลี่ยร้อยละ 2.4 ต่อปี ตลอดช่วงเวลาดังกล่าวอัตรา

การเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมสุทธิต่อทรัพยากรทางเกษตรทั้งหมดเฉลี่ยร้อยละ 3.3 ต่อปีเมื่อวัดต่อปริมาณทรัพยากรที่มีทั้งหมด (หรือร้อยละ 2.6 ต่อปี เมื่อวัดต่อปริมาณทรัพยากรที่ใช้ประโยชน์จริง) แต่ในช่วงพ.ศ. 2526-2535 การขยายตัวของทรัพยากรทางเกษตรทั้งหมดมีไม่มากนักคือเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.4 ต่อปี (หรือร้อยละ 0.3 ต่อปีเมื่อวัดต่อปริมาณที่ใช้ประโยชน์จริง) และมีอัตราการขยายตัวของผลผลิตเพิ่มต่อทรัพยากรทั้งหมดเฉลี่ยร้อยละ 2.9 ต่อปี (หรือร้อยละ 3.1 ต่อปีในรูปของการใช้ประโยชน์จริง)

อีกทั้งยังพบว่าข้าวได้มีส่วนของมูลค่าการผลิตลดลงเรื่อยๆ ในระหว่างพ.ศ. 2493 กับปีพ.ศ. 2533 ส่วนของมูลค่าผลผลิตข้าวในมูลค่าผลผลิตทางเกษตรลดต่ำลงถึง 24 % (จาก 59 % เหลือ 35 %) ในขณะที่ระดับมูลค่าผลผลิตของพืชทั้งหมดได้เพิ่มสูงขึ้น (ประมาณ 6 เท่า) ผลอันนี้เป็นเครื่องชี้ให้เห็นว่าโครงสร้างการเกษตรของประเทศไทยได้มีการเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่มีการเพาะปลูกพืชอื่นนอกจากข้าวมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ทรัพยากรทางการเกษตรทั้ง 4 ประเภทมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตลอดช่วงเวลา 40 ปี โดยที่ดินที่ใช้ในการเกษตรเพิ่มขึ้นเกือบ 3 เท่า ปัจจัยการผลิตที่ใช้หมดในแต่ละปีการผลิตจากนอกภาคเกษตรเพิ่มขึ้นกว่า 4 เท่า แรงงานและทุนต่างก็เพิ่มขึ้นกว่า 2 เท่า ในระหว่างปีพ.ศ. 2493-2535 อัตราการเพิ่มของทรัพยากรเหล่านี้ค่อนข้างอยู่ในระดับปานกลางระหว่างร้อยละ 2 ถึง 4 ต่อปีโดยเฉลี่ย (มีอัตราการขยายตัวเป็นประมาณร้อยละ 3.1, 2.1, 4.4 และ 2.3 ต่อปีสำหรับที่ดิน, แรงงาน, ปัจจัยการผลิตจากนอกภาคเกษตร และ ทุนตามลำดับ) ทั้งนี้อัตราการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกโดยรวมได้มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย ในขณะที่อัตราส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกข้าวลดลงจาก 71 % ในระหว่างปีพ.ศ. 2493-2502 เหลือเพียง 50 % ในระหว่างปีพ.ศ. 2513-2522 แต่ในระยะเดียวกันอัตราส่วนการใช้ที่ดินเพื่อการเพาะปลูกพืชไร่ต่างๆ กลับเพิ่มขึ้นจาก 13% เป็น 37 % ทางด้านปุ๋ยเคมีซึ่งนับว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งนั้นพบว่า ราคาเฉลี่ยของปุ๋ยเคมีที่เกษตรกรจ่ายเปรียบเทียบกับราคาผลผลิตเฉลี่ยที่เกษตรกรได้รับมีแนวโน้มที่สัมพันธ์กัน อย่างไรก็ตามการถดถอยของอัตราส่วนราคาผลผลิต/ปัจจัยการผลิตสำหรับพืชที่สำคัญบางชนิดในบางช่วงเวลาห่อหุ้มหมายถึงความไม่แน่ใจที่เกษตรกรจะยอมรับการใช้ปุ๋ยเคมี สิ่งนี้อาจจะเป็นสาเหตุที่ทำให้เกษตรกรไม่ใช้ปุ๋ยเคมีใน

การเกษตรอย่างกว้างขวาง และเป็นเครื่องชี้ถึงข้อจำกัดในการปรับปรุง การเพิ่มผลผลิตทางการเกษตร

การเพิ่มของผลผลิตต่อเนื้อที่และแรงงานมีลักษณะเพิ่มขึ้นในอัตราเฉลี่ยปานกลางคือร้อยละ 2.6 และ 3.7 ต่อปีตามลำดับ (เมื่อใช้มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมสุทธิต่อปริมาณเนื้อที่และแรงงานที่มีทั้งหมดในภาคเกษตร เป็นเกณฑ์) ในระหว่างปี พ.ศ. 2493-2525 และเป็นร้อยละ 2.8 และ 2.3 ต่อปีตามลำดับในปี พ.ศ. 2526-2535 ซึ่งการเพิ่มผลผลิตดังกล่าวเป็นผลมาจาก 1. มีการเปลี่ยนแปลงปริมาณและสัดส่วนของทรัพยากรและปัจจัยที่ใช้ในการผลิต และ 2. มีการเปลี่ยนแปลงเทคนิคการผลิต เป็นที่น่าสังเกตด้วยว่าแรงงานเครื่องจักรต่างๆ ได้มีการนำมาใช้ทดแทนแรงงานคน และแรงงานสัตว์มากยิ่งขึ้นในภาคเกษตรผลอันนี้อาจทำให้มีการเพิ่มประสิทธิภาพของแรงงานคนและช่วยยกระดับผลผลิตต่อแรงงานขึ้นได้

ชื่อผลงาน	การศึกษาโครงสร้างปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยางพารา
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ในนามศูนย์บริการวิชาการเศรษฐกิจศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยมีรายชื่อผู้ร่วมวิจัยดังนี้ รศ.ดร. สมศักดิ์ แต่มบุญเลิศชัย หัวหน้าโครงการ รศ.ดร. ประยงค์ เนตยารักษ์ รศ.ดร. สมนึก ทับพันธ์ ผศ. นิรมล สุธรรมกิจ ดร. ศุภร ศุภขลาสัย อาจารย์ ภารดร ปรีดาศักดิ์ อาจารย์ อาชนัน เกาะไพบูลย์
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม
เดือน/ปี	เมษายน 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาโครงสร้างของอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์ยาง ปัจจัยการผลิต รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคที่มีอยู่ + เพื่อเสนอแนะแนวทางที่จะส่งเสริมขีดความสามารถในการแข่งขันระหว่างประเทศ
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ ในช่วงปีพ.ศ. 2534-2540 โดยจะเน้นที่การศึกษา ยางพาราและยางแปรรูปขั้นต้น, ยางที่เป็นชิ้นส่วนในรถยนต์และรถจักรยานยนต์, ผลิตภัณฑ์ยางจากน้ำยางข้นและอื่นๆ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา และการวัดขีดความสามารถของอุตสาหกรรม ผลิตภัณฑ์ยาง, การแข่งขันของผลิตภัณฑ์โดยการคำนวณต้นทุนการใช้ทรัพยากรในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) และดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบที่ปรากฏ (Revealed Comparative Advantage : RCA) อีกทั้งยังได้ใช้การวิเคราะห์แยกแยะปัจจัยที่มีผลต่อการขยายตัวโดยใช้แบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (Constant Market Share : CMS) ด้วย
สรุปโดยย่อ	จากผลการศึกษาพบว่าประเทศไทยเป็นผู้ผลิตยางรายใหญ่ที่สุด (ร้อยละ 32 ของผลผลิตยางทั้งหมด) รองลงมาคือ อินโดนีเซียและมาเลเซีย (ร้อยละ 25 และ 17 ตามลำดับ) ในด้านของต้นทุนการผลิตยางพารานั้นค่าจ้างแรงงานที่เพิ่มขึ้นจะเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น

ส่วนปัญหาที่พบโดยทั่วไปได้แก่ ปัญหาทางด้านเทคโนโลยีการผลิต, ปัญหาทางด้านโครงสร้างภาษี, ปัญหาด้านการตลาด, ปัญหาวัตถุดิบ, ปัญหาผลิตภัณท์ยังมีน้อยชนิด ส่วนปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมผลิตภัณท์ยางได้แก่กฎระเบียบทางการค้าระหว่างประเทศ และการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ

การวัดขีดความสามารถในการแข่งขันโดยการคำนวณดัชนีต้นทุนการใช้ทรัพยากรในประเทศ (Domestic Resource Cost : DRC) กับผลิตภัณท์ยางเพียง 3 กลุ่มสินค้าตาม Input-Output Table คือ 1. ยางแผ่น ยางเครพ ยางแท่ง 2. ยางนอกและยางใน 3. ยางอื่นๆ ซึ่งพบว่าในผลิตภัณท์ยางทั้ง 3 ชนิดนั้น ค่าดัชนี DRC ของไทยมีค่าน้อยกว่า 1 (ประมาณ 0.89 - 0.99 ในปีพ.ศ. 2533) แสดงว่าประเทศไทยยังมีข้อได้เปรียบเชิงเปรียบเทียบในการผลิตผลิตภัณท์ยาง ทางด้านค่าดัชนีความได้เปรียบโดยเปรียบเทียบ (RCA) เฉพาะผลิตภัณท์ยางที่เป็นล้อรถและท่อยางของไทยพบว่ามีค่าต่ำกว่า 1 แสดงว่าในอุตสาหกรรมนี้ไทยยังมีความสามารถในการแข่งขันในระดับต่ำซึ่งขัดแย้งกับผลการคำนวณ DRC และการวิเคราะห์ในส่วนอื่นๆ ส่วนแบบจำลองส่วนแบ่งตลาดคงที่ (CMS) นั้นพบว่า การเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกขึ้นกับปัจจัย 4 ประการคือ ผลจากความต้องการของตลาดโลกที่เพิ่มขึ้น, ผลของส่วนประกอบของสินค้า, ผลจากส่วนประกอบของตลาด และผลทางด้านอื่นๆ ซึ่งมีการตีความกันว่าเป็นผลจากความสามารถในการแข่งขัน

ทางด้านการเสนอแนะในเรื่องการปรับปรุงปัจจัยการผลิตเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันนั้นผู้วิจัยได้เสนอแนวทางโดยแยกพิจารณาเป็นกลุ่มอุตสาหกรรมคือ 1. ยางแปรรูปขึ้นต้นควรให้มีการปรับปรุงโครงสร้างปัจจัยการผลิต, พัฒนาการปลูกหรือการทำสวนยาง, ปรับปรุงคุณภาพ, ปริมาณและราคาของปัจจัยการผลิต, ปรับปรุงด้านการตลาดทั้งภายในและต่างประเทศ 2. ยางรถยนต์ รถจักรยานยนต์ และชิ้นส่วนยางอื่นๆ ในยานพาหนะได้เสนอให้เพิ่มสัดส่วนการใช้ยางธรรมชาติ, ลดต้นทุนการผลิตเพื่อการส่งออก, ช่วยเหลือทางด้านเทคโนโลยีและข่าวสารข้อมูล 3. ผลิตภัณท์ยางอื่นๆ ควรส่งเสริมให้มีการใช้ยางในประเทศเพิ่มมากขึ้นปรับโครงสร้างภาษีทางผลิตภัณท์ยางและวัตถุดิบ, ปรับปรุงเทคโนโลยีการผลิต เป็นต้น

ชื่อผลงาน	การศึกษาแนวทางในการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาลไทย: กรณีศึกษาเชิงเปรียบเทียบระหว่างประเทศ
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	รศ. ปราณี่ ทินกร (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์) ดร. นลองภพ สุสังกริกาญจน์
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานงบประมาณ
เดือน/ปี	มกราคม 2539
วัตถุประสงค์โดยย่อ	✦ วิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายของรัฐโดยเริ่มด้วยการวิเคราะห์การจัดหาสินค้าและบริการของภาครัฐบาลในเชิงทฤษฎี ✦ ศึกษาปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่อาจมีอิทธิพลต่อการจัดสรรงบประมาณรายจ่ายในด้านต่างๆ ซึ่งประเด็นหลักอยู่ที่การวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายของไทยโดยเปรียบเทียบกับของประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ เพื่อประเมินว่า ลักษณะการใช้จ่ายงบประมาณโดยส่วนรวมในด้านต่างๆ ของไทยนั้น ควรจะมีการปรับปรุงอย่างไรบ้าง
ข้อมูลที่ใช้	การจัดเก็บข้อมูลรายจ่ายรัฐบาลของประเทศต่างๆ จัดเก็บข้อมูลของปี 1990 เป็นหลัก ข้อมูลที่นำมาใช้ศึกษาเป็นข้อมูลรายจ่ายรวมของรัฐบาลกลาง ซึ่งมีการรวมรายจ่ายจากเงินนอกงบประมาณไว้ด้วย ประเทศที่เป็นตัวอย่างของการศึกษาพบว่า ในปี 1990 มีเพียง 37 ประเทศที่มีข้อมูลรายจ่ายรัฐบาลในด้านต่างๆ จึงย้อนเก็บของประเทศที่มีข้อมูลล่าสุดในปี 1989 ด้วย ทำให้ตัวอย่างเพิ่มขึ้นเป็นทั้งหมด 45 ประเทศ ต่อมาได้มีการตัดบางกลุ่มประเทศออกไป (ประเทศในยุโรปตะวันออกเนื่องจากมีอุดมการณ์ทางการเมืองแตกต่างจากประเทศอื่น ประเทศที่อยู่ในภาวะสงครามซึ่งมีความจำเป็นต้องทุ่มทรัพยากรไปในการป้องกันประเทศมากกว่าปกติ และประเทศที่มีประชากรน้อยกว่า 3 ล้านคนเนื่องจากพิจารณาว่าเป็นประเทศที่มีขนาดเล็กมาก) ทำให้มีจำนวนข้อมูลเหลือเพียง 28 ประเทศคือ แอฟริกา 6 ประเทศ เอเชีย 10 ประเทศ ยุโรป 2 ประเทศ อเมริกากลางและใต้ 10 ประเทศ
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	ใช้แนวคิดการวิเคราะห์งบประมาณรายจ่ายในเชิงทฤษฎี อธิบายถึงบทบาทของรัฐในฐานะเป็นผู้จัดหาสินค้าและบริการ และแนวคิดการวิเคราะห์รายจ่ายของรัฐในระดับจุลภาคและมหภาค
แบบจำลอง-เครื่องมือ	แบบจำลองของ Heller and Diamond (1990) ศึกษาการประมาณค่าสมการที่อธิบายรายจ่ายของรัฐในด้านต่างๆ และนำเสนอสมการที่ประมาณการได้

มาพยากรณ์แบบแผนเฉลี่ยของประเทศต่างๆ เพื่อนำมาคำนวณดัชนีเปรียบเทียบรายจ่าย (International Expenditure Comparison Index-IEC) ซึ่งเท่ากับสัดส่วนรายจ่ายต่อ GDP ที่เป็นจริงหารด้วยสัดส่วนรายจ่ายต่อ GDP ที่คำนวณจากสมการความสัมพันธ์ที่ประมาณการได้ คูณด้วย 100 ถ้าดัชนีต่ำกว่า 100 แสดงว่า รายจ่ายจริงต่ำกว่าแบบแผนเฉลี่ยทั่วไปของประเทศกำลังพัฒนา

สรุปโดยย่อ

ผลของการประมาณค่าสมการสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลต่อ GDP พบว่า รายได้ต่อหัวมีอิทธิพลในเชิงบวกต่อรายจ่ายรัฐบาล ทั้งรายจ่ายรวมและรายจ่ายด้านอื่นๆ ยกเว้นรายจ่ายด้านเศรษฐกิจและรายจ่ายเศรษฐกิจย่อยด้านอุตสาหกรรม เหมืองแร่ และการก่อสร้าง แต่สำหรับประเทศที่มีรายได้ต่อหัวในปี 1990 เกินกว่า 1,000 เหรียญสหรัฐ ผลสุทธิของรายได้ต่อรายจ่ายเศรษฐกิจยังคงเป็นบวก เป็นที่น่าสังเกตว่า ความน่าเชื่อถือทางสถิติของตัวแปรรายได้ต่อรายจ่ายด้านการป้องกันประเทศและด้านคมนาคมและสื่อสารมีค่อนข้างน้อยเมื่อเทียบกับรายจ่ายอื่นๆ และพบความสัมพันธ์ในด้านลบระหว่างรายได้ยกกำลังสองกับรายจ่ายรัฐบาลในหลายรายการซึ่งแสดงว่า เมื่อรายได้เพิ่มสูงถึงระดับหนึ่งแล้วสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลต่อ GDP จะไม่เพิ่มขึ้นตามรายได้ แต่จะมีแนวโน้มลดลง อย่างไรก็ตาม ผลสุทธินั้นต้องคำนึงถึงอิทธิพลของตัวแปรอื่นๆ ด้วย

สำหรับโครงสร้างของประชากรนั้น ผลประมาณการพบว่า สัดส่วนของประชากรวัยเด็ก (0-14 ปี) มีอิทธิพลทางบวกต่อรายจ่ายด้านการศึกษา สัดส่วนของประชากรในวัยทำงาน (15-64 ปี) มีอิทธิพลทางบวกต่อรายจ่ายด้านอุตสาหกรรมเหมืองแร่และก่อสร้าง และสัดส่วนของประชากรวัยสูงอายุ (65 ปีขึ้นไป) มีอิทธิพลทำให้รายจ่ายด้านสาธารณสุขเพิ่มขึ้น

ความหนาแน่นของประชากรต่อพื้นที่หนึ่งตารางกิโลเมตรมีอิทธิพลทางบวกต่อรายจ่ายด้านการเคหะและชุมชน แต่มีอิทธิพลเชิงลบต่อรายจ่ายด้านสังคมสงเคราะห์ซึ่งอาจเป็นไปได้เพราะในประเทศที่มีประชากรหนาแน่นนั้น รัฐบาลจำเป็นต้องหันเหทรัพยากรที่มีอยู่จำกัดไปในด้านอื่นเพื่อสนองความต้องการพื้นฐานของประชากรก่อนที่จะหันมาดูแลทางด้านสังคมสงเคราะห์

ในด้านตัวแปรของโครงสร้างทางเศรษฐกิจพบว่า สัดส่วนของการผลิตในภาคเกษตรมีผลเชิงลบต่อรายจ่ายด้านการศึกษา ในขณะที่สัดส่วน

ส่วนของแรงงานในภาคเกษตรมีอิทธิพลทางบวกต่อรายจ่ายด้านการเกษตรและทางลบต่อรายจ่ายป้องกันประเทศ ซึ่งอธิบายได้ว่า ระบบเศรษฐกิจที่การเกษตรเป็นสาขาหลักของการผลิตอาจมีทรัพยากรจำกัด ทำให้รัฐไม่สามารถให้ทรัพยากรในด้านอื่นๆ ได้มากนัก สำหรับสัดส่วนแรงงานในภาคอุตสาหกรรมมีผลเชิงลบต่อรายจ่ายรัฐด้านสวัสดิการและสัดส่วนแรงงานในภาคบริการมีผลเชิงบวกต่อรายจ่ายด้านสังคมสงเคราะห์

สำหรับตัวแปรด้านการเบิกใช้เงินกู้ต่างประเทศนั้น อาจจะต้องเป็นตัวแปรทางการเงิน ซึ่งช่วยผ่อนคลายข้อจำกัดทางการเงินของรัฐบาล ทำให้สามารถใช้จ่ายในด้านต่างๆ ได้มากขึ้น ผลการศึกษานี้พบว่า ตัวแปรดังกล่าวมีอิทธิพลเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติต่อรายจ่ายรวม รายจ่ายด้านการบริหาร ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจและด้านคมนาคมและสื่อสาร

ผลการประมาณการของสมการรายจ่ายเมื่อไปคำนวณในกรณีของประเทศไทย โดยใช้ดัชนีเปรียบเทียบ IEC พบว่า ในปี 2533 ประเทศไทยมีสัดส่วนรายจ่ายรัฐบาลต่อผลิตภัณฑ์รวมที่เกิดขึ้นจริงประมาณ 15% ในขณะที่ตามแบบแผนเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนา สัดส่วนที่คำนวณได้ของไทยจะอยู่ที่ระดับ 22.4% ดังนั้นดัชนีเปรียบเทียบจึงต่ำกว่า 100 เมื่อรายจ่ายรัฐบาลรวมอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าแบบแผนเฉลี่ยก็ย่อมจะทำให้รายจ่ายอื่นๆ น่าจะอยู่ในลักษณะเดียวกันยกเว้นรายการที่รัฐได้ทุ่มเทรายจ่ายไว้ในปริมาณที่สูงมากกว่าประเทศอื่นๆ ซึ่งได้แก่ รายจ่ายด้านการป้องกันประเทศ มีดัชนี IEC สูงถึง 131.3 และสูงกว่ารายจ่ายรายการอื่นๆ ประเภท ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการศึกษาของ Heller and Diamond (1990) ที่พบว่า ดัชนี IEC ของรายจ่ายการป้องกันประเทศของไทยสูงกว่าแบบแผนเฉลี่ยและสูงกว่าดัชนี IEC ของรายจ่ายรายการอื่นๆ

สำหรับรายจ่ายประเภทอื่นได้แก่ ด้านบริหารทั่วไปและรักษาความสงบภายใน ด้านสาธารณสุข ด้านสังคมสงเคราะห์และด้านการเคหะและชุมชน ปรากฏว่า รัฐบาลไทยมีสัดส่วนของรายจ่ายเหล่านี้ต่อผลิตภัณฑ์รวมต่ำกว่าแบบแผนเฉลี่ยของประเทศกำลังพัฒนา ส่วนรายจ่ายด้านการศึกษานั้นต่ำกว่าแบบแผนเฉลี่ยเพียงเล็กน้อย โดยมีดัชนี IEC เท่ากับ 96.4 ในแง่ของรายจ่ายด้านเศรษฐกิจรวมกัน ดัชนี IEC เท่ากับ 73.7 ซึ่งต่ำกว่าแบบแผนเฉลี่ย แต่สำหรับรายจ่ายด้านการเกษตร ป่าไม้และประมง ซึ่ง

เป็นรายการหนึ่งในรายจ่ายด้านเศรษฐกิจนั้นใกล้เคียงกับแบบแผนเฉลี่ย โดยมีดัชนี IEC เท่ากับ 102.7 ส่วนรายจ่ายด้านพลังงาน อุตสาหกรรม และด้านคมนาคมล้วนต่ำกว่าแบบแผนเฉลี่ย

ชื่อผลงาน	การศึกษาผลตอบแทนภาคราชการและการทดลองปรับให้เท่ากับภาคเอกชน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	งานวิจัยภายใต้โครงการปรับภาคราชการเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.)
ผู้วิจัย	รองศาสตราจารย์ ดร.ปราณี ทินกร คณะเศรษฐศาสตร์ มธ. ดร.ฉลอมภพ สุสังกร์กาญจน์ สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
เดือน/ปี	ธันวาคม 2539
วัตถุประสงค์	เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบผลตอบแทนของข้าราชการไทยในระดับต่างๆ กับภาคเอกชนว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร
ข้อมูลที่ใช้	อาศัยข้อมูลการสำรวจเงินเดือนและผลตอบแทนของบริษัทเอกชน 35 แห่ง ที่จัดทำโดยสมาคมจัดการธุรกิจแห่งประเทศไทย หรือ TMA (Thailand Management Association) ในปี พ.ศ. 2538/2539 และบัญชีอัตราเงินเดือนของข้าราชการพลเรือน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2518 ถึงปัจจุบัน
แบบจำลอง-เครื่องมือสรุป	ใช้แบบจำลองเศรษฐกิจ (Simulation) จากการศึกษาพบว่า ภาคเอกชนให้ผลตอบแทนสูงกว่าภาคราชการ โดยในข้าราชการระดับต่ำความแตกต่างจะมีน้อยแต่จะเพิ่มสูงขึ้นในข้าราชการระดับสูง เมื่อคิดเฉลี่ยของข้าราชการพลเรือนทั้งหมดโดยถ่วงน้ำหนักด้วยจำนวนข้าราชการในแต่ละระดับพบว่า ภาคเอกชนให้ผลตอบแทนสูงกว่าภาคราชการประมาณ 2.66 เท่า และเมื่อนำความแตกต่างดังกล่าวมาทดลองปรับเงินเดือนภาคราชการให้เท่ากับภาคเอกชน โดยใช้แบบจำลองเศรษฐกิจมหภาคของ TDRI มาคำนวณ (การทำ Simulation) พบว่า การปรับเงินเดือนราชการในระยะสั้นนั้นเป็นไปได้ เพราะจะเกิดภาระต่องบประมาณอย่างมาก แต่สามารถทำได้โดยการทยอยปรับให้เท่ากับภาคเอกชนในอีก 15 ปีข้างหน้า (พ.ศ. 2554) แต่ต้องลดจำนวนข้าราชการลงให้เหลือประมาณ 60-70% ของจำนวนในปัจจุบัน ซึ่งหากลดจำนวนข้าราชการลงเหลือร้อยละ 60 ภาระเงินภาครัฐต่อรายได้ของรัฐจะอยู่ที่ประมาณร้อยละ 29.6 ซึ่งใกล้เคียงกับสัดส่วนในปัจจุบัน แต่ถ้าลดจำนวนข้าราชการลงเหลือร้อยละ 70 ของจำนวนข้าราชการในปัจจุบัน สัดส่วนของเงินเดือนต่อรายได้รัฐจะสูงขึ้นเป็นประมาณร้อยละ 34.55 หากรัฐบาลและสาธารณชนยอมรับว่าการปรับเงินเดือนภาครัฐให้เท่าเทียมกับภาคเอกชนนั้นมีความจำเป็นและควรจะทำ ก็จำเป็นต้องลดขนาดกำลังคนลง โดยต้องศึกษารูปแบบต่างๆ ที่อาจทำได้อย่างละเอียด

รอบคอบ เช่น การสนับสนุนให้ภาคเอกชนมีบทบาทมากขึ้น โดยรัฐเป็นเพียงผู้กำกับดูแลมาตรฐาน ขนาดกำลังคนของรัฐก็จะลดลงได้ หรือการพิจารณาอุป รวม หรือยกเลิก หน่วยงานที่มีความซ้ำซ้อนหรือไม่มีความจำเป็น หรือการโอนถ่ายกิจการบางอย่างให้ภาคเอกชนทำแทน รวมถึงการปรับปรุงเทคโนโลยีให้ทันสมัย สิ่งต่างๆ เหล่านี้สามารถลดกำลังคนในภาครัฐได้ อย่างไรก็ตามมาตรการต่างๆ เหล่านี้ ต้องมีการศึกษาอย่างละเอียดรอบคอบเสียก่อน

และเมื่อมีการปรับผลตอบแทนภาครัฐให้เท่ากับภาคเอกชนแล้ว ระบบการจ้างงานก็อาจต้องปรับเพื่อให้การทำงานระบบราชการมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ผู้ที่ไม่มีประสิทธิภาพในการทำงานก็ควรถูกปลดออกได้โดยไม่ยากเช่นเดียวกับภาคเอกชน รวมถึงการที่ภาครัฐควรต้องทบทวนระบบสิทธิประโยชน์อื่นๆ ด้าน บำเหน็จ บำนาญ ค่ารักษาพยาบาล ฯลฯ ให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

ชื่อผลงาน	การศึกษาศักยภาพในตลาดใหม่เพื่อกำหนดกลยุทธ์การแข่งขัน
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	กองนโยบายการพาณิชย์
เจ้าของโครงการ	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	กันยายน 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อศึกษาโอกาสในการขยายการส่งออกไปยังตลาดยุโรปตะวันออก 5 ประเทศคือ ออสเตรีย, ฮังการี, โรมาเนีย, โปแลนด์, สาธารณรัฐเช็ก และออสเตรเลียและนิวซีแลนด์
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2536-2540 ทางด้านการค้า การส่งออก-นำเข้า ของประเทศเป้าหมายที่กำหนด
ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้	อาศัยแนวคิดทางการค้าระหว่างประเทศ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยอาศัยข้อมูลของประเทศต่างๆ ข้างต้นเป็นพื้นฐานในการวิเคราะห์
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่าประเทศไทยมีมูลค่าการค้ากับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออก 5 ประเทศในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2536-2540) ไม่สูงนักและมีการเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ประเทศที่มีการค้ากับไทยสูงที่สุดคือ โปแลนด์ (มูลค่าการค้ารวม 308.9 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา) รองลงมาได้แก่ ออสเตรีย, ฮังการี, สาธารณรัฐเช็ก และโรมาเนียซึ่งมีมูลค่าการค้ารวม 238.2, 109.2, 84.4 และ 57.0 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกตามลำดับ โดยที่ประเทศไทยเป็นฝ่ายได้เปรียบดุลการค้ากับกลุ่มประเทศยุโรปตะวันออกคือเกินดุลการค้ากับฮังการีและโปแลนด์ แต่ขาดดุลการค้ากับออสเตรีย, สาธารณรัฐเช็ก และโรมาเนีย แต่โดยรวมแล้วมีมูลค่าเกินดุลการค้าสูงกว่าการขาดดุลการค้า ส่วนการค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศออสเตรเลียและนิวซีแลนด์ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา (พ.ศ. 2536-2540) นั้นมีแนวโน้มขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจนจาก 1,665.8 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ. 2536 มาเป็น 2,556.2 ล้านดอลลาร์สหรัฐในปีพ.ศ. 2540 โดยที่ประเทศไทยขาดดุลการค้ากับ 2 ประเทศมาโดยตลอดและการขาดดุลก็มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องซึ่งกว่าร้อยละ 80 ของการขาดดุลการค้าเป็นการขาดดุลกับออสเตรเลีย อย่างไรก็ตามในปีพ.ศ. 2540 สถานะทางการค้าของไทยปรับตัวดีขึ้นเนื่องมาจากไทยมีการลดค่าเงินบาททำให้การขาดดุลการค้าลดลงจากปีพ.ศ.

2539 ปริมาณร้อยละ 30.8 หรือเป็นการขาดดุลการค้าเท่ากับ
465.7 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา

ชื่อผลงาน	การศึกษาสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่จนดักดาน และครัวเรือนที่มีคนตกงานเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ		
ลักษณะงาน	งานวิจัย		
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย		
ผู้วิจัย	พิทักษ์สิทธิ์ ฉายะภูติ	ภาควิชาเศรษฐศาสตร์	ม. ขอนแก่น
	ไพฑูรย์ คัชมาตย์	ภาควิชาเศรษฐศาสตร์	ม. ขอนแก่น
	เพียรศักดิ์ ภัคดี	ภาควิชาเศรษฐศาสตร์	ม. ขอนแก่น
	วรุดมิ หิรัญรักษ์	คณะเศรษฐศาสตร์	ม. ธรรมศาสตร์
วัน/เดือน/ปี	ตุลาคม 2541		
วัตถุประสงค์	1. เพื่อหาสาเหตุหรือที่มาของความยากจน ตลอดจนศึกษาถึงสภาพเศรษฐกิจ และสังคมที่จนมาก เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาให้ตรงจุด 2. เพื่อศึกษาข้อมูลของผู้ตกงานและสภาพของหมู่บ้าน เพื่อประกอบการวิเคราะห์		
ข้อมูลที่ใช้	ข้อมูลเอกสารและการสำรวจภาคสนาม โดยสุ่มเลือกตัวอย่างจังหวัดจากที่เคยศึกษาแล้วในโครงการสร้างงานในชนบทและโครงการอีสานเขียว คือ จังหวัดขอนแก่น ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ และสกลนคร โดยสอบถามครัวเรือนที่จนดักดานจำนวน 350 ครัวเรือน และครัวเรือนที่มีผู้ตกงานเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจจำนวน 103 ครัวเรือน และข้อมูลเฉพาะของผู้ตกงานเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจจำนวน 103 ครัวเรือน กระจายใน 4 จังหวัด โดยเลือก 2 อำเภอในแต่ละจังหวัด เลือก 2 ตำบลในแต่ละอำเภอ เลือก 4-5 หมู่บ้านในแต่ละตำบล และเลือก 5 ครัวเรือนในแต่ละหมู่บ้าน ทั้งสอบถามข้อมูลทั่วไปจากผู้ใหญ่บ้านของแต่ละหมู่บ้านด้วย โดยใช้ผู้สัมภาษณ์ที่เป็นนักศึกษาจำนวน 8 คน		
เครื่องมือที่ใช้	แบบสอบถามที่ได้จะนำกลับมาวิเคราะห์ที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS		
สรุป	1. สภาพทั่วไปของจังหวัด อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน ประชาชนส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรที่ต้องอาศัยปัจจัยอื่นๆในการประกอบอาชีพ เช่น ถ้าฝนตกน้อย แหล่งน้ำตามธรรมชาติจะแห้งขอด ทำให้มีน้ำไม่พอใช้ในการอุปโภค บริโภค และใช้ในการเกษตร แต่ถ้าฝนตกมากน้ำก็จะท่วมไร่นาเสียหาย เนื่องจากการจัดระบบการชลประทานใน 4 จังหวัดนี้ยัง		

ไม่ดีพอ นอกจากนี้ยังขาดแคลนทรัพยากรป่าไม้ที่เป็นสิ่งเอื้อต่อการดำรงชีวิตอีกด้วย

สภาพการบริการพื้นฐานของรัฐใน 4 จังหวัดที่ศึกษาอยู่ในเกณฑ์ดีพอสมควร ทั้งด้านการคมนาคมขนส่ง การสื่อสาร ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ สถานศึกษา หรือการบริการด้านสาธารณสุข รวมทั้งการบริการอื่นๆของภาคเอกชน โดยเฉพาะในเขตอำเภอเมืองที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆไม่ต่างจากกรุงเทพฯ อย่างไรก็ตาม จังหวัดเหล่านี้มีพื้นที่กว้างขวางและมีประชากรจำนวนมาก ทำให้การกระจายความเจริญด้านต่างๆและการบริการขั้นพื้นฐานที่กล่าวข้างต้นยังไม่ทั่วถึง เช่น บางหมู่บ้านยังขาดแคลนน้ำประปา ไฟฟ้า ตู้โทรศัพท์

การประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักเพียงอย่างเดียว ทำให้ประชาชนมีรายได้ต่ำและยากจน เนื่องจากผลผลิตขึ้นอยู่กับธรรมชาติ และผลผลิตที่ได้มีราคาต่ำ เนื่องจากราคาขายขึ้นอยู่กับราคาตลาด เกษตรกรไม่มีอำนาจในการต่อรอง นอกจากนี้เกษตรกรยังไม่มีอาชีพเสริมหลังการเก็บเกี่ยว ทำให้เกษตรกรบางคนอพยพออกจากหมู่บ้านในช่วงหลังการเก็บเกี่ยว เพื่อเดินทางเข้ากรุงเทพฯหรือจังหวัดใกล้เคียงอื่นๆ เพื่อหารายได้พิเศษทำ

การอพยพไปทำงานนอกหมู่บ้านทำให้มีรายได้ส่งมาให้ครอบครัว แต่เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ ทำให้แรงงานเหล่านี้ซึ่งส่วนใหญ่เป็นแรงงานด้อยคุณภาพประสบปัญหาการเลิกจ้าง กลายเป็นคนตกงานกลับมาเป็นคนว่างงานในหมู่บ้านต่อไป

2. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่จันทักดาน

สมาชิกในครัวเรือนมีจำนวนเฉลี่ย 4.48 คนต่อครัวเรือน มีอัตราการเกิดการตายร้อยละ 3.19 และ 0.89 ตามลำดับ ซึ่งเป็นอัตราที่สูงกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศ สมาชิกส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา ร้อยละ 84.86 และไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 8.20 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรและรับจ้างทั่วไปคิดเป็นร้อยละ 40.98 และ 38.28 ตามลำดับ พืชที่ปลูกส่วนใหญ่เป็นข้าวเหนียว แต่ผลผลิตต่อไร่ต่ำ การเลี้ยงสัตว์หรือปศุสัตว์มีน้อยมาก ส่วนใหญ่เลี้ยงไก่ไว้บริโภคในครัวเรือน หรือเลี้ยงควายไว้ไถนา ประชากรในวัยทำงานมีจำนวนวันทำงานเฉลี่ยต่อคนต่อปีต่ำ ประมาณ 163 วันในปี และมียอดเฉลี่ยผู้ย้ายถิ่นออกจากหมู่บ้าน 0.42 คนต่อหนึ่งครัวเรือน ผู้อพยพเหล่านี้เกือบทั้งหมดอยู่ในวัย

แรงงานหรือลูกชายหรือลูกสาวในครัวเรือนนั้นๆ โดยร้อยละ 70.0 จะไปทำงานรับจ้างทั่วไปในกรุงเทพฯ ที่เหลือคือเดินทางไปรับจ้างทั่วไปในจังหวัดต่างๆตามภาคอื่นๆ หัวหน้าของครัวเรือนที่ไม่มีคู่สมรสอยู่ด้วยมีจำนวนร้อยละ 35.15 โดยแบ่งเป็นหม้ายร้อยละ 26.86 หย่าร้างร้อยละ 6.00 และเป็นโสดร้อยละ 2.29 และหัวหน้าครัวเรือนมักมีบุตรเฉลี่ย 4.33 คนต่อครัวเรือน นับว่าสูงจากที่รัฐแนะนำว่าไม่ควรมีบุตรเกินสองคน และอัตราการตายของบุตรอยู่ในเกณฑ์สูง โดยมีอัตราการตายและแท้ง คิดเป็นร้อยละ 12.81 และ 7.20 ตามลำดับ ช่วงที่บุตรตายมากคือช่วงอายุระหว่างแรกเกิดถึง 1 ขวบ นอกจากนี้ในทุกๆ 6 ครัวเรือนจะมีผู้พิการ 1 คน และทุกๆ 2 ครัวเรือนจะมีผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง 1 คน นอกจากนี้จะเป็นอุปสรรคในการประกอบอาชีพแล้วยังเป็นภาระในการรักษาพยาบาลด้วย นอกจากนี้ยังมีจำนวนครัวเรือนที่ไม่มีส้วมสูงถึงร้อยละ 18.29 พื้นที่ทำกินต่อครัวเรือนมีน้อยมากเพียง 7.13 ไร่ ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนของตนเพียง 3.95 ไร่ ที่เหลือเป็นที่เช่าหรือที่ญาติที่ให้ทำกินได้ รายได้ต่อครัวเรือนเป็น 27,213.12 บาทต่อปี โดยรายได้ดังกล่าวเป็นรายได้นอกการเกษตรถึงร้อยละ 86.89 รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 27,959.41 บาทต่อปี รายจ่ายที่สำคัญที่สุดคือ การซื้ออาหาร ครัวเรือนเกือบร้อยละ 80 มีหนี้สินค้างอยู่ ปริมาณหนี้สิน ณ วันสำรวจเฉลี่ยเท่ากับ 17,767.20 บาทต่อครัวเรือน ครัวเรือนยากจนเกือบไม่ได้ความช่วยเหลือใดๆจากรัฐเลย ไม่ว่าจะเป็นการฝึกอาชีพหรือการได้รับเงินช่วยเหลือ แต่จะได้รับความช่วยเหลือด้านวัสดุอุปกรณ์การเกษตรและการทำบัตรประกันสุขภาพ สำหรับปัจจัยพื้นฐาน คือ ถนน ไฟฟ้า มีความสะดวกดี แต่เรื่องน้ำประปายังไม่ทั่วถึง ส่วนการสื่อสารนั้นโทรศัพท์มีบทบาทมากที่สุด รองลงมาคือวิทยุ ส่วนหนังสือพิมพ์แทบไม่มีบทบาทเลย ครัวเรือนร้อยละ 60 ยืนยันว่าตนเองไม่สามารถพ้นความยากจนได้ ปัญหาที่พบเรียงตามความสำคัญคือ รายได้น้อย ไม่มีงานทำ ปัญหาสุขภาพ หนี้สินมาก ขาดเงินทุน และไม่มีที่ทำกินของตน

3. สาเหตุแห่งความยากจน

1. ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเอง หรือมีแต่ก็ไม่เพียงพอ
2. นอกจากจะมีที่ทำกินน้อยแล้ว ความสามารถในการจัดการที่ดินยังต่ำอีกด้วยเช่น ใช้พื้นที่ปลูกข้าวโดยไม่มีการเปลี่ยนไปปลูกพืชชนิดอื่นเลย
3. สืบเนื่องจากความสามารถในการจัดการที่ดินต่ำ ทำให้ผลผลิตที่ได้ต่ำ

4. มีช่วงหยุดงานมากแต่มีวันทำงานน้อย คือ 163 วันต่อปี ซึ่งต่ำกว่าวันทำงานมาตรฐานที่ควรอยู่ระหว่าง 260-300 วันต่อปี

5. อาชีพที่ทำมีรายได้ต่ำ

6. มีการศึกษาดำ ทำให้ขาดความสามารถในการจัดการชีวิต อาชีพที่ทำ และสภาพความเป็นอยู่ จนตกอยู่ในภาวะจำยอมต่อความจน

7. ขาดผู้นำครอบครัว เพราะในชนบทผู้ชายมักทำหน้าที่หาเลี้ยงครอบครัว และครอบครัวที่ยากจนส่วนใหญ่มักมาจากขาดสามี

8. การมีบุตรมากทำให้เกิดภาระด้านค่าใช้จ่าย

9. ไม่ได้รับโอกาสจากสังคมเท่าที่ควร โดยเฉพาะการเข้าร่วมกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

10. ได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานต่างๆ และจากรัฐน้อย

11. เกิดความพิการหรือการเจ็บป่วยสูง ทำให้เกิดภาระในการรักษา

12. มีหนี้สินมาก และหนี้สินเหล่านี้ก็มีอัตราดอกเบี้ยสูง

4. สภาพเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือนที่มีคนตกงานเนื่องจากปัญหาเศรษฐกิจ

มีสมาชิกเฉลี่ย 5.84 คนต่อครัวเรือน หัวหน้าครอบครัวมีการศึกษาระดับประถมศึกษาร้อยละ 91.26 อีกร้อยละ 6.79 มีการศึกษาไม่เกินมัธยมศึกษาตอนปลาย อาชีพหลักคือรับจ้างทั่วไปกับทำเกษตรกรรม คิดเป็นร้อยละ 44.68 และ 40.90 ตามลำดับ จำนวนวันทำงานต่อคนต่อปีเท่ากับ 191 วันในทุกๆ 1 ครัวเรือนจะมีคนย้ายออก 0.34 คน แต่มีผู้ย้ายเข้าทั้งถาวรและชั่วคราว 1.23 คน แสดงว่าคนตกงานส่วนใหญ่จะกลับภูมิลำเนาเดิม หัวหน้าครอบครัวอยู่กับคู่สมรสร้อยละ 73.79 เป็นหม้ายร้อยละ 22.33 ที่เหลือเป็นโสด มีบุตรเฉลี่ย 5 คนต่อหนึ่งครัวเรือน ในทุกๆ 14 ครัวเรือนมีผู้พิการ 1 คน และทุกๆ 4 ครัวเรือนจะมีผู้เจ็บป่วยเรื้อรัง 1 คน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการทำงานและเป็นภาระในการรักษาพยาบาล ลักษณะที่อยู่อาศัยร้อยละ 57.28 เป็นบ้านไม้ชั้นเดียวได้ถูกสูง ร้อยละ 22.33 เป็นบ้านครึ่งตึกครึ่งไม้สองชั้นพื้นซีเมนต์ มีพื้นที่ทำกินเฉลี่ยต่อครัวเรือนเท่ากับ 18.06 ไร่ การปลูกพืชเกษตรมักปลูกข้าวเหนียว และพืชอื่นๆ เช่น อ้อย มันสำปะหลัง และปอ การเลี้ยงสัตว์มีไม่มาก มักเลี้ยงไก่ไว้บริโภค เลี้ยงวัวไว้ขาย และเลี้ยงควายไว้ทำงาน รายได้เฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีเท่ากับ 73,352.45 บาท ซึ่งในรายได้นี้ส่วนใหญ่เป็นรายได้ที่บุตรหลานส่งมาจากการทำงาน รายจ่ายเฉลี่ยต่อครัวเรือนต่อปีเท่ากับ

62,563.18 บาท ค่าใช้จ่ายที่สำคัญคือการใช้จ่ายเกี่ยวกับการซื้ออาหาร ครั้วเรือนร้อยละ 83.50 มีหนี้สินติดค้างอยู่ โดยปริมาณหนี้สิน ณ วันสำรวจเฉลี่ยเท่ากับ 38,598.16 บาทต่อครั้วเรือน มีการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม ธกส.สูงถึงร้อยละ 52.43 ทำให้ครั้วเรือนเหล่านี้มีความสามารถในการชำระหนี้ได้ดี ครั้วเรือนที่มีคนตกงานเนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำไม่ได้รับความช่วยเหลืออะไรจากรัฐเลย แต่มีการทำบัตรประกันสุขภาพให้กับบางครอบครัว ได้รับปัจจัยพื้นฐานเช่น ถนน ไฟฟ้า สะดวกพอควร แต่สำหรับน้ำดื่มน้ำใช้ยังขาดแคลนในบางพื้นที่ การรับข่าวสารพบว่าโทรทัศน์มีอิทธิพลมากที่สุด รองไปคือวิทยุ ส่วนสิ่งพิมพ์มีบทบาทน้อยมาก ปัญหาต่างๆเรียงตามลำดับความสำคัญได้แก่ การว่างงาน ไม่มีงานทำ ไม่มีรายได้ และมีหนี้สินมาก ผลกระทบที่เกิดจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำต่อครั้วเรือนที่มีผู้ตกงาน คือ ทำให้สมาชิกในครั้วเรือนตกงาน รายได้ของครั้วเรือนลดลง เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงาน ค่าใช้จ่ายในครั้วเรือนสูงขึ้น ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น จิตใจเศร้าหมอง นำไปสู่การสร้างปัญหาให้สังคม เช่น การจี้ปล้น การลักขโมย

5. ผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจต่อผู้ตกงาน

คนตกงานส่วนใหญ่เป็นผู้ที่อยู่ในวัยแรงงาน และบางคนเป็นหัวหน้าครอบครัว ซึ่งก่อนหน้านี้จะรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรมโดยเฉพาะในกรุงเทพฯ แต่มีรายได้ต่ำ เนื่องจากไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมาก สอดคล้องกับคนเหล่านี้มีการศึกษาดำ การสำรวจพบว่าร้อยละ 61.46 ลาออกจากการทำงานเองทั้งนี้เนื่องจากบริษัทบีบคั้นงานด้วยการลดเงินเดือน เพื่อจะได้ไม่ต้องเสียค่าชดเชย หรือได้ค่าชดเชยเพียงร้อยละ 18.92 ตามที่กฎหมายกำหนด และเมื่อกลับสู่ภูมิลำเนาเดิมคนงานเหล่านี้ต้องกลับไปประกอบอาชีพเกษตรกรรม หรืออยู่เฉยๆ เนื่องจากงานในท้องถิ่นไม่มีให้ทำ

6. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. นโยบายพัฒนาชนบทของประเทศ กระจายความเจริญและการบริการพื้นฐาน การสาธารณสุข การศึกษา/ พัฒนาภาคเกษตรกรรม/ ช่วยเหลือราคาพืชผล/ ส่งเสริมการค้าเนืองงานสหกรณ์/ จัดหาสินเชื่อดอกเบี้ยต่ำ/ และการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาชนบท

2. นโยบายการพัฒนาชนบทของท้องถิ่นแก้ปัญหการขาดแคลนน้ำกิน น้ำใช้ และเพื่อการเกษตร/ ส่งเสริมตลาดสินค้าเกษตร/ จัดสินเชื่อ

ต่ำ/ ส่งเสริมอุตสาหกรรมในครัวเรือน/ จัดบริการสาธารณสุข การศึกษา
การคมนาคม/ ส่งเสริมการรวมกลุ่มของชุมชน/ บริการด้านข่าวสาร

3. นโยบายช่วยเหลือครอบครัวยากจนดัดดาน ควรให้การช่วยเหลือแบบให้เปล่าเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า และช่วยเหลือในระยะยาวเพื่อให้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้

4. นโยบายช่วยเหลือคนตกงาน เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ
นโยบายที่ดีคือการสนับสนุนให้มีความรู้ในการประกอบอาชีพใหม่ใน
ชนบท

ชื่อผลงาน	แกตต์ รอบอุรุกวัยกับประเทศไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผู้วิจัย	พีเทอร์ ไมตรี อิงภากรณ์
วัน/เดือน/ปี	23 กันยายน 2539
วัตถุประสงค์	เพื่อทำความเข้าใจว่าระบบแกตต์กับองค์การการค้าโลกมีแรงผลักดันอย่างไรบ้าง เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประเทศไทยในการกำหนดกลยุทธ์และนโยบาย และเพื่อเสนอข้อมูลประวัติศาสตร์ซึ่งยังไม่มีใครเขียนเป็นภาษาไทยมาก่อน
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์ นอกจากนี้ยังอาศัยประสบการณ์และการศึกษาของผู้วิจัยจากการติดตามข่าวการเจรจารอบอุรุกวัยตั้งแต่ต้น
สรุป	บทความนี้สามารถสรุปโดยแบ่งเป็น 2 ระบบคือ 1. <u>ระบบโลก</u> ระบบการค้าโลกของแกตต์ (ข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า) และองค์การการค้าโลกไม่ใช่ระบบเพื่อสร้างการค้าเสรีล้วนๆ แต่การค้าเสรีเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ใช้เพื่อให้บรรลุเป้าหมายใหญ่นั้นคือ การพยายามหลีกเลี่ยงความหายนะจากสงครามการค้า พยายามจัดระบบเพื่อให้เป็นปกติรักษาความสงบ และเพื่อเป็นการประนีประนอมระหว่างการค้าที่เสรียิ่งขึ้น และการพยายามบรรลุเป้าหมายทางสังคมอื่นๆ เช่น การให้สวัสดิการสังคม การสร้างความมั่นคงทางอาหาร ฯลฯ นักวิเคราะห์บางคนเรียกว่ามีวัตถุประสงค์อื่นๆ “ฝัง” อยู่ในลัทธิเสรีนิยม (embedded liberalism) ที่ชี้ว่าระบบแกตต์เป็นส่วนหนึ่งของการผสมผสานระหว่างลัทธิเสรีนิยมกับการตั้งเป้าหมายทางสังคมในรูปแบบอื่นๆ เช่น รัฐสวัสดิการ หรือการให้ความคุ้มครองพิเศษแก่ภาคการเกษตร (ดู Wolfe 1995) เมื่อเวลาผ่านไป ระบบการค้าโลกของแกตต์ดังกล่าวมีปัญหาต่างๆเกิดขึ้นมาก ปัญหาเหล่านี้ส่วนหนึ่งเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทางโครงสร้างในระบบโลก เช่น สหรัฐซึ่งเดิมครอบงำระบบค่อนข้างมากต่อมามีคู่แข่งคือประชาคมยุโรป ตามด้วยญี่ปุ่นและกลุ่มประเทศอุตสาหกรรมประเทศใหม่ ปัญหาบางส่วนเป็นปัญหาเฉพาะเรื่องเช่น ภาวะเกษตร เป็นต้น การแก้ปัญหาต่างๆเหล่านี้ต้องใช้เวลานาน เพราะโครงสร้างทางการเมืองและการบริหารราชการในประเทศต่างๆมีลักษณะซับซ้อนขึ้น ความซับซ้อนดังกล่าวนอกจากจะมีผลต่อเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์แล้ว ยังมีผลต่อวิวิธวิเคราะห์สถานการณ์ด้วย เพราะการด่วนสรุปว่าประเทศนั้นประเทศนี้มีความต้องการอย่างนั้นอย่างนี้ การมองประเทศเสมือนตัวละครตัวเดียวอาจเป็นสิ่งผิด และทำให้ประเมินสถานการณ์ผิดได้

(model ของการวิเคราะห์คือการพิจารณาวิกฤตการณ์วิภาษของ Graham T. Allison) (ดู Allison 1971)

2. ประเทศไทยในระบบโลก ในสภาพแวดล้อมเช่นนี้ ประเทศไทยมีความเคลื่อนไหว 2 ด้าน คือ ในเวทีต่างประเทศกับเวทีในประเทศ ทางด้านต่างประเทศมีอุปสรรค 2 ประการ คือ ไทยเป็นประเทศเล็กจึงขาดอำนาจในการต่อรอง และการขาดกำลังคนที่จะดำเนินการในสารพัดเรื่องที่กลายเป็นงานของระบบเกาต์กับองค์การการค้าโลก ทางออกของไทยคือเพิ่มอำนาจต่อรองด้วยการหาพันธมิตร เช่น กลุ่มแครนส์ กับกลุ่มอาเซียน และเอาชนะปัญหาการขาดแคลนคนด้วยการแบ่งงานกันทำภายในกลุ่มอาเซียน ส่วนเวทีในประเทศทำได้ดีในหลายๆเรื่อง แต่ปัญหาความขัดแย้งในระบบราชการทำให้การประสานงานกับการกำหนดเป้าหมายไม่ชัดเจนเท่าที่ควร แรงผลักดันสำคัญในการกำหนดจุดยืนมาจากกระทรวงพาณิชย์ ซึ่งแบ่งแนวคิดออกได้เป็น 2 ฝ่ายคือ แนวการค้าเสรีกับระบบการรักษากติกาสากล และแนวการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจ

ผลการเจรจาอนุสัญญาร่วมสร้างความปลอดภัยให้กับไทย กล่าวคือ มีทั้งการเปิดเสรี การปฏิรูประบบกติกาการค้าของโลก และการเสริมสร้างระบบการแสวงหาค่าเช่าทางเศรษฐกิจในภาคเศรษฐกิจบางภาค โดยเฉพาะภาคการเกษตรที่มีโควตาภาษี (Tariff Quotas)

ในประเทศไทยภาคเอกชนเริ่มสนใจการเจรจาการค้ามากขึ้น และอาจไม่ยอมให้ข้าราชการเป็นผู้กำหนดนโยบายการเจรจาต่อไป แต่ภาคเอกชนจะวิ่งเต้นผ่านหน่วยงานต่างๆที่เกี่ยวข้องเพื่อขอกำหนดนโยบายเอง นับเป็นเรื่องท้าทายระบบราชการกับระบบการเมือง ในการพยายามประสานจุดยืนให้เป็นจุดเดียวกัน

การปฏิรูประบบการเจรจาของไทยมีทางเลือกหลายทาง ดังเห็นได้จากประเทศต่างๆ เช่น การตั้งกระทรวงเจรจาตามแบบสหรัฐฯ เป็นต้น แต่ปัญหาของการสร้างองค์กรใหม่ คือ แรงจูงใจให้ข้าราชการไปทำงานที่องค์กรใหม่ องค์กรใหม่จะหาคนมาทำงานได้ก็ต่อเมื่อองค์กรนั้นให้โอกาสแก่ข้าราชการที่จะก้าวหน้าต่อไป มิฉะนั้นหน่วยงานต้นสังกัดเดิมจะต้องยอมรับผลงานระหว่างที่ข้าราชการคนนั้นถูกยืมตัวไป เมื่อประเทศไทยเริ่มขาดคนที่มีความรู้ มีประสบการณ์ในระดับกลางขึ้นไป รัฐบาลอาจต้องยุบกรมบางกรมของกระทรวงพาณิชย์ เช่น กรมส่งเสริมการค้าระหว่างประเทศ กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ และกรมการค้าต่างประเทศ ไปรวมกับกระทรวงการต่างประเทศ เพื่อลดงานที่ซ้ำซ้อน (ตามแบบประเทศออสเตรเลีย) แต่สูตรนี้อาจเป็นสูตรที่ข้าราชการและนักการเมืองจะต่อต้านมากที่สุด

ชื่อผลงาน	ขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายในประเทศไทย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย และมูลนิธิอาเซีย
ผู้วิจัย	ผศ. ดร.สังคีต พิริยะรังสรรค์
วัน/เดือน/ปี	8 ธันวาคม 2540
เครื่องมือที่ใช้	ใช้เอกสาร บทความ รายงาน วิทยานิพนธ์ต่างๆที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์
สรุป	ปัจจัยและเงื่อนไขของขบวนการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายแบ่งออกเป็นปัจจัยและเงื่อนไขนอกประเทศ ตั้งแต่ทศวรรษที่ 1950 เกิดความขัดแย้งในประเทศเพื่อนบ้านคือ พม่า กัมพูชา เวียดนาม และมาเลเซีย ทำให้เกิดการสู้รบกันเปิดโอกาสให้การค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายเกิดขึ้น ปัจจัยและเงื่อนไขในประเทศ ปี พ.ศ.2490-2515 รัฐบาลไทยปกครองแบบเผด็จการ มีนโยบายต่อต้านคอมมิวนิสต์อย่างรุนแรง ทำให้เกิดการต่อสู้ของทั้งสองฝ่าย โดยอาวุธของฝ่ายคอมมิวนิสต์ได้รับการสนับสนุนจากพรรคคอมมิวนิสต์ประเทศจีน แม้การสู้รบจะยุติลง แต่อาวุธต่างๆที่ฝ่ายคอมมิวนิสต์ซ่อนไว้อยู่ ซึ่งต่อมาอาวุธเหล่านี้ถูกนำมาใช้ประโยชน์ในการค้าอาวุธสงคราม แหล่งอุปสงค์อาวุธสงครามมีมากที่สุดที่ภาคตะวันตกและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของไทย ตลาดอาวุธสงครามทางภาคตะวันตกของไทยคือ ชนกลุ่มน้อยในพม่า เช่น กลุ่มไทยใหญ่ กะเหรี่ยง มอญ และพรรคคอมมิวนิสต์พม่า ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือคือกลุ่มเขมรแดง ส่วนอุปทานของอาวุธสงคราม ได้แก่ 1.กลุ่มทหาร รัฐบาลจีน กลุ่มพ่อค้าไม้และพลอย ที่จัดหาอาวุธให้กับกลุ่มเขมรแดง 2.กลุ่มที่จัดหาอาวุธให้แก่ชนกลุ่มน้อยของพม่า ได้แก่ ทหารและตำรวจซึ่งแหล่งอาวุธที่ทหารจัดให้คนกลุ่มน้อยได้แก่ คลังอาวุธแถบชายแดนไทย-กัมพูชา โดยเฉพาะในช่วงสงครามภายในประเทศเขมร มีการให้ความช่วยเหลือทางด้านอาวุธจากประเทศที่สามเข้ามาให้พวกเขมรสามฝ่ายโดยส่งผ่านเจ้าหน้าที่ของไทย ภายใต้ระบบนี้มีช่องโหว่ที่ทำให้เจ้าหน้าที่ไทยลักลอบนำอาวุธเหล่านี้ไปขายในตลาดมืดทั้งในพม่าและเขมรได้ง่าย, อาวุธจากสงครามเขมรซึ่งมักมาจากกลุ่มเขมรแดงและเขมรฝ่ายรัฐบาล, การลักลอบนำอาวุธของกองทัพไทยไปขาย, การนำอาวุธที่ตำรวจ

ยึดได้ไปขายต่อ/ นักธุรกิจ แบ่งเป็นนักธุรกิจด้านอาวุธ ซึ่งกลุ่มนี้เป็นผู้มีใบอนุญาตทำธุรกิจด้านอาวุธที่ถูกต้องตามกฎหมาย ได้แก่ ร้านค้าอาวุธปืน ยานว่างบุรพาและบริษัทค้าอาวุธ ในการส่งอาวุธจากต่างประเทศเข้ามา มักจะส่งเกินกว่าที่ทางราชการอนุญาต อาวุธที่ส่งมาเกินนี้จะถูกนำไปขายในตลาดมืด, และกลุ่มธุรกิจค้าไม้ หลังจากที่พักค้าไทย(มักเป็นนักการเมืองหรือเกี่ยวข้องกับนักการเมืองหรือทหาร)ได้สัมปทานทำไม้ในประเทศพม่า พักค้าไม้ไทยบางคนนอกจากจะเข้าไปทำธุรกิจป่าไม้แล้วยังทำสิ่งที่ผิดกฎหมายด้วย เช่น การค้ายาเสพติด การค้าอาวุธสงคราม กับชนกลุ่มน้อยในพม่า

เส้นทางลำเลียงอาวุธสงคราม การซื้อขายอาวุธสงครามที่ผ่านชายแดนไทย-กัมพูชา ในภาคอีสานมีอยู่ 3 จุดใหญ่ๆคือ

1. ชายแดนจังหวัดบุรีรัมย์ รับซื้อกันที่อ.บ้านกรวด และอ.ละหานทราย จากนั้นจะขนส่งโดยใช้ทางหลวงหมายเลข 24 เข้าสู่ประโคนชัย มุ่งสู่จังหวัดนครราชสีมา หรือทะลุออกทางอ.พุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์เพื่อไปจังหวัดชัยภูมิและเข้าสู่ภาคเหนือต่อไป

2. ชายแดนจังหวัดสุรินทร์ รับซื้อกันที่ช่องปราสาทตาเหมือนหรือช่องกร่าง ต.บักได อ.กาบเชิง / ช่องทะมอรัย ต.แนงมุด ช่องเทิง ช่องปลัดต่าง เขื่อนตะเภาว่ ช่องโชคช่องจอม อ.กาบเชิง/ บริเวณเนิน 400 บ้านขยอ บ้านด่านตาตุ่ม บ้านกะเลงเวก อ.สังขละ ซึ่งสถานที่ดังกล่าวล้วนมีเส้นทางที่สามารถทะลุไปที่ทางหลวงหมายเลข 24 ได้

3. ชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ ที่ช่องสะง่า ช่องแตรไปร้ ช่องโศตราว บ้านโนนสมบูรณ์ บ้านเสาชัย(เดิมเป็นพื้นที่หลบหนีของเขมรแดง) จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งจะลำเลียงออกมาทางกิ่งอำเภอกุสิงห์สู่แยกบ้านละลม อำเภอยะชุมนุ่ ซึ่งติดกับทางหลวงแผ่นดินที่ 24

เครือข่ายในการค้าอาวุธสงคราม ผู้ซื้ออาวุธส่วนใหญ่เป็นตัวแทนของชนกลุ่มน้อยในพม่าได้แก่

1. กลุ่มนายหน้าที่ค้าอาวุธในท้องที่ กลุ่มนี้มีบุคคลหลายระดับ เช่น ข้าราชการ ทหาร ตำรวจ ทั้งหมดทำหน้าที่ประสานงานกับชนกลุ่มน้อยตามแนวชายแดนเพื่อรับ "ออร์เดอร์" และส่ง "ออร์เดอร์" ให้กับเพื่อนอีกชุดที่คอยประสานงานในการซื้ออาวุธต่อไป

2. ผู้นำเขตทหารของเขมร พวกนี้จะส่งสมุนมาทาบตามกับฝ่ายไทย หลังจากนั้นจะนัดวัน เวลา สถานที่ ในการส่งมอบอีกครั้ง

3. ฝ่ายขนส่งที่ทำหน้าที่ลำเลียงอาวุธไปชายแดนพม่า ขบวนการนี้จะประสบความสำเร็จได้ยากหากไม่ได้รับความร่วมมือจากกลุ่มตำรวจและทหาร และบ่อยครั้งที่ตำรวจนปพ.เป็นผู้ขนส่งอาวุธสงครามนี้เอง (“เปิดหน้ากากผู้ค้าอาวุธจากเขมรแดงขุนซ่า”, น.ส.พ.ผู้จัดการ, 14 ก.ค. 2538:7)

ประมาณการราคาอาวุธสงครามผิดกฎหมาย

พล.ต.อ.สวัสดี้ อมรวิวัฒน์ อธิบดีกรมตำรวจในช่วงปี 2536 ประเมินว่าปริมาณอาวุธที่ตำรวจจับได้ไม่ถึง 10% ของอาวุธสงครามที่มีอยู่ (สยามโพสต์, 20 ก.พ. 2536:1) และจากการสัมภาษณ์ตำรวจที่เกี่ยวข้องกับการจับกุมอาวุธสงครามกล่าวว่าอาวุธที่จับได้มีปริมาณค่อนข้างน้อยเนื่องจากว่าจับได้แต่รายเล็กๆ เท่านั้น (สัมภาษณ์ พล.ต.ต., กรมตำรวจ 11 ส.ค. 2538)

ตารางประมาณการราคาการค้าอาวุธสงครามผิดกฎหมายจากเขมรถึงชายแดนพม่า

ปีพ.ศ.	ราคาอาวุธที่ชายแดนพม่า 5%ของมูลค่า	2%ของมูลค่า	1%ของมูลค่า
2533	49.0	980	2,450
2534	42.3	846	2,115
2535	517.2	10,344	25,860

ผลกำไรจากการทำธุรกิจค้าอาวุธสงครามที่ผิดกฎหมายจะกระจายไปยังกลุ่มนักการเมือง นักธุรกิจ ตำรวจ ทหาร และพลเรือนธรรมดา ส่วนผลกำไรอีกส่วนหนึ่งจะถูกนำไปลงทุนในตลาดหลักทรัพย์ ธุรกิจการนำเข้า-ส่งออก การค้าน้ำมัน การค้ายาเสพติด การทำรีสอร์ท การสร้างบ้าน จัดสรร การเก็งกำไรที่ดิน กิจการเดินเรือ กิจการค้าไม้ และโรงแรม เป็นต้น การปราบปรามการค้าอาวุธสงครามทำได้ยากเนื่องจากผู้ที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีอำนาจทางการเมือง หรือเป็นเจ้าของ/ ประกอบกับนโยบายของรัฐที่ปรารถนาให้ประเทศไทยมั่นคงและปลอดภัย ดังนั้นจึงสนับสนุนให้มีความขัดแย้งภายในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งผลให้การค้าอาวุธสงครามยังดำเนินกิจการได้ และขบวนการค้าอาวุธสงครามนี้เกิดขึ้นมานาน มีองค์กรที่เข้มแข็งกระจายอยู่ทั้งในและนอกประเทศ จนยากที่จะปราบปรามได้หมด

แนวทางการแก้ไข คือ องค์การด้านสิทธิมนุษยชนและรัฐบาลไทย
ควรมีนโยบายคัดค้านการสะสมอาวุธระหว่างประเทศ / รัฐบาลควรผลักดัน
ธุรกิจเศรษฐกิจผิดกฎหมายต่างๆที่ใช้อาวุธเหล่านี้คุ้มครองธุรกิจ เช่น
ธุรกิจป่อน ธุรกิจโสเภณี ฯลฯ เพื่อลดการใช้อาวุธที่ผิดกฎหมาย/ ควรมี
กฎหมายลงโทษผู้มีอาวุธสงครามไว้ในครอบครองอย่างรุนแรง เช่น
ประหารชีวิต เป็นต้น

ชื่อผลงาน	คนจนในประเทศไทยทศวรรษ 2530 (2530-2540)
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผู้วิจัย	กนกศักดิ์ แก้วเทพ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วัน/เดือน/ปี	ตุลาคม 2541
จุดประสงค์	เพื่อนำเสนอขนาดและปริมาณของคนจนในประเทศไทยในทศวรรษ 2530 (ทศวรรษเศรษฐกิจฟองสบู่) เป็นสำคัญ
เครื่องมือที่ใช้	ใช้การศึกษาวิจัยของนักวิชาการในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นหลัก (documentary research) และใช้การศึกษาในเชิงพรรณนา
สรุป	สุกัญญา หุตะเสรี และ เมธี ครองแก้ว(2535) ได้ทำการปรับปรุงวิธีการวัดภาวะความยากจนจากเดิม(หมายถึงเส้นความยากจนเดิมที่ใช้ปี 2518 เป็นปีฐาน) โดยได้ผนวกเอาความจำเป็นพื้นฐาน(จปฐ) อื่นๆนอกเหนือไปจากด้านการบริโภคหรือรายได้ ตลอดจนแบบแผนการบริโภคของครัวเรือนที่เปลี่ยนแปลงไปตามเวลา การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากร การประหยัดต่อขนาดในการบริโภคของเด็กๆในครัวเรือน และการประหยัดต่อขนาดในการบริโภคเพื่อครัวเรือนที่ผู้ใหญ่มากกว่า 1 คน เข้าไปด้วย พบว่าวิธีการวัดภาวะความยากจนแบบเก่าและแบบใหม่ได้ผลที่ใกล้เคียงกันมากสำหรับครอบครัวยุทธศาสตร์ของประเทศไทย (คือ ประกอบไปด้วยผู้ใหญ่ 2 คน และเด็ก 2 คน) แต่วิธีวัดภาวะความยากจนแบบใหม่จะให้ค่าสูงกว่าแบบเก่าสำหรับครอบครัวที่เล็กกว่า และครอบครัวที่ใหญ่กว่านี้ก็จะได้ผลตรงข้าม ขณะที่เมธี ครองแก้ว (2535) ก็ได้ผนวกเอาความเปลี่ยนแปลงในโครงสร้างของประชากรในลักษณะและส่วนประกอบของครัวเรือนในการบริโภคอาหารและการใช้จ่ายอื่นๆ และความจำเป็นด้านสารอาหารขั้นพื้นฐานของประชากรไทยในช่วงที่มีความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมอย่างรวดเร็วเข้าไปด้วย ในการคำนวณเส้นความยากจนเส้นใหม่นี้ ผลปรากฏว่า เส้นความยากจนเส้นใหม่นี้สูงกว่าเส้นความยากจนเดิม แต่ต่อมาการศึกษาของ Nanak Kakawani and Medhi Krongkaew (1998) ได้สร้างเส้นความยากจนใหม่โดยปรับปรุงและพัฒนาจากเส้นความยากจนเดิมของธนาคารโลก แต่เส้นความยากจนนี้มีค่าน้อยกว่าเส้นความยากจนเส้นใหม่ที่เมธี ครองแก้ว (2540) ได้เคยเสนอไว้ แต่ก็สูงกว่าเส้นความยากจนเดิม

การศึกษาข้างต้นให้ภาพรวมของคนจนและความยากจนในประเทศไทยในทศวรรษ 2530 ได้อย่างชัดเจน กล่าวคือสัดส่วนของความยากจนลดลงอย่างรวดเร็วทั้งในระดับของประเทศ คือจากร้อยละ 32.6 ในปี 2531 เหลือเพียงร้อยละ 11.4 ในปี 2539 และระดับภูมิภาคก็มีแนวโน้มเช่นเดียวกัน และจำนวนคนจนในประเทศไทยในช่วงทศวรรษ 2530 ก็ลดลงกว่าร้อยละ 50 คือจากจำนวนทั้งสิ้น 17.9 ล้านคน ในปี 2531 เหลือเพียง 6.8 ล้านคนในปี 2539 และสัดส่วนคนจนในชนบทก็ลดลงด้วยเช่นกันจากร้อยละ 40.3 ในปี 2531 เหลือเพียงร้อยละ 14.9 เท่านั้นในปี 2539

ประเด็นที่น่าสนใจในการศึกษาอีกประเด็นหนึ่งคือ ความพยายามระบุลักษณะเฉพาะของคนจนว่าคือใคร อยู่ที่ไหน ฯลฯ เมธีและปราณี (1985) ระบุว่าครัวเรือนที่ยากจนจากข้อมูลปี 2523/24 นั้น มักเป็นครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ตั้งอยู่ในเขตชนบทและประกอบอาชีพเกษตรกรรม และหัวหน้าครัวเรือนมีอายุน้อยและมีการศึกษาน้อย และการศึกษาโดยใช้ข้อมูลปี 2531/32 ของสุกัญญาและคณะก็พบว่ากลุ่มที่ยากจนที่สุดของทุกภาคคือ กลุ่มเกษตรกร รองลงมาคือกลุ่มแรงงาน นอกจากนี้เมธีและคณะยังพบว่าปัญหาของคนจนในเมืองไม่ได้รับความสนใจจากผู้กำหนดนโยบายนัก และปัญหาของคนจนในเมืองก็แตกต่างจากปัญหาของคนจนในชนบท

การศึกษาถึงการกระจายรายได้ของประเทศไทยปรากฏผลไปในทิศทางเดียวกัน คือ มีแนวโน้มการกระจายรายได้เลวลง ซึ่งแนวโน้มความไม่เท่าเทียมกันในรายได้ที่เลวลงนั้น ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากนโยบายการพัฒนาประเทศในช่วงที่ผ่านมาที่เน้นให้ความสำคัญต่อภาคอุตสาหกรรมมากกว่าภาคเศรษฐกิจอื่นๆ อนึ่ง การศึกษาล่าสุดของอิสรา (Isra, 1997) โดยใช้ข้อมูลปี 2531 และปี 2535 โดยวิธีการ Shorrocks index (of order 2) พบว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญอย่างหนึ่งที่ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำทางรายได้เพิ่มมากขึ้น และทั้งหมดนี้เป็นผลให้ความยากจนในประเทศไทยเป็นปัญหาด้านโครงสร้าง นั่นหมายถึงว่า ไม่มีมาตรการใดที่จะมีประสิทธิภาพสูงพอในการเยียวยาปัญหานี้ได้ นอกจากการปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างเท่านั้น

ชื่อผลงาน	คนจนเมืองในทศวรรษ 2530
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผู้วิจัย	ประกาศ ปิ่นตบแต่ง สถาบันนโยบายและการจัดการสังคม ม.เกริก
วัน/เดือน/ปี	ตุลาคม 2542
วัตถุประสงค์	เพื่อเป็นการสำรวจเบื้องต้นเกี่ยวกับองค์ความรู้ด้านคนจนเมือง โดยมุ่งประเด็นขนาดและปริมาณของคนจนเมือง รวมทั้งดูปัญหาและวิธีการแก้ปัญหาทั้งในด้านตัวของคนจนเมืองเองและจากหน่วยงานภายนอกว่าใช้วิธีการแก้ปัญหาแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ผลการศึกษาและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยใช้การเขียนในเชิงพรรณนา
สรุป	ขนาดและปริมาณของคนจนในเมืองปัจจุบันมีความแตกต่างกันอย่างมาก เมื่อให้เส้นความยากจนของคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติพบว่าในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑลมีคนจนเพียง 51,659 คน ในขณะที่หาไร่ใช้เกณฑ์ของสำนักงานพัฒนาชุมชนเมืองการเคหะแห่งชาติ พบว่ามีคนจนเมืองจำนวน 3,462,621 คน และแนวโน้มสถานการณ์ของคนจนมีปริมาณสูงขึ้น ปัญหาที่คนจนเมืองเผชิญรุนแรงยิ่งขึ้นหลังวิกฤติการณ์ทางเศรษฐกิจ ส่งผลกระทบทั้งทางด้านครองชีพและความเข้มแข็งของชุมชน และการแสวงหาทางออกของคนจนเมืองในระดับปัจเจกบุคคลมีความจำกัดทางโครงสร้าง คุณภาพชีวิตของคนจนเมืองต้องการความช่วยเหลือขององค์กรต่างๆภายนอก องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการแก้ปัญหาและทางออกของคนจนเมืองโดยเฉพาะคนในชุมชนแออัดมีแนวทางในการแก้ปัญหา 2 แนวทางคือ การเน้นการเสริมสร้างองค์กรชุมชนให้มีความสามารถในการบริหารจัดการผ่านเครือข่ายขบวนการออมทรัพย์ กับแนวการเสริมสร้างอำนาจองค์กร เครือข่ายชุมชน เพื่อแสดงความเคลื่อนไหวโต้รองกดดันรัฐบาลให้มียุทธศาสตร์ต่อคนจนเมืองรวมถึงการกำหนดนโยบายและมาตรการต่างๆ ที่เอื้อแก่คนจนเมือง เรียกร้องให้รัฐตอบสนองความจำเป็นพื้นฐานด้านต่างๆ เช่น การผลักดันพ.ร.บ.สลัม ฯลฯ ในปลายทศวรรษ 2530 มีการต่อสู้ของคนจนเมืองเพื่อแสวงหาทางออก โดยได้รับการสนับสนุนจาก NGO ทำให้เกิดการนิยามความหมายความยากจนใหม่ของคนจนเมืองว่า จนสิทธิ จนอำนาจ และจนโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนา หรือในกระบวนการจัดสรรทรัพยากรของสังคม

ชื่อผลงาน	ความยากจนกับกลุ่มกรรมกร
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	สมศักดิ์ สามัคคีธรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกริก
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
วัน/เดือน/ปี	ตุลาคม 2541
รูปแบบ	ใช้การเขียนในเชิงพรรณนา โดยรวบรวมข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง
สรุป	1. กรรมกรกับเส้นความยากจน เมื่อนำเส้นความยากจนเส้นใหม่สุดของ เมธีและน่านคมาใช้วัดกับกลุ่มอาชีพกรรมกร ทั้งภายในเขตกรุงเทพฯและบริเวณที่พบพบว่า เกือบไม่มีกรรมกรคนใดที่มีรายได้ต่ำกว่าเส้นความยากจนเลย ดังจะเห็นได้จากอัตราค่าจ้างขั้นต่ำที่กฎหมายคุ้มครอง (ค่าจ้างขั้นต่ำปี 2541 เท่ากับวันละ 162 บาท หรือเดือนละ 4,212 บาท) มีมูลค่าสูงกว่าเส้นความยากจนถึง 3 เท่าตัวในเพศชาย และ 3.5 เท่าตัวในกรณีของเพศหญิง การยอมรับหลักเกณฑ์เส้นความยากจน ทำให้กลุ่มกรรมกรไม่อยู่ในฐานะที่ยากจนแต่ปัญหาคือ เส้นความยากจนของเมธีและน่านคที่ประมาณค่าใช้จ่ายวันละ 42-44 บาทนั้น เพียงพอสำหรับการดำรงชีวิตหรือไม่ ดังนั้นเส้นความยากจนที่สร้างโดยเมธีและน่านคนี้จึงไม่สามารถนำไปศึกษาความยากจนของกรรมกรได้ เมื่อเป็นเช่นนี้การค้นหาเส้นความยากจนเส้นใหม่จึงเป็นสิ่งจำเป็น 2. ค่าจ้างขั้นต่ำกับเส้นความยากจน ในการค้นหาเส้นความยากจนเส้นใหม่ สำหรับสะท้อนถึงสภาพความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของกรรมกร โดยยังคงผูกโยงกับคำนิยามของ “ความยากจน” ในลักษณะเดียวกับผลงานของเมธีและน่านค คือ การนิยามความยากจนจากการพิจารณาถึงความเพียงพอในปัจจุบันยังชีพขั้นพื้นฐานของกรรมกรว่าเพียงพอหรือไม่ อันที่จริงเส้นความยากจนสำหรับศึกษากรรมกรนั้นมีอยู่แล้ว ก็คือ “อัตราค่าจ้างขั้นต่ำ” นั่นเอง อย่างไรก็ตามในปัจจุบันก็ยังมีกรณีถกเถียงกันมากถึงนิยามของค่าจ้างขั้นต่ำ และผลงานการศึกษานิยามค่าจ้างขั้นต่ำนั้นยังไม่มีการศึกษาโดยตรง นอกจากมีผลงานที่กล่าวถึงเรื่องนี้เป็นประเด็นเสริม เช่น กลุ่มศึกษาปัญหาของกรรมกรไทย(2524) บัณฑิตย์ ธรรมศิริรัตน์ (2535) สมศักดิ์ สามัคคีธรรม(2532) 3. การใช้ค่าจ้างขั้นต่ำสำหรับระบุถึงกลุ่มยากจนในหมู่กรรมกร ข้อดีของการใช้ค่าจ้างขั้นต่ำเป็นเกณฑ์ในการนิยามความยากจนคือ สามารถ

ใช้วัดในเชิงปริมาณได้ง่าย และสามารถบ่งชี้ได้ว่ากรรมกรกลุ่มใดเป็นกลุ่มที่มีความยากจนที่สุด

จากการศึกษาตารางสถานประกอบการที่ปฏิบัติไม่ถูกต้องเรื่องค่าจ้างขั้นต่ำปี 2537 พบว่าโรงงานขนาดเล็กมีการจ่ายค่าจ้างต่ำกว่าอัตราค่าจ้างขั้นต่ำมากที่สุด เมื่อเป็นเช่นนี้สามารถกล่าวสรุปได้ว่า กลุ่มกรรมกรที่ยากจนที่สุดคือกลุ่มที่ทำงานในสถานประกอบการขนาดเล็ก และคนงานไม่สามารถใช้สิทธิตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ได้ อันเนื่องมาจากกฎหมายแรงงานสัมพันธ์ของไทยที่ให้สิทธิในการเลิกจ้างเป็นเอกสิทธิ์ของนายจ้างแต่เพียงผู้เดียว ทำให้สภาพการจ้างและเงื่อนไขการทำงาน of โรงงานขนาดเล็กมักถูกกำหนดโดยนายจ้างแต่เพียงผู้เดียว

4. ปัญหาการดำรงชีพของคนงานที่ได้รับค่าจ้างขั้นต่ำ มีรายงานการศึกษาเรื่องปัญหาการดำรงชีพทางเศรษฐกิจของคนงานที่ได้รับค่าจ้างต่ำอยู่หลายชิ้น ผลการศึกษาทั้งหมดชี้ให้เห็นว่า ค่าจ้างขั้นต่ำมีอัตราที่ไม่เพียงพอต่อการบริโภคแม้แต่ในตัวกรรมกรคนเดียวก็ตาม และมีข้อน่าสังเกตว่าคนงานหญิงส่วนใหญ่จะใช้จ่ายอย่างประหยัดมาก เพื่อเก็บเงินส่งไปให้พ่อแม่ที่อยู่ในชนบท และในทัศนะของคนงานหญิงถือว่าส่วนนี้เป็นรายจ่ายที่จำเป็นมาก เมื่อค่าจ้างไม่เพียงพอต่อการครองชีพ ส่งผลให้คนงานส่วนใหญ่ตกอยู่ในภาวะหนี้สินเรื้อรัง มีการกู้หนี้ยืมสินในอัตราดอกเบี้ยร้อยละ 10-25 ต่อเดือน นอกจากนี้ยังพบว่ามีการเล่นแชร์ โดยเปิก่อนในมือแรกๆแล้วค่อยๆส่งดอก อย่างไรก็ตามการเล่นแชร์นี้มีความเสี่ยงและอัตราดอกเบี้ยสูง ประเด็นสำคัญอีกเรื่องหนึ่งคือการเล่นหวยใต้ดิน ที่สะท้อนให้เห็นว่าคนงานเหล่านี้ยังยากจนจึงต้องหาความหวังด้วยการเล่นหวยนั่นเอง

5. ทางออกสำหรับปัญหาค่าจ้างไม่พอยังชีพของกรรมกร มี 2 แนวทางใหญ่ๆคือ ทางออกเชิงบุคคลและทางออกเชิงกลุ่ม

ทางออกเชิงบุคคล คือ รัดเข็มขัดให้แน่นขึ้น/ การหารายได้เพิ่มโดยทำงานล่วงเวลา/ การหารายได้พิเศษ เช่น การขายส้มตำ/ หาอาหารจากแหล่งธรรมชาติ เช่น เก็บผักบุ้งในบึงมาประกอบอาหาร/ แต่งงานช้าลง/ และหาทางออกสำหรับการเลี้ยงบุตร เช่น ส่งบุตรไปให้ญาติที่ต่างจังหวัดเลี้ยง

ทางออกเชิงกลุ่ม คือ การจัดตั้งสหภาพแรงงาน สหกรณ์ต่างๆ เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกัน แต่มักทำได้เฉพาะในสถานประกอบการขนาดใหญ่และมี

ความมั่นคง ส่วนในสถานประกอบการขนาดเล็กต้องใช้ทางออกเชิงบุคคลเพียงอย่างเดียว

6. ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ใช้ในการอธิบายความยากจนของกรรมกร จากการศึกษาพบว่ากรรมกรของไทยได้รับค่าจ้างที่ต่ำมากทั้งนี้เนื่องจาก การผลิตสินค้าส่งออกของไทยต้องนำเข้าวัตถุดิบ สินค้าชิ้นกลาง และเทคโนโลยี แต่อาศัยที่ได้เปรียบจากแรงงานราคาถูกที่อพยพจากชนบทเข้ามาเป็นจำนวนมาก แรงงานเหล่านี้มีการศึกษาค่ำและเป็นแรงงานที่ไร้ฝีมือ/ โครงสร้างการผลิตภายในประเทศที่ขยายตัวสูง ได้แก่ โรงงานขนาดเล็กและภาคการผลิตนอกระบบ ทำให้มีการกดขี่แรงงานสูง/ การขาดความเข้มแข็งของสหภาพแรงงาน ทำให้ไม่สามารถให้ความคุ้มครองและปรับปรุงสภาพการจ้างงานที่เป็นธรรมได้

7. กลับมาสู่ปัญหาการนิยามของความยากจน ในการศึกษาเรื่องความยากจนโดยโยงเข้ากับการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตแล้ว การนิยามความยากจนไม่สามารถใช้ลักษณะทั่วไปได้ เนื่องจากนิยามความยากจนภาคเกษตรกรรมอาจเป็นเรื่องของการมีปัจจัยดำรงชีพที่เพียงพอ แต่จะใช้นิยามนี้กับกลุ่มกรรมกรคงไม่ได้ ดังนั้นเพื่อความหมายของความยากจนในกลุ่มกรรมกร มีความหมายครอบคลุมทั่วถึง ผู้วิจัยเห็นว่าควรรวมปัจจัยทั้งสี่ คือ การดำรงชีพที่เพียงพอแก่ตนเองและครอบครัว/ มีความมั่นคงในอาชีพและรายได้พอสมควร/ มีสภาพการทำงานที่ไม่เสี่ยงต่อสุขภาพและความปลอดภัย/ เป็นผู้ไม่ไร้อำนาจในการต่อรอง

นอกจากนี้การกำหนดเส้นความยากจนสำหรับกรรมกรจะต้องสูงกว่า เกษตรกรที่สามารถพึ่งพาแหล่งอาหารจากธรรมชาติได้มากกว่า และเส้นความ ยากจนของกรรมกรในกรุงเทพฯ ที่มีค่าครองชีพสูงก็ควรจะสูงกว่ากรรมกรในชนบท

ชื่อผลงาน	ความยากจนในชนบท
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย
ผู้วิจัย	กฤษฎา บุญชัย
วัน/เดือน/ปี	ตุลาคม 2541
เครื่องมือที่ใช้	ข้อมูลต่างๆที่เกี่ยวข้อง และใช้การศึกษาในเชิงพรรณนา
สรุป	พัฒนาการปัญหาที่สร้างภาวะยากจนแก่คนชนบท

1. ยุคปรับระบบเศรษฐกิจดั้งเดิมสู่เศรษฐกิจการค้า ปฏิวัติเกี่ยวกับทุนนิยม ค่าเช่า

การเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจการเมืองระดับโลกได้ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเมื่อไทยเปิดประเทศค้าขายกับตะวันตก แผนพัฒนาเศรษฐกิจฉบับที่ 1 พ.ศ.2504 ในช่วงสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เกิดนโยบายปฏิวัติเขียวที่เข้ารื้อระบบเกษตรเดิมของไทย จากที่เน้นการยังชีพไปสู่เกษตรแผนใหม่ ในเชิงพาณิชย์และอุตสาหกรรม โดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่จากภายนอกเข้ามาเกี่ยวข้อง นำมาสู่ความล้มเหลวของเกษตรกรในการผลิต ตามมาด้วยปัญหาหนี้สินและการเคลื่อนย้ายแรงงานไปบุกเบิกที่ทำกินใหม่ ความล้มเหลวทางการผลิตของเกษตรกรผนวกกับการขยายตัวของกลไกตลาดทำให้เกิดผลกระทบต่อโครงสร้างความสัมพันธ์ในท้องถิ่น ระบบทุนนิยมค่าเช่าได้เข้ามาขยายตัวและยึดการผลิตของเกษตรกร ในส่วนของโครงการพัฒนาของรัฐ เช่น การสร้างเขื่อนที่ต้องอพยพคน การเกิดเครือข่ายของภาคธุรกิจ เช่น สภาหอการค้า สภาอุตสาหกรรม ล้วนแต่สนับสนุนทุนนิยมอภิสถิธิหรือทุนอุปถัมภ์ ที่สืบทอดมาจากชนบทเข้าสู่เมือง สร้างความเติบโตให้แก่อุตสาหกรรมและเมือง แต่ไปลดทอนปิดกั้นการเติบโตของชนบท และเปิดโอกาสให้เอกชนเข้าจับจองที่ดินของเกษตรกรได้

2. ยุคการเติบโตอุตสาหกรรม การแย่งชิงทรัพยากรธรรมชาติและสังคมจากชนบท

ช่วงทศวรรษที่ 2520 เกิดวิกฤติทางเศรษฐกิจซึ่งเป็นผลมาจากวิกฤติราคาน้ำมันครั้งที่ 2 ของโลก รัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ (พ.ศ.2522-23) แก้ปัญหาวิกฤติเศรษฐกิจโดยการรับเงินกู้จาก IMF โดยเน้นอุตสาหกรรมส่งออก และเร่งรัดการปฏิรูปภาคการเกษตร การสร้างงานในชนบท เพราะปัญหาการว่างงานและปัญหาช่องว่างในการกระจายรายได้เพิ่มขึ้น แต่การแก้ปัญหาด้วยวิธีนี้กลับยังทำให้คนจน

จนลง และการกระจายรายได้เกิดการกระจุกตัวอยู่ที่เมืองใหญ่ โดยเฉพาะที่กรุงเทพฯ เท่านั้น

3. ยุคเศรษฐกิจฟองสบู่ การเก็งกำไร และการเติบโตของทุนนิยมไทย

เศรษฐกิจฟองสบู่เริ่มเกิดขึ้นตั้งแต่ปี 2529 รัฐเริ่มชุนโยบายให้ประเทศไทยเป็น NICs และมีแผนลดประชากรภาคเกษตรลง จากแผนพัฒนาฉบับที่ 7 ที่ตั้งเป้าลดประชากรภาคเกษตรจากร้อยละ 65 ให้เหลือร้อยละ 40 เมื่อสิ้นสุดแผนฯ 7 นอกจากนี้การเติบโตของภาคอุตสาหกรรมภาคบริการทั้งการท่องเที่ยวและการขยายนิคมอุตสาหกรรม ก่อให้เกิดการกว้านซื้อที่ดิน ทำให้ชาวบ้านที่ไม่มีที่ทำกินเป็นของตนเองต้องขายที่ทำกินไปที่ป่า เมื่อรัฐให้สัมปทานป่าและแบ่งพื้นที่ป่าออกเป็นป่าอนุรักษ์และป่าเศรษฐกิจ เพื่อให้เช่าที่ปลูกป่าพาณิชย์ ทำให้ที่ดินสาธารณะของชุมชนถูกแย่งชิง จนเกิดเป็นปัญหาความขัดแย้ง โดยเฉพาะในภาคอีสานและภาคเหนือชาวบ้านคัดค้านสัมปทานป่าจนยกเลิกไปในปี 2531

4. ยุคโลกาภิวัตน์รัฐและทุนเบียดประชาชนตกขอบในนามการพัฒนาและการอนุรักษ์

จุดที่เกิดการเปลี่ยนแปลงครั้งใหญ่ ที่ทำให้ประเทศไทยถูกผนวกเข้ากับตลาดเสรีในกระแสโลกาภิวัตน์อย่างยากที่จะถอนตัว คือ การเปิดนโยบายการเงินเสรี (BIBF) ในสมัยรัฐบาลอานันท์ ผลกระทบจากการถูกผนวกเข้ากับทุนนิยมโลก ทำให้บทบาทของภาครัฐกิจอุตสาหกรรม ภาคการเงิน เติบโตอย่างรวดเร็ว รายได้ประชาชาติในภาพรวมจึงสูงขึ้น ตัวเลขที่แสดงภาวะการยากจนในแบบสัมบูรณ์ดูดีขึ้น เมื่อรายได้ต่อหัวของประชากรสูงขึ้น แต่ความยากจนสัมพัทธ์กลับมีปัญหารุนแรง เมื่อช่องว่างของรายได้กระเียบออกห่างมากทุกขณะ ความรุนแรงเชิงโครงสร้างที่สร้างปัญหาความยากจนให้แก่ประชาชนชนบท ทำให้เกิดปัญหาการว่างงาน การอพยพเข้าเมือง การขายที่ดิน รวมถึงปัญหาดังคม ปัญหายาเสพติด โสเภณี โรคเอดส์ อาชญากรรม และคนจนในชนบทหนีเข้ามาเป็นคนจนในเมืองมากขึ้น นอกจากนี้กระแสความเคลื่อนไหวเรื่องสิ่งแวดล้อม รัฐที่เคยจัดการป่าในฐานะสินค้าไม้ก็เปลี่ยนมาเป็นการขายอำนาจรัฐเข้าควบคุมพื้นที่ในนามของการอนุรักษ์ มีการประกาศเขตป่าอนุรักษ์ครอบคลุมทับป่าชุมชน ที่ทำกิน และที่อยู่อาศัยของชาวบ้าน โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือ ก่อให้เกิด "สมัชชาคนจน" ในปี 2539 เพื่อผลักดันให้รัฐยอมรับสิทธิชุมชน การเคลื่อนไหวนี้แสดงให้เห็นว่า ความยากจนนั้นมีใช่ยากจนเพียงเงินทอง แต่เป็นการจนสิทธิ จนอำนาจในการกำหนดวิถีตนเองทั้งในด้าน

เศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ความยากจนในทัศนะเช่นว่านี้
แก้ด้วยการกระจายรายได้เพียงอย่างเดียวไม่ได้ แต่ต้องปรับโครงสร้าง
ใหม่ให้เกิดความสมดุลและความหลากหลาย ยิ่งกว่านั้นในปัจจุบันมี
สถานการณ์ที่ทำนายคนจนยิ่งซับซ้อนมากขึ้น นั่นคือ บทบาทของบรรษัท
ข้ามชาติที่เข้ามาแย่งชิงทรัพยากรและควบคุมเศรษฐกิจการเมืองไทย และ
ระบบสิทธิบัตรการค้า กลไกทางการค้าระดับโลกที่ผนวกเอากระแสสิ่ง
แวดล้อม สิทธิมนุษยชน จะพุ่งเข้ากดดันต่อประเทศโลกที่สาม รัฐเองก็เริ่ม
สูญเสียบทบาทในการจัดการภาคลงทุนไทยผสมกับทุนข้ามชาติ ยิ่งเป็น
ปัญหาที่ขบวนการเคลื่อนไหวของคนจนล้าหลังภายในประเทศยากที่จะรับ
มือได้

ยุทธศาสตร์ วิธีการแสวงหาทางออกต่อปัญหาความยากจน

ทางออกของคนจนในชนบทอาจแบ่งได้เป็น 2 ระดับ คือ

1. ในระดับปัจเจกบุคคล คือ การพึ่งรายได้จากเมืองในรูปแบบการขาย
แรงงาน/ การพึ่งฐานทรัพยากรธรรมชาติเป็นพื้นที่สาธารณะของชุมชน/
การอาศัยต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมในชุมชน (เช่น การช่วยเหลือ
เกื้อกูลกัน)/ แสวงหารายได้จากเศรษฐกิจนอกระบบ (เช่น ขายยาบ้า)/ ทำ
เกษตรผสมผสาน วนเกษตร พุทธเกษตร และขยายแนวคิดให้เกิดเป็นกลุ่ม
เป็นเครือข่าย

2. ในระดับชุมชน กลุ่ม เครือข่าย

ก. การสร้างระยะห่าง (Space) จากระบบเศรษฐกิจการตลาด เน้นการพึ่ง
ตนเองทั้งการผลิตและการตลาด แล้วจึงเชื่อมกลไกกับตลาดหลัก โดย
พยายามไม่ให้กลไกตลาดมาเป็นตัวควบคุมวิถีทางเศรษฐกิจแบบ
เบ็ดเสร็จ

ข. ต่อสู้ภายใต้ระบบเศรษฐกิจการตลาด คือ การรวมตัวกันเป็นเครือข่าย
เพื่อสู้ระบบกลไกของตลาด แต่เน้นการเข้าไปต่อรองกับรัฐบาล

ค. ต่อสู้เพื่อปกป้องทรัพยากร/สิทธิชุมชน คือ การรวมกันเป็นเครือ
ข่ายเพื่อต่อสู้ป้องกันสิทธิชุมชนต่อฐานทรัพยากรของตนเอง เช่น สมัชชา
ชาวนาชาวไร่อีสาน สมัชชาคนจน เป็นต้น เพื่อผลักดันให้รัฐและสังคม
ปรับเปลี่ยนเชิงโครงสร้างให้ชุมชนท้องถิ่นมีที่ยืนในสังคม หรือที่เรียกกันว่า
"สิทธิชุมชน"

งานศึกษา "ความยากจน" สามารถจัดแบ่งเป็นประเภทต่างๆ ได้ดังนี้

1. งานศึกษาเพื่อนิยามความหมาย "ความยากจน" และการสร้างเกณฑ์ความยากจน

- 2.งานศึกษาด้านทัศนคติ ความพึงพอใจ ของคนจนต่อการพัฒนาการให้
ความรู้ หรืองานประเมินผลโครงการแก้ปัญหาความยากจน
- 3.งานศึกษาบริบทโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ที่สร้างปัญหาความยากจน
- 4.ศึกษาที่สะท้อนมุมมอง ความคิด วัฒนธรรม ตลอดจนความเคลื่อนไหว
ของคนจนเองในการปรับตัวหรือต่อต้านนโยบาย โครงการพัฒนาที่มา
กระทำต่อคนจน และแสวงหาทางเลือกการพัฒนาที่มาจากประชาชนเอง
- 5.งานศึกษาเพื่อกำหนดแนวทางการสร้างความเข้มแข็งชุมชนและประชา
สังคม

ชื่อผลงาน	โครงการกลยุทธ์การพัฒนาประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มสมรรถนะของภาคเกษตร
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
ผู้วิจัย	ศ.ดร.มิ่งสรรพ ขาวสะอาด/ ศ.ดร.อัมมาร สยามวาลา/ นางสาวปริญญา รัตน์ เลี้ยงเจริญ/ นายสมบัติ แซ่แซ่/ นายสมเกียรติ เรืองจันทร์/ นางชมัยพร วิเศษมงคล
เดือน/ปี	มีนาคม 2541
วัตถุประสงค์	1. เพื่อทบทวนและประเมินรูปแบบการบริหารจัดการการพัฒนาการเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องที่มีอยู่ในปัจจุบัน 2. เพื่อเสนอรูปแบบและกระบวนการที่จะขยายมูลค่าเพิ่มการเกษตรอย่างเป็นระบบและขั้นตอนที่สามารถนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้การดำเนินนโยบายการพัฒนาการเกษตรบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาสมรรถนะภาพทางเศรษฐกิจของประเทศในอนาคต
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เกษตรกรจำนวน 29 ราย ผู้ประกอบการค้าและอุตสาหกรรม 17 ราย ข้าราชการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจำนวน 22 ราย รวมทั้งสิ้น 68 ราย และข้อมูลทุติยภูมิที่เกี่ยวข้อง
สรุป	- การศึกษาศักยภาพการส่งออกของภาคเกษตรและอุตสาหกรรมแปรรูปของไทย พบว่าอัตราการขยายตัวของการส่งออกระหว่างปี 2537-2539 มีแนวโน้มลดลง - การถดถอยของภาคเกษตรและอุตสาหกรรมต่อเนื่องมีสาเหตุมาจากความเสื่อมโทรมของทรัพยากรที่รองรับภาคการเกษตร/ การขาดแรงงานหนุ่มสาว/ การเพิ่มขึ้นของต้นทุนแรงงานและปัจจัยการผลิตอื่นซึ่งเกิดจากการขยายตัวของการผลิตในภาคเศรษฐกิจอื่น/ และนโยบายการจัดการของรัฐ - ขนาดของภาคเกษตรลดลงโดยเปรียบเทียบกับภาคเศรษฐกิจอื่น ซึ่งจะพบเห็นทั่วไปเมื่อประเทศพัฒนาอุตสาหกรรมมากขึ้น แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าขนาดของภาคเกษตรจะหดตัวลง แต่จะขึ้นอยู่กับความสามารถที่จะสร้างความได้เปรียบใหม่ด้านการเกษตรในอนาคต - ในระยะยาวคาดว่าขนาดของภาคเกษตรจะลดลงเรื่อยๆ การขยายตัวของภาคเกษตรในอนาคตจะอยู่ในพื้นที่ใช้แรงงานน้อยแต่ใช้พื้นที่มาก ซึ่ง

สวนกับนโยบายที่จะสนับสนุนพืชที่มีมูลค่าสูงซึ่งต้องใช้แรงงานและความ
ประณีต

- ตลาดผู้บริโภครายในประเทศและโดยเฉพาะตลาดส่งออกต่างประเทศ
จะให้ความสำคัญด้านคุณภาพสินค้า ความสะดวกในการบริโภคและ
ปัญหาสุขอนามัย และความรับผิดชอบต่อผู้ผลิตต่อสิ่งแวดล้อม
- การจัดการอุปทานของรัฐและการรักษาเสถียรภาพของราคาทำให้เกิด
ผลเสียหลายประการ เช่น มีนโยบายและมาตรการขัดแย้งกันเองทำให้สูญเสีย
ปริมาณโดยใช่เหตุ/ เชื้อต่อผู้มีอำนาจทางการเมืองให้เข้ามาแทรก
แซงตลาดเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน/ เกิดการเลือกปฏิบัติระหว่างกลุ่มอุตสาหกรรม
โดยเฉพาะกลุ่มสินค้าเกษตร และกลุ่มแปรรูปเกษตรเพื่อส่งออก
ที่อยู่ในฐานะเสียเปรียบ ทำให้แบ่งทอนศักยภาพในระยะยาว/ ทำให้ระบบ
นิเวศเสื่อมโทรมและตัดทอนโอกาสที่จะทำให้เกิดอุตสาหกรรมต่อเนื่องใน
ระดับสูง
- การแทรกแซงของรัฐในภาคเกษตรทำให้ราคาสินค้าเกษตรไม่เป็นไปตาม
ราคาตลาด ทำให้เกิดการบิดเบือนและเพิ่มต้นทุนและความเสี่ยงให้แก่
ภาคอุตสาหกรรมต่อเนื่อง
- ผลกระทบจากนโยบายการจัดสรรทรัพยากรของรัฐโดยเปรียบเทียบ
ระดับการคุ้มครองที่แท้จริงและดัชนีการใช้ต้นทุนทรัพยากรในประเทศ พบ
ว่า อุตสาหกรรมเกษตรที่มีนโยบายเฉพาะ เช่น สุรา น้ำตาล ยาสูบ ได้รับ
การคุ้มครองในระดับสูงมาก ส่วนอุตสาหกรรมเกษตรแปรรูปที่มีศักยภาพ
ในการส่งออกสูงกลับเป็นอุตสาหกรรมที่ได้รับสัญญาณเศรษฐกิจทางลบ
จากนโยบายของรัฐ

ข้อเสนอแนะทางนโยบาย

1. นโยบายการเกษตรควรเป็นนโยบายที่ใช้เพิ่มความแข็งแกร่งให้ภาค
เกษตรไม่ใช่เพื่อแก้ปัญหาความยากจน
2. รัฐบาลควรยกเลิกนโยบายการจัดการอุปทาน (Supply Management)
แต่ควรใช้นโยบายด้านการจัดการความเสี่ยง (Risk Management) ให้กับ
ภาคการเกษตรแทน เช่น การลงทุนและการสนับสนุนเทคโนโลยี เป็นต้น
3. รัฐต้องกำหนดนโยบายที่แน่นอนเกี่ยวกับการลงทุนด้านเทคโนโลยีการ
เกษตร และเทคโนโลยีอุตสาหกรรมเกษตร ตลอดจนการแยกบทบาทของ
ภาครัฐและเอกชน ทั้งการมีมาตรการสนับสนุนภาคเอกชนที่ชัดเจนรวมทั้ง

มาตรการด้านอนามัยพืชและสุขอนามัย และเปิดโอกาสให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนในการกำหนดทิศทางการวิจัยและพัฒนามากกว่าปัจจุบัน

4. รัฐควรยกเลิกการแทรกแซงตลาดปัจจัยการผลิตและสินค้าเกษตร
5. รัฐควรปฏิรูประบบการส่งเสริมการเกษตรของรัฐ
6. ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ (ธกส.) ต้องมีบทบาทมากขึ้นในการปล่อยสินเชื่อระยะยาวให้แก่ภาคเกษตร และสินเชื่อเพื่ออุตสาหกรรมเกษตร

ชื่อผลงาน	โครงการกลยุทธ์และแนวทางการประสานความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้านเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้านการเกษตรในระยะยาว	
ลักษณะงาน	งานวิจัย	
ผู้วิจัย	ดร.มิ่งสรรพ ขาวสะอาด	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
	ดร.อัชนา ณ ระนอง	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
	ดร.จิรวรรณ ฉายสุวรรณ	สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
เดือน/ปี	มีนาคม 2541	
วัตถุประสงค์	1. เพื่อประเมินศักยภาพของประเทศเพื่อนบ้านในการพัฒนาการเกษตรและผลกระทบของการพัฒนาการเกษตรของประเทศเพื่อนบ้านต่อภาคเกษตรของไทยในปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต และโอกาสการได้รับผลประโยชน์จากการพัฒนาการเกษตรของประเทศเพื่อนบ้าน 2. เพื่อกำหนดแนวทางในการปรับกลยุทธ์การพัฒนาการเกษตรของไทยให้สามารถได้รับประโยชน์จากการพัฒนาการเกษตรของประเทศเพื่อนบ้าน และสามารถร่วมมือกันพัฒนาการเกษตรในภูมิภาคนี้ได้อย่างยั่งยืน	
ข้อมูลที่ใช้	รวบรวมข้อมูลสถิติภูมิของไทยและประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เห็นภาพรวมด้านศักยภาพการผลิตและการค้าด้านการเกษตร และสัมภาษณ์บุคคลต่างๆที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนภาครัฐและเอกชนจำนวน 100 คน	
ทฤษฎี-แนวคิด	การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้านการค้าสินค้าเกษตรกับประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะปัจจัยที่อธิบายถึงความได้เปรียบเสียเปรียบจะอาศัยสถิติการค้าและการสัมภาษณ์พ่อค้าขายแดน เนื่องจากสถิติของประเทศเพื่อนบ้านยังค่อนข้างจำกัดและยังไม่อยู่ในระดับที่น่าเชื่อถือได้	
สรุป	1. ความร่วมมือไทย-ญานาน ในปัจจุบันประเทศไทยและสาธารณรัฐประชาชนจีนยังไม่มีความร่วมมือการพัฒนาภาคเกษตรร่วมกัน แต่มีการให้ความร่วมมือทางด้านการวิชาการแก่กันในรูปแบบของโครงการการพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีใน-ไทย ได้แก่ การฝึกอบรม การจัดดูงาน เป็นต้น 2. ความร่วมมือไทย-พม่า ความร่วมมือระหว่างไทยกับพม่ามีความร่วมมือนอกภาคการเกษตรมากกว่าภาคการเกษตร ไทยให้ความร่วมมือทางวิชาการแก่พม่าน้อยที่สุด การร่วมมือภาคการเกษตรเป็นการให้ความร่วมมือในรูปแบบสัมปทานการประมงที่รัฐบาลพม่าให้แก่เอกชนไทย 3. ความร่วมมือไทย-สปป.ลาว	

ประเทศไทยและสปป.ลาวยังไม่มีการพัฒนาการเกษตรร่วมกัน ความร่วมมือที่ผ่านมาเป็นการให้ความร่วมมือทางวิชาการ เช่น การฝึกอบรม ทุน เป็นต้น

แนวทางการพัฒนาการค้าชายแดน

1. การให้ความช่วยเหลือทางวิชาการ (Technical Assistance) ที่ไทยให้แก่เพื่อนบ้านมาโดยตลอดตั้งแต่ปีงบประมาณ 2535 เป็นการมุ่งหวังผลความสัมพันธทางการเมืองระหว่างประเทศมากกว่ามุ่งหวังผลทางเศรษฐกิจ ทำให้เศรษฐกิจไทยและประเทศเพื่อนบ้านมิได้เพิ่มมูลค่าและปริมาณขึ้นเท่าใดนักในระยะ 5 ปีที่ผ่านมา ในสถานการณ์ปัจจุบันการเมืองภายในประเทศเพื่อนบ้านและการเมืองโลกได้เปลี่ยนแปลงไป จึงเป็นโอกาสที่ดีที่ไทยจะใช้นโยบายการให้ความร่วมมือทางวิชาการรวมถึงการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน (Financing Assistance) แก่ประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อเป็นยุทธวิธีการพัฒนาร่วมกันทางเศรษฐกิจ เช่น การให้ความร่วมมือการพัฒนาศูนย์เกษตรตามแนวชายแดน เป็นต้น
2. การหลีกเลี่ยงการผลิตสินค้าที่เหมือนกับประเทศเพื่อนบ้าน ทกประเทศในแถบนี้มีสินค้าที่ผลิตได้เหมือนกัน คือ ข้าว พริก กระเทียม หอมใหญ่ หอมแดง พืชตระกูลถั่ว เป็นต้น ตัวอย่างเช่น การปลูกกระเทียมในไทยประสบปัญหาต้นทุนการผลิตต่อหน่วยของไทยสูงกว่าของประเทศเพื่อนบ้าน แต่ไทยได้ผลผลิตต่อพื้นที่ใกล้เคียงกับของประเทศเพื่อนบ้าน ทำให้ไทยเสียเปรียบในการแข่งขัน ไทยจึงควรส่งเสริมการเกษตรที่ไทยมีความได้เปรียบเชิงพาณิชย์มากกว่าการปลูกแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน และสินค้าที่เหลื่อมเวลาการออกสู่ตลาดหรือสินค้าที่ประเทศเพื่อนบ้านยังมีความต้องการอีกมาก เช่น ผักสด และผลไม้ตามฤดูกาล เป็นต้น
3. การเปิดเสรีให้กับสินค้าเกษตรและการหย่อนระเบียบการค้าการนำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน โดยเฉพาะสินค้าที่เป็นวัตถุดิบในอุตสาหกรรมการเกษตรของไทย เช่น พืชตระกูลถั่ว ที่นำเข้ามาเพื่อใช้เป็นอาหารสัตว์ เป็นต้น แนวทางการเปิดเสรี เช่น การเพิ่มโควต้าสินค้าให้กับประเทศเพื่อนบ้านมากขึ้น การยกเลิกค่าธรรมเนียมสินค้านำเข้าจากประเทศเพื่อนบ้าน เป็นต้น
4. เร่งดำเนินการทำข้อตกลงการค้าชายแดนและการขนส่งสินค้าผ่านแดนไปประเทศที่สามระหว่างไทยกับ สปป.ลาว พม่า กัมพูชา และจีน จุด

อ่อนประการนี้ ทำให้ไทยไม่สามารถส่งสินค้าทางบกไปยังประเทศจีนและเวียดนามได้ ไทยต้องส่งสินค้าทางทะเล ทำให้เสียต้นทุนสูงขึ้น

5. เรงรัดให้มีการทำข้อตกลงร่วมกันระหว่างไทย พม่า จีน และลาว เพื่อพัฒนาเส้นทางเดินเรือในแม่น้ำโขง

6. เรงรัดการจัดตั้งคณะกรรมการการค้าชายแดนและความร่วมมือระหว่างพื้นที่ชายแดน

7. เรงขยายตลาดสินค้าของไทยในประเทศเพื่อนบ้าน ปัจจุบันไทยเริ่มเสียส่วนแบ่งทางการตลาดในประเทศเพื่อนบ้านเพิ่มมากขึ้น ทั้งนี้เพราะการเปิดยุทธศาสตร์ความร่วมมือเหลื่อมเศรษฐกิจระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านส่งผลให้สินค้าราคาถูกจากจีนสามารถขยายตลาดได้มากขึ้น นอกจากนี้ยังมีสินค้าจากสิงคโปร์ เกาหลีใต้ มาเลเซีย เข้ามามีส่วนแบ่งตลาดด้วย

8. การขยายเส้นทางคมนาคมระหว่างประเทศ(ทั้งทางถนนและทางรถไฟ) การคมนาคมทั้งในประเทศพม่า ลาว กัมพูชา รวมทั้งจีน (ยูนนาน) ยังไม่สะดวกเหมือนไทย การพัฒนาร่วมกันภายใต้โครงการสี่เหลียมเศรษฐกิจและหกเหลียมเศรษฐกิจจึงเป็นโอกาสที่ดีของไทยในการขยายขอบเขตตลาดและแหล่งสนับสนุนวัตถุดิบการผลิต

ชื่อผลงาน	โครงการจัดทำแผนปฏิบัติการตามแผนเร่งรัดการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	บริษัท เช่าท้อส์เอเชียเทคโนโลยี จำกัด บริษัท หลุยส์ เบอร์เฮอร์ อินเทอร์เน็ตเซ็นแนล อิงค์
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
เดือน/ปี	- / 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	✦ เพื่อให้การดำเนินการกระจายอุตสาหกรรมและธุรกิจของภาคเอกชนไปสู่ภูมิภาคเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศโดยส่วนรวม ✦ เพื่อจัดเตรียมแผนการดำเนินการโยกย้ายอุตสาหกรรมและส่งเสริมธุรกิจการลงทุนของภาคเอกชนให้กระจายออกจากกรุงเทพมหานครและปริมณฑลไปสู่ภูมิภาคอย่างเป็นขั้นตอนและสามารถนำไปสู่การปฏิบัติ ✦ เพื่อกำหนดมาตรการสิ่งจูงใจและการจัดบริการด้านต่าง ๆ ของรัฐที่จะช่วยสนับสนุนให้เกิดการโยกย้ายอุตสาหกรรมและเพิ่มโอกาสการลงทุนของภาคเอกชนไปสู่ภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากแหล่งข้อมูลต่างๆ ในช่วงปี พ.ศ. 2525-2538 ทั้งนี้ กิจกรรมทางเศรษฐกิจที่จะศึกษาในที่นี้ได้แยกเป็น 3 กลุ่ม คือ กลุ่มอุตสาหกรรมและธุรกิจเอกชน กลุ่มรัฐวิสาหกิจ และกลุ่มประชากร 2 ล้านคน ไปสู่ภูมิภาคฝั่งทะเลตะวันออกซึ่งเป็นพื้นที่พัฒนาเฉพาะกิจ
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา
สรุปโดยย่อ	จากการศึกษาพบว่า แนวคิดและกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การพัฒนาพื้นที่เป้าหมายด้วยการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจ คือ กระจายอุตสาหกรรมและธุรกิจเอกชน มีดังนี้ 1. แนวความคิดการพัฒนาเมืองได้แก่ การกำหนดลักษณะการเติบโตของเมืองในจังหวัดพื้นที่เป้าหมายโดยเน้นให้มีลักษณะของ Poly Centric ที่มีความสมบูรณ์และสมดุลย์ของที่ทำงาน ที่อยู่อาศัย และบริการทางสังคม, การสร้างความสมดุลย์ทางด้านสังคม และเศรษฐกิจของประชากรของชุมชนในพื้นที่นี้ โดยมีการจ้างงานทุกระดับอาชีพ และระดับรายได้, การรักษาทรัพยากรที่มีค่าทางธรรมชาติและประวัติศาสตร์, เน้นการใช้รถไฟฟ้าขนส่งสินค้าและคน 2. กลยุทธ์ที่จะทำให้บรรลุผลของนโยบายการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจสู่พื้นที่เป้าหมายมีดังนี้

กลยุทธ์ที่ 1 สร้างเมืองศูนย์กลาง (Central City) ให้เป็นศูนย์กลางทางธุรกิจการค้าและบริการอีกแห่งหนึ่งของประเทศไทย เพื่อกระจายงานจากกรุงเทพมหานคร

กลยุทธ์ที่ 2 สร้างเมืองบริวารรอบเมืองศูนย์กลางให้เป็นเมืองอุตสาหกรรม เมืองท่าเพื่อการขนส่งทางทะเลและทางบก เมืองพักผ่อนหย่อนใจ และเมืองที่อยู่อาศัย เมืองการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 3 สร้าง Sub-Center ของกทม.เพื่อรองรับเป็นที่อยู่อาศัยของพวก Commuter

กลยุทธ์ที่ 4 เน้นและเร่งรัดการสร้างโครงข่ายและระบบการคมนาคมขนส่งระหว่างเมือง (Inter City Transportation) ภายในภาคให้เชื่อมโยงระหว่างเมืองศูนย์กลางและเมืองบริวาร

กลยุทธ์ที่ 5 สร้างองค์การบริหารพื้นที่เป้าหมายเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพในการพัฒนาระบบสาธารณูปโภคและบริการสาธารณะ และให้มีการแข่งขันที่สมบูรณ์แบบในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนาระหว่าง กรุงเทพมหานคร และพื้นที่เป้าหมาย

สำหรับมาตรการที่นำไปสู่การโยกย้ายและกระจายอุตสาหกรรมไปสู่พื้นที่ดังกล่าวมีดังนี้ 1. มาตรการที่นำไปสู่การย้าย (Relocation) โรงงานอุตสาหกรรมในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลออกไปสู่ภูมิภาคได้แก่ ใช้กฎหมายห้ามขยายหรือติดตั้งเครื่องจักรใหม่ในโรงงานเดิม ซึ่งอยู่ในกรุงเทพมหานคร และปริมณฑลอย่างเคร่งครัด, การใช้กฎหมายสิ่งแวดล้อมเพื่อควบคุมให้โรงงานเหล่านั้นปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัด, การสนับสนุนโรงงานเป้าหมายที่อยู่ในกรุงเทพมหานครและปริมณฑลให้เคลื่อนย้ายโดยให้เงินอุดหนุนในการโยกย้ายโรงงาน ให้สิ่งจูงใจทางด้านลดหย่อนภาษีอากรในลักษณะต่างๆ และให้การสนับสนุนด้านต่างๆ เช่น ระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานด้านเศรษฐกิจ (Economic Infrastructure) ด้านต่างๆ จัดระบบบริการพื้นฐานทางสังคม (Social Infrastructure) ให้มากขึ้น จัดที่อยู่อาศัยที่มีคุณภาพและสะดวกสบาย ฯลฯ

2. มาตรการส่งเสริมอุตสาหกรรมตั้งใหม่ในส่วนภูมิภาคได้แก่การจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมต่างๆ การสนับสนุนการจัดตั้งเขตการค้าเสรีหรือเขตปลอดภาษีศุลกากรในเมืองหน้าด่าน ฯลฯ

3. มาตรการที่ควรใช้ในการส่งเสริมการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมในจังหวัดห่างไกลจากส่วนกลางมาก ๆ เช่น ให้อุตสาหกรรมที่ตั้งอยู่ในนิคม

อุตสาหกรรมที่อยู่ห่างไกลจากส่วนกลางมาก ๆ มีโอกาสได้ใช้เงินทุนอัตราดอกเบี้ยต่ำจากระบบ BIBF หรือ PIBF มากยิ่งขึ้น, การให้แรงจูงใจทางด้านราคาที่ดิน, การส่งเสริมอุตสาหกรรมที่อยู่ส่วนกลางใช้ระบบรับช่วงการผลิต (Subcontracting) ในการติดต่อสัมพันธ์กับอุตสาหกรรมที่จะจัดตั้งในนิคมอุตสาหกรรมข้างต้น ฯลฯ

4. แนวทางกำหนดพื้นที่บริเวณเสนอแนะให้ย้ายอุตสาหกรรมจากกรุงเทพและปริมณฑลออกไป แยกตามประเภทของอุตสาหกรรมเพื่อเป็นการรักษาความได้เปรียบทางการบริหารต้นทุน (Cost Management) เพื่อให้สามารถรักษาความสามารถทางการแข่งขัน (Competitiveness) ไม่ว่าจะเป็นในตลาดภายใน ตลาดต่างประเทศ หรือ ในตลาดโลกไว้ได้นั้น การกำหนดแหล่งที่ตั้งของอุตสาหกรรมเหล่านี้จึงเป็นดังนี้ คือ 4.1 บริเวณเสนออุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษและมลภาวะมาก เช่น อุตสาหกรรมฟอกหนัง เสนอแนะให้ย้ายออกไปในพื้นที่ตะวันออก ซึ่งอุตสาหกรรมนี้ต้องใช้น้ำเป็นจำนวนมาก, อุตสาหกรรมเคมี เสนอแนะให้ย้ายออกไปในพื้นที่ตะวันออก เช่น จังหวัดระยอง ซึ่งอยู่ใกล้ท่าเรือและแหล่งอุตสาหกรรมปิโตรเคมี ซึ่งเป็นอุตสาหกรรมต้นน้ำ (Up-Stream) ของอุตสาหกรรมเคมี และเป็นแหล่งที่ใกล้จุดนำเข้าสารเคมีที่จำเป็นต้องนำเข้ามาใช้ในโรงงานอุตสาหกรรมเคมีต่างๆ 4.2 บริเวณที่เสนอสำหรับอุตสาหกรรมที่ใช้แรงงานมากได้แก่ อุตสาหกรรมแปรรูปอาหารขนาดใหญ่ เสนอแนะให้ย้ายออกไปจัดตั้งในบริเวณที่มีวัตถุดิบที่ใช้ในการแปรรูปมาก ซึ่งกระจายอยู่ทั่วประเทศแล้วแต่ประเภทของวัตถุดิบที่โรงงานแปรรูปอาหารแต่ละอุตสาหกรรมต้องการใช้และเพื่อเป็นการดำเนินงานบริการของรัฐวิสาหกิจต่อพื้นที่เป้าหมายบรรลุผลของการกระจายกิจกรรมทางเศรษฐกิจไปสู่ภูมิภาค ควรกำหนดและวางแผนดังนี้

1. แหล่งเป้าหมายที่จะขยายหรือโยกย้ายได้แก่ กำหนดลักษณะของพื้นที่เป้าหมาย, กำหนดลำดับพื้นที่เป้าหมายเพื่อการขยายหรือย้ายรัฐวิสาหกิจ, ประเภทรัฐวิสาหกิจที่ขยายกิจกรรมไปยังพื้นที่เป้าหมาย

2. ขั้นตอนการย้ายควรแบ่งปฏิบัติดังนี้ 2.1 ขั้นตอนระดับนโยบายเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด โดยให้ระดับนโยบายมีการประสานงานกันมีความต่อเนื่องในนโยบายของการขยายหรือกระจายกิจกรรมสู่ภูมิภาคเพื่อการดำเนินงานที่ง่ายขึ้น 2.2 ขั้นตอนระดับปฏิบัติ ได้แก่ แก้ไขกฎระเบียบบางอย่างที่มีอยู่, ใช้พระราชบัญญัติว่าด้วยการให้เอกชนเข้าร่วม

งานหรือดำเนินกิจการในกิจการของรัฐ พ.ศ. 2535 เพื่อการระดมทุนจาก
เอกชน, จัดการประมูลแลกที่กับเอกชนและจัดการหาที่ใหม่, ประสานงาน
กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชน ฯลฯ

ชื่อผลงาน	โครงการตลาดการเงินในชนบทไทย 2539 (ตอนที่ 1)
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
ผู้วิจัย	ฝ่ายวิจัยเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันเพื่อการพัฒนาประเทศไทย
เดือน/ปี	มกราคม 2541
วัตถุประสงค์	1. เพื่อประเมินการบริการด้านการเงินของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์(ธกส.) ซึ่งรวมทั้งบริการสินเชื่อการเกษตร บริการสินเชื่อสำหรับโครงการพิเศษ และบริการด้านเงินออมที่เป็นบริการใหม่ของ ธกส. 2. เพื่อวิเคราะห์ขนาดของ ธกส. ว่าจะสามารถดำรงสถานะทางการเงินที่มีความมั่นคงได้หรือไม่
ข้อมูลที่ใช้	ให้ข้อมูลปฐมภูมิ โดยใช้แบบสอบถามกับผู้กู้ ผู้ฝากเงิน ตลอดจนการสัมภาษณ์ผู้ให้กู้และสถาบันการเงินต่างๆ
ทฤษฎี-แนวคิด	การวิเคราะห์ตลาดสินเชื่อและตลาดเงินออมในชนบท ใช้กรอบการวิเคราะห์องค์กรในภาคอุตสาหกรรม (Industrial Organization) โดยการศึกษาโครงสร้างตลาด พฤติกรรม และประเมินผลการปฏิบัติการ (Performance)
สรุป	การเปลี่ยนแปลงของตลาดสินเชื่อชนบทในรอบปี ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา สินเชื่อในระบบมีบทบาทต่อเกษตรกรไทยลดลงอย่างเด่นชัด จากร้อยละ 60 เหลือเพียงร้อยละ 40 ของปริมาณสินเชื่อชนบททั้งหมด ผู้ให้กู้ในระบบที่เคยปล่อยสินเชื่อเพื่อการเพาะปลูกและเพื่อยังชีพแก่เกษตรกรลดจำนวนและบทบาทลง ในขณะที่ร้านค้าในเมืองที่ขายสินค้าอุปโภคบริโภคถาวร (Consumer Durable) แบบผ่อนส่งก้าวขึ้นมาเป็นผู้มีบทบาทแทน ส่วนการที่สินเชื่อในระบบมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นก็เพราะความสำเร็จจากการขยายตัวของ ธกส.และสหกรณ์การเกษตร การเปลี่ยนแปลงนี้เกิดจากปัจจัยสำคัญบางประการคือ 1. เพราะในทศวรรษที่ผ่านมา ธกส.ขยายขอบข่ายบริการเข้าถึงจนเกือบครบทุกหมู่บ้าน ตลอดจนมีการปล่อยสินเชื่อสำหรับกิจกรรมเกษตรทุกประเภทและทุกฤดู ทำให้เกษตรกรที่มีฐานะปานกลางขึ้นไปไม่จำเป็นต้องพึ่งพาสินเชื่อดอกเบี้ยสูงของพ่อค้าและผู้ให้กู้ในระบบอีกต่อไป ประกอบกับการอำนวยความสะดวกด้านสาธารณสุขและการคมนาคม ทำให้ชาวบ้านลดการพึ่งพาผู้ให้กู้ในระบบในยามฉุกเฉินได้ค่อนข้างมาก

2. การทำการค้าของคนรุ่นใหม่ที่ต้องการทำการค้าแบบมีอาชีพและสร้างความชำนาญเฉพาะด้าน ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการค้าจากระบบอาศัยความสัมพันธ์ส่วนตัวในยุคของพ่อแม่ เป็นการค้าบนความสัมพันธ์แบบระบบตลาดสมัยใหม่ในรุ่นลูก

อย่างไรก็ตาม นโยบายการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของ ธกส. อาจทำให้ ธกส.เองต้องประสบกับภาวะขาดทุนได้ ทั้งนี้เพราะเงินที่ให้กู้ยืมมีอัตราดอกเบี้ยต่ำในขณะที่ ธกส.ต้องระดมเงินออมจากประชาชนและหน่วยงานราชการ โดยจ่ายดอกเบี้ยเงินฝากในอัตราที่แข่งขันกับสถาบันการเงินอื่นๆ ได้ และหาก ธกส. ไม่สามารถดำรงฐานะของตนต่อไปได้ ระบบการเงินในชนบทที่กำลังพัฒนาไปในทางที่ดี ก็อาจพังทลาย เกษตรกรก็ต้องหันกลับไปพึ่งพิงผู้ให้กู้นอกระบบเหมือนในอดีตที่ผ่านมา

ชื่อผลงาน	โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรส่งออกปี 2539
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้วิจัย	ในนามภาควิชาเศรษฐศาสตร์เกษตรและทรัพยากร คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้ ดร. ชัยวัฒน์ คนจริง หัวหน้าคณะวิจัย ดร. บุญจิต ฐิตาภิวัฒน์กุล (นักวิจัย) ดร. สุวรรณา ประณีตวาทกุล (นักวิจัย) อ. นุชนาถ มั่งคั่ง (นักวิจัย)
ผู้ว่าจ้าง	กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
เดือน/ปี	สิงหาคม 2541
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อลดปัญหา-อุปสรรคและเพิ่มศักยภาพของการผลิตสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรที่สำคัญและสินค้าที่จะพัฒนาขึ้นมาใหม่ + เพื่อลดปัญหา-อุปสรรคของการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรไปยังประเทศผู้นำเข้าโดยเฉพาะประเทศที่เป็นเป้าหมาย + เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตร รวมทั้งกำหนดแนวทางการพัฒนาคุณภาพมาตรฐานสินค้าให้เป็นที่ยอมรับของตลาดยิ่งขึ้น
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิจากหน่วยงานของรัฐและสถาบันต่างๆ พร้อมทั้งข้อมูลปฐมภูมิโดยการสำรวจ สัมภาษณ์เกี่ยวกับศักยภาพด้านการผลิต การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐาน ปัญหาอุปสรรคต่างๆ โดยสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรที่เน้นในการวิเคราะห์ครั้งนี้มี 10 ชนิดด้วยกันได้แก่ กุ้งกระป๋อง, ปลาทูนากระป๋อง, ปูกระป๋อง, ผลิตภัณฑ์อาหารจากทะเลแปรรูป (หอยลาย ปลาทูนา), สับปะรดกระป๋อง, น้ำสับปะรด, ผลไม้กระป๋อง (เงาะ ลิ้นจี่ ลำไย), ผักกระป๋อง (เห็ด มะเขือเทศ น้ำมะเขือเทศ ผักกาดดอง), ผลิตภัณฑ์ข้าว (แป้งข้าวจ้าว แป้งข้าวเหนียว เส้นหมี่ก๋วยเตี๋ยว) และผลิตภัณฑ์ถุงมือยาง
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา โดยพิจารณาการตรวจสอบมาตรฐานสินค้าอุตสาหกรรมการเกษตรและผลิตภัณฑ์อาหารในต่างประเทศที่เป็นคู่ค้าสำคัญของไทยได้แก่ สหรัฐอเมริกา, แคนาดา, ญี่ปุ่น, ออสเตรเลีย และกลุ่มสหภาพยุโรป (อังกฤษ ไอร์แลนด์เหนือ เยอรมนี เนเธอร์แลนด์) และนำมาเปรียบเทียบกับของประเทศไทย

สรุปโดยย่อ

จากการศึกษาพบว่าในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมาการส่งออกสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรของไทยโดยเฉพาะกลุ่มสินค้าอาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป, กลุ่มสินค้าน้ำตาลทรายและกากน้ำตาล, กลุ่มสินค้าน้ำปลาและเครื่องปรุงรส และกลุ่มสินค้าผลิตภัณฑ์ยางนั้นมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นทุกปี อย่างไรก็ตามการส่งออกสินค้าอาหารทะเลกระป๋อง แปรรูปแม้จะมีสัดส่วนการส่งออกสูงสุด แต่ก็มียัตราการขยายตัวลดลงในระยะ 2 ปีที่ผ่านมา ส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการขาดแคลนวัตถุดิบสำหรับแปรรูป และอีกส่วนหนึ่งมาจากการแข่งขันกับประเทศคู่แข่งอื่นๆ การกีดกันทางการค้าในรูปแบบต่างๆ และปัญหาด้านมาตรฐานคุณภาพของสินค้า/ผลิตภัณฑ์ ซึ่งในส่วนของปัญหามาตรฐานของสินค้าอุตสาหกรรมเกษตรนั้นพบว่าสามารถจำแนกได้เป็นสามกลุ่มคือ 1. ปัญหาภายในประเทศ ได้แก่ ด้านวัตถุดิบ (ขาดแคลนและคุณภาพต่ำ), ด้านบรรจุภัณฑ์และด้านกระบวนการผลิต 2. ปัญหาในตลาดต่างประเทศ ได้แก่ สินค้าด้อยคุณภาพ, ปัญหาด้านบรรจุภัณฑ์มีรอยบุบหรือรั่วซึมและไม่ผ่านเกณฑ์ของการตรวจสอบ ณ จุดนำเข้า และระบบการส่งออกในรูปแบบของบริษัทที่ไม่มีโรงงานผลิตเป็นของตัวเอง 3. ปัญหามาตรฐานระบบและการตรวจสอบคุณภาพได้แก่ มาตรการข้อบังคับทางกฎหมายต่างๆ (Mandatory Measures) และ มาตรการโดยสมัครใจ (Voluntary Measures) ได้แก่ ระบบ ISO9000, ISO14000 เป็นต้น ส่วนกลุ่มสินค้าที่มีปัญหาค่อนข้างมากได้แก่ กลุ่มอาหารทะเลกระป๋องแปรรูป และกลุ่มผัก ผลไม้กระป๋อง ส่วนประเทศที่มีการเข้มงวดของการตรวจสอบมาตรฐานสินค้านำเข้ามากที่สุดคือ สหรัฐอเมริกา ทั้งนี้คณะผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางเพื่อการพัฒนาและแก้ไข ปัญหาต่างๆ โดยเน้นที่ด้านคุณภาพ-ความปลอดภัยของสินค้าและผลิตภัณฑ์เป็นหลัก โดยแบ่งแยกตามความเร่งด่วนดังนี้ มาตรการเร่งด่วนได้แก่ มาตรการตรวจสอบและปรับปรุงฉลากสินค้าส่งออก, การแก้ไขปัญหาสิ่งเจือปนในสินค้าอาหาร และการพัฒนาตรวจสอบเทคโนโลยีบรรจุภัณฑ์ ส่วนมาตรการในระยะปานกลางและระยะยาวได้แก่ มาตรการเร่งรัดพัฒนาคุณภาพและการตรวจสอบคุณภาพวัตถุดิบ, มาตรการประกันคุณภาพสินค้า/ผลิตภัณฑ์ (Quality Assurance Program) และการปรับโครงสร้างองค์กรและระบบการควบคุม-ตรวจสอบมาตรฐานสินค้าภายในประเทศ

ชื่อผลงาน	โครงการวิจัยอุตสาหกรรมแปรรูปลำไย
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
ผู้วิจัย	ผศ. รัตนา อัดตปัญญา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ดร.กมล งามสมสุข คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ. อนุสนธิ์ อัดตปัญญา คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.ศรัณย์ อารยะรังสฤษฎ์ คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ อ.เยาวเรศ เขาวพูนผล คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
เดือน/ปี	มิถุนายน 2541
วัตถุประสงค์	1. เพื่อศึกษาภาพรวมของการผลิตและการตลาดอุตสาหกรรมแปรรูปลำไย 2. เพื่อศึกษาผลตอบแทนทางเศรษฐกิจในขนาดต่างๆ ของอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยอบแห้งทั้งเปลือก และลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ 3. เพื่อศึกษาสภาพการตลาดในภาพรวมของอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยทั้งในและต่างประเทศ 4. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ของอุตสาหกรรมลำไยรวมทั้งกฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง 5. เพื่อเสนอแนวทางหรือมาตรการในการพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยของภาครัฐให้มีประสิทธิภาพสูงทั้งทางด้านการผลิตและการตลาด
ข้อมูลที่ใช้	ใช้ข้อมูลทุติยภูมิ จากรายงานการศึกษาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ส่วนการเก็บข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการแปรรูปลำไยกระป๋อง และลำไยอบแห้ง ผู้รวบรวมหรือส่งออกลำไยอบแห้งผู้ขายปลีกลำไยอบแห้ง ในปีการผลิต 2539
แบบจำลอง-เครื่องมือ	ใช้การวิเคราะห์เชิงคุณภาพ โดยใช้สถิติพรรณนาเพื่ออธิบายสภาพของอุตสาหกรรมแปรรูปลำไย รวมถึงปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้น
สรุป	โรงงานที่ทำลำไยกระป๋องจะอยู่ในจังหวัดเชียงใหม่มากที่สุด รองลงมาคือ จังหวัดเชียงราย ลำปาง และลำพูน คือ 20, 4, 2 และ 2 ราย ตามลำดับ และผลิตเพื่อการส่งออกเป็นหลัก ส่วนใหญ่จะเป็นการผลิตเกรดเอ เนื่องจากตลาดส่งออกต้องการผลผลิตที่มีคุณภาพดี การแปรรูปลำไยอบแห้งที่ผลิตแบ่งออกเป็น 2 ชนิดคือ อบแห้งเฉพาะเนื้อและอบแห้งทั้งเปลือก ผลผลิตของลำไยอบแห้งทั้ง 2 ชนิด ยังไม่มีการกำหนดมาตรฐานที่แน่นอนส่วนใหญ่จะดูจากขนาดของผล และ

ความแห้ง สำหรับลำไยอบแห้งทั้งเปลือก สีของเนื้อลำไยและความสมบูรณ์ของผลลำไยอบแห้งสำหรับลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อ

การผลิตลำไยกระป๋องของโรงงานแปรรูปต่างๆ จะมีโครงสร้างของต้นทุนที่เหมือนกัน โดยจำแนกออกเป็นค่าใช้จ่ายประเภทต่างๆ ได้แก่ ค่าวัตถุดิบประมาณร้อยละ 43-51 ของต้นทุนการผลิตทั้งหมด รองลงมาเป็นค่าบรรจุหีบห่อ (ร้อยละ 25-29) ที่เหลือเป็นค่าแรงงานและค่าใช้จ่ายอื่นๆ (ร้อยละ 24-28) อย่างไรก็ตามเมื่อทดสอบความแตกต่างของต้นทุนรวมเฉลี่ยของผู้ผลิตแล้ว พบว่า ต้นทุนรวมเฉลี่ยของผู้ผลิตลำไยอบแห้งจำแนกตามชนิดของเตาหรือเชื้อเพลิง และขนาดการผลิตไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %) อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงอัตราผลตอบแทนต่อการลงทุน จะพบว่า ผู้ผลิตลำไยอบแห้งทั้งเปลือกมีอัตราผลตอบแทนสูงสุด (ร้อยละ 31.98 สำหรับผลตอบแทนรวม หรือร้อยละ 39.39 สำหรับอัตราผลตอบแทนที่เป็นเงินสด) รองลงไปเป็นผู้ผลิตลำไยอบแห้งเฉพาะเนื้อโดยใช้เตาตู้และเตาฟืน (ร้อยละ 25.8 และ 13.02 สำหรับอัตราผลตอบแทนรวม และร้อยละ 38.56 และ 25.12 สำหรับอัตราผลตอบแทนที่เป็นเงินสด)

ตลาดของลำไยกระป๋อง ประกอบด้วย สิงคโปร์ มาเลเซีย ฮองกง และสหรัฐอเมริกา ตลาดลำไยอบแห้งมีฮ่องกง และจีนเป็นตลาดที่สำคัญ ส่วนตลาดสำหรับลำไยแช่แข็งคือ สหรัฐอเมริกา ฮองกง และญี่ปุ่น

ประเทศจีนเป็นตลาดลำไยอบแห้งที่สำคัญของไทย คือ ในปี 2539 จีนนำเข้าลำไยอบแห้งจากประเทศไทยคิดเป็นร้อยละ 90 ของปริมาณลำไยอบแห้งที่ส่งออกทั้งหมด แต่เนื่องจากการส่งออกลำไยอบแห้งดังกล่าวถูกควบคุมโดย “รัฐวิสาหกิจของจีน” และมีภาษีการนำเข้าที่สูง การนำเข้าลำไยอบแห้งส่วนใหญ่จึงไม่เป็นทางการ กล่าวคือ เมื่อลำไยอบแห้งถึงประเทศจีน ผู้นำเข้าจะเปิดโรงแรมเป็นสำนักงานขายชั่วคราว ผู้ซื้อที่ต้องการลำไยอบแห้งต้องมาติดต่อทำการค้าตามโรงแรมเหล่านั้น

เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ จึงได้กำหนดวิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยภายในปี 2545 คือ อุตสาหกรรมแปรรูปลำไยเป็นธุรกิจชั้นนำ และได้มาตรฐานสากล เพื่อให้วิสัยทัศน์ของอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยที่กำหนดไว้บรรลุผลสำเร็จจำเป็นต้องกำหนดเป้าหมายของแผนพัฒนาอุตสาหกรรม

สาหกรรมแปรรูปลำไยให้ชัดเจน ซึ่งเป้าหมายของแผนพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยมีดังนี้

- 1) เพื่อให้ผลิตภัณฑ์ลำไยแปรรูปสามารถแข่งขันและเป็นที่ยอมรับของตลาดโลกว่าผลิตภัณฑ์ลำไยแปรรูปจากไทย มีคุณภาพเป็นเลิศ ได้มาตรฐาน สะอาดและปลอดภัย

- 2) เพื่อแก้ปัญหาลำไยล้นตลาดและราคาตกต่ำอย่างยั่งยืน

การดำเนินงานเพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยบรรลุตามเป้าหมายควรมีองค์การระดับชาติ ซึ่งมีสภาพกึ่งรัฐกึ่งเอกชน มีการกำหนดนโยบายแนวการดำเนินงานและลงมือปฏิบัติงานอย่างจริงจัง เพื่อให้การพัฒนาอุตสาหกรรมแปรรูปลำไยบรรลุเป้าหมาย

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาการพยากรณ์การส่งออกสินค้าสำคัญ (20 รายการ) ของประเทศไทยในตลาดโลก		
ลักษณะงาน	งานวิจัย		
ผู้วิจัย	ในนามฝ่ายแผนงานเศรษฐกิจรายสาขา สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้		
	ดร. ชลองค์ภพ	สุสังกร์กาญจน์	ที่ปรึกษาโครงการ
	ดร. นิพนธ์	พัทพงศ์กร	ผู้อำนวยการโครงการ
	ดร. ภาณุพงศ์	นิติประภา	ที่ปรึกษาและนักวิจัย
	รศ. สมพร	อิศวิลานนท์	ที่ปรึกษาและนักวิจัย
	นาย สุรัชย์	คีตตระกูล	(นักวิจัย)
	นาย ศุภศิลป์	คำสุวรรณ	(นักวิจัย)
	นาย กัมปนาท	เพ็ญสุภา	(นักวิจัย)
	น.ส. สุวรรณ	ตุลยสินพงศ์	(นักวิจัย)
	Miss Jennifer	Kennedy	(นักวิจัย)
	Miss Belinda	Fuller	(นักวิจัย)
ผู้ว่าจ้าง	กรมเศรษฐกิจการพาณิชย์ กระทรวงพาณิชย์		
เดือน/ปี	เมษายน 2541		
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อพยากรณ์แนวโน้มการส่งออกสินค้าสำคัญบางชนิดของไทยในปี 1997-2020 + เพื่อศึกษาปัจจัยที่กำหนดความสามารถในการแข่งขันในเชิงคุณภาพ เพื่อประเมินความสามารถในการแข่งขันของสินค้าออกของไทย + วิเคราะห์สาเหตุของการชะลอตัวของมูลค่าการส่งออกของไทยในปี พ.ศ. 2539-2540 + เพื่อให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางการปรับปรุงการพยากรณ์การส่งออกและการเพิ่มศักยภาพในการส่งออกสินค้าของไทย		
ข้อมูลที่ใช้	เป็นข้อมูลทุติยภูมิ แบบอนุกรมเวลา ช่วงปีพ.ศ. 2517-2539 และใช้ลักษณะของมูลค่าการส่งออกแทนปริมาณการส่งออก โดยเน้นที่สินค้าส่งออกที่สำคัญ 9 รายการได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้าและอิเล็กทรอนิกส์, สิ่งทอและเสื้อผ้าสำเร็จรูป, รองเท้าและชิ้นส่วน, อัญมณีและเครื่องประดับ, ผลิตภัณฑ์พลาสติก, รถยนต์และส่วนประกอบ, อาหารทะเลกระป๋อง, ผลิตภัณฑ์ยาง และเฟอร์นิเจอร์		

- ทฤษฎี-แนวคิดที่ใช้** อาศัยทฤษฎีอุปสงค์-อุปทาน และแนวคิดทางการค้าระหว่างประเทศทั้งทางด้านที่เป็นอุปสรรคและที่สนับสนุน .
- แบบจำลอง-เครื่องมือ** ใช้ทั้งการวิเคราะห์ในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ โดยแบบจำลองที่ใช้จะเป็นแบบจำลองดุลยภาพบางส่วนซึ่งเหมาะสมกับกรณีของประเทศไทยทั้งในด้านการวิเคราะห์และพยากรณ์ ทั้งนี้ในการประมาณการสมการสินค้าส่งออกหลายชนิดผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองแบบ Lagged Export ซึ่งนำมาจากงานของ Browne (1979) และใช้สมการในรูปแบบของ Double-Log พร้อมกับใช้วิธีกำลังสองน้อยที่สุด (OLS) และวิธีกำลังสองน้อยที่สุดสองขั้น (TSLS) ในการประมาณค่าด้วย พร้อมกันนี้ยังได้มีการจัดสัมมนาโต๊ะกลมระหว่างนักวิจัยของสถาบัน, ข้าราชการในหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง, ผู้ประกอบการ, นักวิชาการต่างๆ . เพื่อกำหนดกรอบแนวคิด (Model Specification) แปลงข้อมูลและประมาณการวิเคราะห์ นอกจากนี้ยังใช้วิธีการคำนวณค่า Revealed Comparative Advantage : RCA และ Constant Market Share : CMS เพื่อใช้วัดความสามารถในการแข่งขันของสินค้าส่งออกทั้ง 9 รายการด้วย

สรุปโดยย่อ จากการศึกษาพบว่าสาเหตุสำคัญที่สุดที่ทำให้มูลค่าการส่งออกของไทยชะลอตัวลงอย่างกระทันหันในปี 2539 น่าจะมีสาเหตุดังนี้ ประการแรก เกิดจากการแข็งตัวของค่าเงินบาทเมื่อเทียบกับเงินเยนและเงินของประเทศคู่ค้าอื่นๆ (ยกเว้นดอลลาร์สหรัฐ) ทั้งนี้ก็เพราะว่าอัตราเงินเฟ้อของไทยสูงกว่าตลาดโลก แต่ธนาคารแห่งประเทศไทยกลับตรึงค่าเงินบาทไว้กับเงินดอลลาร์สหรัฐทั้งๆที่ค่าเงินดอลลาร์แข็งตัวขึ้น ประการที่สอง ต้นทุนการผลิตของไทยสูงขึ้นมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างแรงงาน ประการที่สามน่าจะเป็นเรื่องของกาทุจริตขอคืนภาษีมูลค่าเพิ่มจากการส่งออกตั้งแต่ปีพ.ศ. 2537-2538 ส่วนสาเหตุอื่นๆ ได้แก่ ทรัพยากรธรรมชาติที่ร่อยหรอลง และการที่สินค้าส่งออกของไทยปรับตัวสู่สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีในอัตราที่ล่าช้ากว่าเพื่อนบ้าน

ทางด้านการวัดความสามารถในการแข่งขันพบว่า สินค้าส่งออกของไทยซึ่งมีความสามารถในการแข่งขันในระดับสูงจะเป็นสินค้าที่ใช้ทรัพยากรเป็นหลักหรือใช้แรงงานเข้มข้นได้แก่ อาหารทะเล, อัญมณีและเครื่องประดับ, ยางธรรมชาติ และรองเท้า ส่วนสินค้าที่มีค่า $RCA < 1$ ได้แก่ รถยนต์และส่วนประกอบ ซึ่งข้อสรุปข้างต้นนี้สอดคล้องกับผลการวิเคราะห์ที่มาของการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการส่งออกโดยใช้ดัชนี CMS

กล่าวคือ ความสามารถในการแข่งขันเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อการขยายตัวของการส่งออก แต่ทั้งนี้ความสามารถในการแข่งขันก็มีแนวโน้มลดลงค่อนข้างรวดเร็วตั้งแต่ปี 1991 เป็นต้นมา ซึ่งโครงสร้างการส่งออกก็เริ่มปรับตัวจากสินค้าที่ใช้แรงงานเข้มข้นและใช้ทรัพยากรธรรมชาติไปสู่สินค้าที่ใช้เทคโนโลยีสูง ทั้งนี้ผลจากการคำนวณค่า RCA และ CMS ก็สามารถบอกได้ว่าการที่ไทยประสบความสำเร็จในการส่งออกเกิดขึ้นจากสาเหตุสำคัญสามประการคือ 1. ในตอนปลายทศวรรษ 1980 ไทยมีความสามารถในการแข่งขันค่อนข้างสูงซึ่งเกิดจากการที่ไทยมีทรัพยากรธรรมชาติมาก มีแรงงานราคาถูก และมีเงินลงทุนจากต่างประเทศมาก 2. ความสามารถในการขยายตลาดใหม่ของไทย 3. การขยายตัวของการค้าในตลาดโลก

ส่วนการพยากรณ์มูลค่าสินค้าส่งออกทั้ง 9 รายการนั้นพบว่า สินค้าที่จะมีการชะลอตัวของการส่งออกต่ำกว่า 5% ต่อปี หรือมีการส่งออกลดลงได้แก่ เครื่องใช้ไฟฟ้า, ยางแปรรูป, ยางรัดของ, รองเท้าแตะ, รถยนต์, อัญมณี และอาหารทะเลกระป๋อง ส่วนสินค้าที่ยังมีโอกาสขยายตัวในอัตราปานกลางขึ้นไป (เกินกว่า 7-8 % ต่อปี) ได้แก่ อิเล็กทรอนิกส์, ผ้าฝ้าย, รองเท้ายาง และชิ้นส่วนรถยนต์ พร้อมกันนี้ผู้วิจัยยังได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพยากรณ์การส่งออกว่าควรให้นักวิจัยคิดอย่างเป็นระบบ, ใช้เหตุผลอย่างหนักในการค้นหาตัวแปร, จัดลำดับความสำคัญของตัวแปร และระมัดระวังในเรื่องของการใช้ข้อมูลด้านต่างๆ ส่วนในด้านการเพิ่มศักยภาพในการส่งออกของสินค้าไทยนั้นกระทรวงพาณิชย์ควรเปลี่ยนแปลงเป้าหมายจากการกำหนดเป้าในการส่งออกมาเป็นการกำหนดเป้าในการแก้ไขอุปสรรคการส่งออกและเป้าในการกำหนดมาตรการที่จะส่งเสริมการส่งออก อีกทั้งควรจัดให้มีการประชุมร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ของกระทรวงต่างๆ นักวิชาการ, นักวิจัย, นักธุรกิจและผู้ประกอบการเพื่อระดมมันสมองและความคิดในการช่วยกันพัฒนาด้วย

ชื่องานวิจัย	โครงการศึกษาการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่กลุ่มประเทศอินโดจีน(ลาว เวียดนาม กัมพูชา) และพม่า
ลักษณะงาน	งานวิจัย
ผู้ว่าจ้าง	กรมการค้าต่างประเทศ กระทรวงพาณิชย์
ผู้วิจัย	ผศ.ดร.อิศรา ศานติศาสน์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์ คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดร.ชำนาญ มงคลเกษม คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ผศ.พัชรมัย ฤกษ์สุด คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วัน/เดือน/ปี	พฤษภาคม 2541
วัตถุประสงค์	1. เพื่อศึกษาศักยภาพและความเป็นไปได้ของประเทศไทยในการให้สิทธิพิเศษทาง การค้าแก่กลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่า 2. เพื่อศึกษาผลกระทบของการให้สิทธิพิเศษดังกล่าวข้างต้น ในด้าน ปริมาณการค้าต่อไทยและกลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่า 3. เพื่อศึกษาหารูปแบบและกำหนดกลุ่มสินค้าที่มีความเป็นไปได้และมี ศักยภาพที่ไทยจะให้สิทธิพิเศษทางการค้า ในการตอบสนองต่อเป้าหมาย ของการมุ่งเน้นการขยายปริมาณการค้าในภูมิภาคนี้และการส่งออกของ ไทยให้สูงขึ้น
เครื่องมือที่ใช้	1. รวบรวมแผนงานและเอกสารที่เกี่ยวข้อง เพื่อทบทวนเงื่อนไขและข้อถก ลงทางการค้าที่ไทยมีความผูกพันอยู่ 2. เก็บข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิ ข้อมูลปฐมภูมิได้จากการสัมภาษณ์ ความเห็นของผู้ประกอบ(ตั้งแต่เดือน ต.ค.2540-ก.พ.2541) ข้อมูลทุติย ภูมิที่เกี่ยวข้องกับต้นทุนการผลิต การผลิต การบริโภคภายในประเทศ การ ส่งออกและการนำเข้า ภาษีและที่อื่นๆที่เกี่ยวข้อง การศึกษาครอบคลุมสิน ค้าส่งออกจากประเทศในกลุ่มดังกล่าวมายังไทย 2 กลุ่มสินค้าแรกใน ระดับ HS 6 Digits และ 2 กลุ่มสินค้าที่มีศักยภาพในการนำเข้า 3. สร้างแบบจำลองมหภาคและจุลภาค (โดยวัดจาก TC, TD และ Cost Structure)เพื่อวิเคราะห์ผลกระทบ (ไม่รวมมาตรการการควบคุมหรือค้มน ครองอื่นๆที่ไม่ได้อยู่ในรูปของภาษีนำเข้า)
ปัญหาที่พบ	มีการลักลอบนำเข้าสินค้าบางประเภทที่จะให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่ กลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่า ทำให้ข้อมูลบางส่วนขาดหายไป เนื่องจาก การลักลอบนำเข้าจะไม่ก่อให้เกิดการบันทึกสถิติเอาไว้

สรุป

การศึกษานี้ชี้ออกมาค่อนข้างชัดเจนว่าการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่กลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่าเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ ภายใต้ข้อตกลงระหว่างประเทศที่ไทยมีภาระผูกพันอยู่ แต่ต้องมีการเตรียมทางด้านรูปแบบและหลักเกณฑ์ที่ไทยต้องดูแลอย่างชัดเจนและขอธรรมต่อประเทศทั้งสี่และต่อประเทศไทยเอง ผลกระทบต่อกลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่าค่อนข้างเป็นไปได้ในเชิงบวก แต่ในส่วนของประเทศไทยการให้สิทธิพิเศษทางการค้าในครั้งนี้ ไทยมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีคือมีวัตถุดิบไว้รองรับการผลิตภาคอุตสาหกรรมเพิ่มขึ้น ส่วนในส่วนผลเสียคือ การลดลงทางด้านรายรับของภาชีนำเข้า การลดลงของรายได้ และการลดลงของผลผลิตสินค้าชนิดเดียวกันกับสินค้าที่ได้รับสิทธิพิเศษ รัฐต้องมีมาตรการรองรับสำหรับผู้ผลิตที่เสียประโยชน์จากการให้สิทธิพิเศษในครั้งนี้

นอกจากนี้ การให้สิทธิพิเศษดังกล่าวอาจมีส่วนส่งเสริมและขยายสู่ทางการทำธุรกิจและการผลิตของไทยให้กว้างขึ้น หากรัฐบาลไทยส่งเสริมและสนับสนุนให้นักธุรกิจภาคเอกชนไทยได้เข้าไปมีบทบาทและขยายการลงทุนในกิจการที่กำลังได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าดังกล่าวเสียเอง แทนที่จะปล่อยหรือเปิดโอกาสให้ผู้อื่นดำเนินกิจการดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ หากรัฐตัดสินใจที่จะดำเนินการให้สิทธิพิเศษทางการค้าแก่กลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่า คงต้องดำเนินการโดย

1. กำหนดเงื่อนไขในการรับสิทธิพิเศษเพื่อตีขอบข่ายให้กลุ่มประเทศอินโดจีนและพม่ามีคุณสมบัติเพียงพอที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางการค้าโดยไม่ขัดต่อข้อตกลงต่างๆ ที่ประเทศไทยมีพันธะผูกพันอยู่
2. กำหนดรายการสินค้าที่จะให้สิทธิพิเศษทางการค้า ซึ่งน่าจะเป็นสินค้าเกษตรที่เป็นปัจจัยในการผลิต แต่ต้องไม่รวมสินค้าประเภทไม้และอัญมณีที่ประเทศทั้งสี่ไม่ยินดีที่จะได้รับสิทธิพิเศษ
3. กำหนดมาตรการให้สิทธิพิเศษซึ่งนอกจากมาตรการทางภาษีแล้วอาจรวมถึงความช่วยเหลือในเชิงวิชาการเกี่ยวกับกฎระเบียบในการส่งออกและการนำเข้า เทคโนโลยีในการผลิต การลดอุปสรรคทางด้านกรรมวิธีทางศุลกากรและอื่นๆ ที่ไม่อยู่ในรูปภาษี และการสนับสนุนเส้นทางคมนาคม
4. กำหนดหลักเกณฑ์ในการให้สิทธิพิเศษ ซึ่งน่าจะรวมไปถึงแหล่งกำเนิดสินค้า

5. กำหนดมาตรการฉุกเฉินหรือมาตรการป้องกัน ตลอดจนระดับความอ่อนไหวของสินค้าที่จะได้รับสิทธิพิเศษ และมาตรการในการยกเลิกสิทธิพิเศษ เมื่อต้องปกป้องผู้ผลิตภายในประเทศ
6. กำหนดมาตรการด้านสิ่งแวดล้อมและแรงงาน เพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการรักษาสิ่งแวดล้อมและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนให้ดีขึ้น
7. กำหนดมาตรการที่จะช่วยเหลือผู้ผลิตภายในประเทศและแรงงานที่จะได้รับผลผลิตในเชิงลบจากการให้สิทธิพิเศษทางการค้า
8. สร้างเครือข่ายในระดับรัฐบาลเพื่อส่งเสริมความร่วมมือในการลงทุนผลิตสินค้าที่มีแนวโน้มจะได้รับสิทธิพิเศษและเป็นสินค้าที่ผู้ประกอบการไทยมีศักยภาพ
9. ดำเนินการให้สิทธิพิเศษทางการค้าอย่างจริงจัง ทั้งนี้ต้องมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารให้สาธารณชนได้ทราบว่าผลได้และผลเสียของการให้สิทธิพิเศษในครั้งนี้เป็นอย่างไร

ชื่อผลงาน	โครงการศึกษาโครงสร้างการเกษตรและสินค้ายุทธศาสตร์เกษตรในกิจกรรมด้านการศึกษาและวิเคราะห์แนวโน้มเศรษฐกิจการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8	
ลักษณะงาน	งานวิจัย	
ผู้วิจัย	ในนามศูนย์วิจัยเศรษฐศาสตร์ประยุกต์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ โดยมีรายชื่อผู้วิจัยดังนี้ ผศ.ดร. ดาราวรรณ วิรุฬห์ผล (หัวหน้าโครงการ) อ.ดร. จีรศักดิ์ พงษ์พิษณุพิจิตร ผศ.ดร. สาโรช อังสุมาลิน รศ. วิไลลักษณ์ ไทยอุตสาห์ อ.ดร. สันติยา เอกอัคร ผศ. สุมาลี สันติพลวุฒิ รศ. จีรพรรณ กุลดิลก รศ.ดร. สมพงษ์ อรพินท์ อ. รสดา เวชฎาพันธ์ ดร.ปรเมธี วิมลศิริ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจ ฯ) Hidde P. Simit (Economic & Social Institute) Chris Elbers (Economic & Social Institute) Woulter Zant (Economic & Social Institute) นาง เกษกานดา แสงสุวรรณ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) นาย โชติชัย รุ่งโรจน์ชัยพร (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) นาย มณฑล เจียมเจริญ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร) นาง วิวรรณ แจ่มศิลป์ (สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร)	
ผู้ว่าจ้าง	สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร กระทรวงเกษตรและสหกรณ์	
เดือน/ปี	ธันวาคม 2539	
วัตถุประสงค์โดยย่อ	+ เพื่อทำการคาดคะเนภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ภาวะเศรษฐกิจส่วนรวมและผลกระทบของนโยบายการเกษตรที่มีต่อเศรษฐกิจของประเทศ + เพื่อกำหนดเป้าหมายและทิศทางในการพัฒนาการเกษตรในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 + เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรให้มีความรู้ในด้านการวิเคราะห์เศรษฐกิจส่วนรวม เพื่อใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและแผนพัฒนาการเกษตร	

แบบจำลอง-เครื่องมือ ใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนาและเชิงปริมาณโดยอาศัยแบบจำลอง CGE (Computable General Equilibrium Model) ในการคาดคะเนภาวะเศรษฐกิจการเกษตร ทั้งนี้การศึกษาได้แยกการวิเคราะห์ออกเป็นส่วนต่างๆ ที่สำคัญ อาทิเช่น นโยบายการเงินกับภาคการเกษตรของไทย, นโยบายการคลังกับภาคการเกษตรของไทย, การสนับสนุนของภาครัฐต่อการลงทุนของภาคเอกชนในภาคการเกษตร, การพัฒนาเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของเกษตรกร, นโยบายและมาตรการของรัฐต่อสินค้าเกษตรที่สำคัญ และการเปิดตลาดเสรี เป็นต้น

สรุปโดยย่อ

จากผลการศึกษาพบว่าทางด้านนโยบายการเงินหรือนโยบายสินเชื่อของรัฐบาลไทยที่กระทำกันเป็นการถาวรและเป็นการชั่วคราวนั้น ถ้าวิเคราะห์ให้ลึกซึ้งลงไปแล้วนโยบายของรัฐบางประการก็ไม่แน่ว่าจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสาขาการเกษตรโดยตรงเสมอไป (โดยเฉพาะตัวของเกษตรกร) โดยปัญหาที่สำคัญที่พบได้แก่ ความไม่เพียงพอของปริมาณสินเชื่อ, ธนาคารพาณิชย์ไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร, เป้าหมายของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ซึ่งเป็นสถาบันที่ถูกจัดตั้งขึ้นเพื่อวัตถุประสงค์ช่วยเหลือเกษตรกรนั้นไม่ได้ช่วยแก้ปัญหาได้ถูกจุด อีกทั้งยังอาจทำให้การกระจายรายได้แย่ลงไปอีก ทางด้านนโยบายการคลังนั้นโครงสร้างภาษีของไทยที่มีวัตถุประสงค์ในการปกป้องสินค้าเกษตร จำเป็นต้องถูกยกเลิกภายใต้ข้อตกลงขององค์การการค้าโลก แต่ประเทศอื่นๆ ก็ถูกผลกระทบนี้เช่นกันและเมื่อเปรียบเทียบแล้วพบว่าประเทศไทยน่าจะเป็นผู้ที่ได้เปรียบเนื่องมาจากการอุดหนุนการผลิตสินค้าเกษตรของไทยนั้นมีมูลค่าต่ำกว่าที่ข้อตกลงของเกดต์กำหนด นอกจากนี้นโยบายการคลังโดยเฉพาะทางด้านการใช้จ่ายและการลงทุนของภาครัฐบาลจะมีบทบาทอย่างสำคัญในการพัฒนาภาคเกษตรให้ทัดเทียมภาคอื่นๆ ในระบบเศรษฐกิจ อันจะนำไปสู่การแก้ไขปัญหาและลดความรุนแรงของปมปัญหาที่สำคัญต่างๆ ของประเทศได้เป็นอย่างดี อีกทั้งผู้วิจัยยังได้เสนอแนะกลยุทธ์ทางด้านการพัฒนาโดยใช้เครื่องมือด้านนโยบายการคลังที่สำคัญ 4 ประเด็นคือ 1. ส่งเสริมงานวิจัยด้านการพัฒนาเพื่อสนับสนุนการผลิต 2. สนับสนุนการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน 3. สนับสนุนการจัดตั้งตลาดซื้อขายสินค้าเกษตรล่วงหน้า 4. ส่งเสริมบทบาทของกลุ่มเกษตรกรให้สอดคล้องกับมาตรการการกระจายอำนาจทางการคลัง

ส่วนการลงทุนทางด้านเกษตรกรรมนั้นพบว่ากิจกรรมที่ได้รับการส่งเสริมนั้นมีการกระจายไปตามภูมิภาคต่างๆ อย่างไม่ทั่วถึง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเขตภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีกิจการที่ได้รับการส่งเสริมการลงทุนน้อยกว่าภูมิภาคอื่นๆ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ามีปัจจัยที่ไม่เกื้อหนุนต่อการจัดตั้งอุตสาหกรรมและวัตถุดิบอันเป็นผลผลิตทางการเกษตรยังมีจำนวนไม่มากพอหรือคุณภาพไม่เหมาะสม ดังนั้นผู้วิจัยได้เสนอแนะให้มีการส่งเสริมการเพาะปลูกพืชที่สามารถนำมาใช้เป็นวัตถุดิบในการป้อนเข้าสู่โรงงานอุตสาหกรรมให้มากขึ้นและจะต้องเป็นพืชที่มีคุณภาพดีด้วย ทางด้านคุณภาพชีวิตพบว่ากลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตของประชากรค่อนข้างสูงจะมีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรในกลุ่มสูงกว่ากลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตของประชากรค่อนข้างต่ำในทุกภูมิภาค ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภาคที่มีรายได้เฉลี่ยต่อประชากรในกลุ่มต่ำที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่ากลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตของประชากรค่อนข้างสูงจะมีโครงสร้างการผลิตที่พึ่งพิงสาขาเกษตรกรรมน้อยกว่ากลุ่มจังหวัดที่มีคุณภาพชีวิตของประชากรค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้เสนอแนะแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตเกษตรกรคือพัฒนาสาขาเกษตรกรรมโดยการยกระดับรายได้ของเกษตรกรโดยพิจารณาตามความจำเป็นเร่งด่วนจากมากไปหาน้อยคือเกษตรกรในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคกลางตามลำดับ, ควรเลือกการส่งเสริมกิจกรรมการผลิตที่ทำให้เกษตรกรมีระดับรายได้ค่อนข้างแน่นอนไม่เสี่ยงต่อสภาพภูมิอากาศ, จัดการฝึกอบรมพัฒนาทักษะด้านอาชีพเกษตรกรรมและอาชีพอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง เป็นต้น

ในการดำเนินนโยบายและมาตรการของรัฐที่เกี่ยวกับสินค้าเกษตรที่ผ่านมา จะเกี่ยวข้องกับการรักษาเสถียรภาพของราคา, การควบคุมปริมาณการผลิตสินค้าเพื่อใช้บริโภคภายในประเทศและเพื่อการส่งออก สำหรับการเปิดตลาดเสรีทางการค้าของสินค้าเกษตรของไทยภายใต้ข้อตกลงของ GATT และ AFTA จะมีผลต่อสินค้าเกษตรโดยกลุ่มสินค้าที่ประเทศไทยเสียเปรียบได้แก่ น้ำมันปาล์ม, กากถั่วเหลือง, น้ำมันถั่วเหลือง, มะพร้าวผล, เนื้อมะพร้าวแห้ง, น้ำมันมะพร้าว, กาแฟสำเร็จรูป, ชา, หอมหัวใหญ่, กระเทียม, มันฝรั่ง, เส้นไหมดิบ และหางนมผง ส่วนสินค้าที่ไม่ได้รับผลกระทบได้แก่ พริกไทย, ลำไยแห้ง, น้ำมันดิบ, เมล็ดกาแฟดิบ, นมพร้อมดื่ม และเมล็ดพันธุ์หอมหัวใหญ่ สินค้าในกลุ่มนี้จึง

ควรส่งเสริมให้เกษตรกรทำการเพาะปลูกหรือเลี้ยงวัว (สำหรับผลิตภัณฑ์นม) เพิ่มมากขึ้นเพื่อทดแทนกลุ่มสินค้าที่เสียเปรียบ สำหรับการเปิดตลาดสินค้าเกษตรที่จะทำให้ประเทศไทยได้รับประโยชน์และมีตลาดใหม่เพิ่มขึ้นได้แก่ ข้าว (ญี่ปุ่น และเกาหลีใต้) และมันสำปะหลัง (เกาหลีใต้) ในช่วงแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 8 เศรษฐกิจของสาขาการเกษตรคาดว่าจะมีอัตราการเจริญเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 3.0 ต่อปี ในขณะที่การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศคาดว่าจะอยู่ประมาณร้อยละ 8.0 ต่อปี ซึ่งเมื่อดูจากด้านรายได้แล้วพบว่ามาตรฐานความเป็นอยู่ของประชากรในภาคการเกษตรยังคงต่ำกว่าผู้ประกอบการในอาชีพสาขาอื่นๆ ในช่วง 5 ปีข้างหน้า ดังนั้นนโยบายด้านรายได้ของภาคเกษตรควรเริ่มจากแนวคิดพื้นฐานคือ มาตรการช่วยสนับสนุนให้รายได้เกินกว่ารายได้ขั้นต่ำในระดับหนึ่งซึ่งอาจจะเป็นเป้าหมายที่เส้นวัดระดับความยากจนหรือระดับรายได้ของกลุ่มอาชีพอื่น เพื่อให้ประชากรเกษตรมีมาตรฐานในการดำรงชีพขั้นพื้นฐานได้ทัดเทียมกับผู้อื่น